

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

**የሂውማኒቲስ የቋንቋዎች ጥናት የጋዜጠኝነት እና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ
የአማርኛ ቋንቋ ስነፅሑፍና ፎክሎር ክፍለ-ትምህርት
የድህረ-ምረቃ መረሃ-ግብር**

**የፅሁፍ ችሎታ ንፅፅራዊ ጥናት በሀድይኛና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን
ፈትተው፣ አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በመማር ወደዘጠነኛ ክፍል በገቡ
ተማሪዎች ተተኪሪነት**

አማርኛን ለማስተማር ኤም.ኤ ዲግሪ በከፊል ማሟያ የቀረበ ጥናት

በ

ፀጋነሽ አየለ አያኖ

ነሐሴ 2015 ዓ.ም

አዲስ አበባ

**የፅህፈት ችሎታ ንፅፅራዊ ጥናት በሀድይኛና በስልጥኛ ቋንቋ
አፋቸውን ፈትተው፣ አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በመማር
ወደዘጠነኛ ክፍል በገቡ ተማሪዎች ተተኪነት**

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂውማኒቲስ የቋንቋዎች ጥናት የጋዜጠኝነት እና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ስነፅሁፍ ፎክሎር ክፍለ-ትምህርት

የድህረ-ምረቃ መረሃ-ግብር

አማርኛን ለማስተማር ኤም.ኤ ዲግሪ በከፊል ማሟያ የቀረበ ጥናት

የጥናቱ አማካሪ

ዶ/ር ግርማ ገብሬ

ነሐሴ 2015 ዓ.ም

አዲስ አበባ

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂደምኒቲስ፣ ቋንቋዎች ጥናት፣ ጋዜጠኝነትና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ስነጽሑፍና ፎክሎር ክፍለ-ትምህርት

የድህረ-ምረቃ መረጃ-ግብር

የፈተና ቦርድ ማረጋገጫ

ይህ ጥናት “የፅሁፍ ችሎታ ንፅፅራዊ ጥናት በሀድይኛና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው፣ አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በመማር ወደዘጠነኛ ክፍል በገቡ ተማሪዎች ተተኪሪነት” በሚል አማርኛን ለማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት ሲሆን፣ የዩኒቨርሲቲውን መስፈርት ስለማሟላቱ በጥናቱ አማካሪና ገምጋሚዎች ተረጋግጧል።

የፈተና ቦርድ አባላት

አማካሪ

ስም _____ ፊርማ _____ ቀን _____

የውስጥ ፈታኝ

ስም _____ ፊርማ _____ ቀን _____

የውጭ ፈታኝ

ስም _____ ፊርማ _____ ቀን _____

የምርምር ጥራትና ወጥነት የአጥኚዎ ማረጋገጫ

ይህ ጥናት “የዕህፈት ችሎታ ንዕራዊ ጥናት በሀድይኛና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው፣ አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በመማር ወደዘጠነኛ ክፍል በገቡ ተማሪዎች ተተኪነት” በሚል በተግባራዊ ስነልሳን አማርኛን ለማስተማር የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት የቀረበ ሲሆን፣ከዚህ ቀደም በሌላ አካል ያልተሰራ ወጥ የምርምር ስራ መሆኑንና በጥናቱ ጥቅም ላይ የዋለ ድርሳናት በተገቢው ዋቢ የተደረጉ መሆኑን በፊርማዬ አረጋግጣለሁ፡፡

ስም:- ፀጋነሽ አየለ አያኖ

ፊርማ:- _____

ቀን:- _____

ምስጋና

ከሁሉ በማስቀደም የረዳኝን እግዚአብሔርን አመሰግናለሁ።

ለዚህ ጥናት መሳካት ርዕሱ ከተመረጠበት ጊዜ ጀምሮ እስከ መጨረሻው ድረስ አንብበው ገንቢ አስተያየቶችን በመስጠት፣ በማረም እና በማማከር አባታዊ ሚናቸውን ለተጫወቱት ለዶክተር ግርማ ገብሬ ምስጋናዬ ከፍ ያለ ነው።

በዩኒቨርሲቲው በነበረኝ ቆይታ በቂ ዕውቀት እንዳገኝ ያደረጉኝን የትምህርት ክፍሉ መምህራን እንዲሁም በስራው ወቅት የገንዘብ ችግር እንዳይገጥመኝ በጀት በመመደብ ከጎን የነበረውን ዩኒቨርሲቲውን ከልብ አመሰግናለሁ።

በዚህ ስራ በብዙ ከጎን ለነበሩ ጓደኞቼ፣ ለቤተሰቦቼ፣ በሀድያ ዞን በአንጮም ወረዳ በአጫም ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ለሚሰሩ የስራ ባልደረቦቼ እንዲሁም በዚህ ትምህርት ቤት በ2015 ዓ.ም በ9ኛ ክፍል በመማር ላሉ የሀድያይኛ እና ስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች ለዚህ ጥናት መሳካት ላደረጉልኝ አስተዋጽኦ ላመሰግናቸው እወዳለሁ።

በመጨረሻም በዚህ ስማችሁ ያልተጠቀሰ ነገር ግን በቀጥታም ይሁን በተዘዋዋሪ ይህ ስራ እንዲሳካ አስተዋጽኦ ያበረከታችሁ ሁሉ ምስጋናዬ ይድረሳችሁ።

ማውጫ

ርዕስ	ገጽ
ምስጋና.....	i
ማውጫ.....	ii
አጠቃሎ.....	vi
ምዕራፍ አንድ.....	1
መግቢያ.....	1
1.1. የጥናቱ ዳራ.....	1
1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት.....	5
1.3. የጥናቱ አላማዎች.....	5
1.4. የጥናቱ ጥያቄዎች.....	6
1.5. የጥናቱ ጠቀሜታዎች.....	7
1.6. የጥናቱ ገደብ.....	7
ምዕራፍ ሁለት.....	8
ክለሳ ድርሳናት.....	8
2.1. ንድፈ ሃሳባዊ ዳሰሳ.....	8
2.1.1. የመጻፍ ክህል ምንነት.....	8
2.1.2. የጽህፈት ትምህርት አላማ.....	9
2.1.3. የጽህፈት ትምህርት አስፈላጊነት.....	10
2.1.4. የጽህፈት ትምህርት አስቸጋሪ የሚያደርጉ ተላውጦዎች.....	12
2.1.4.1. ስነልቦናዊ ተላውጦ.....	12
2.1.4.2. ስነልሳናዊ ተላውጦ.....	13
2.1.4.3. አእምሮታዊ (ግንዛቤያዊ) ተላውጦ.....	13
2.1.5. የጽህፈት ክህል ማስተማሪያ አቀራረቦች.....	14
2.1.5.1. የውጤት ተኮር አቀራረብ (product based approach).....	14
2.1.5.2. የሂደት ተኮር አቀራረብ (process based approach).....	18
2.1.5.3. ዘውግ ተኮር አቀራረብ (Genre based approach).....	21
2.1.5.4. የሂደት ወ ዘውግ ተኮር አቀራረብ (Process - Genre based approach).....	22
2.1.6. ለጽህፈት ስራ የውጤት አሰጣጥ መስፈርትና ማረጋገጫ ኮድ.....	24
2.1.7. የጽህፈት ችሎታ መመዘኛ መስፈርት.....	24
2.1.7.1. የሆሜያት አጠቃቀም.....	24

2.1.7.2. የቃላት አጠቃቀም	25
2.1.7.3. የአረፍተ ነገር አወቃቀር	26
2.1.7.4. የአንቀጽ አወቃቀር.....	26
2.1.7.5. የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም	27
2.2. በመጻፍ ትምህርት የስህተት ጽንሰ ሃሳብ.....	27
2.2.1. የስህተት ምንነት.....	27
2.2.2. የስህተት ምንጮች.....	29
2.2.2.1 የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተጽዕኖ	30
2.2.2.2 የውስጠ ቋንቋ ተጽዕኖ	30
2.2.2.3 የክፍል ውስጥ የመማር አውድ.....	31
2.2.2.4 የስነልቦናና ማህበራዊ ተጽዕኖዎች	31
2.2.3 የስህተት ትንተና ምንነት	31
2.2.4 የስህተት ትንተና ደረጃዎች	32
2.2.4.1 ስህተት ትንተና መረጃ የመሰብሰብ ደረጃ.....	33
2.2.4.2 ስህተቶችን የመለየት ደረጃ.....	33
2.2.4.3 ስህተቶችን በየፈርጃቸው የመመደብ ደረጃ.....	33
2.2.4.4 ስህተቶችን በቁጥር የማስቀመጥ ወይም የማብራራት ደረጃ.....	33
2.2.4.5 ስህተቶችን የመገምገም ደረጃ.....	34
2.2.4.6 ስህተቶች መፍትሔ የማስቀመጥ ደረጃ.....	34
2.3 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት	34
ምዕራፍ ሶስት.....	37
የጥናቱ ዘዴ.....	37
3.1 የጥናቱ ንድፍ.....	37
3.2. የንጥፍ አመራረጥ ዘዴ	37
3.2 .1 የትምህርት ቤት አመራረጥ	37
3.2.2. የክፍል ምድቦች አመራረጥ	38
3.2.3. የተማሪዎች አመራረጥ	38
3.3. የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች	38
3.3.1. የችሎታ መለኪያ የጽሁፍ ፈተና	38
3.3.2. የጽሁፍ መጠይቅ.....	39
3.4. የመረጃ መተንተኛ ዘዴዎች	40
3.4.1. የችሎታ መለኪያ የጽሁፍ ፈተና የመረጃ ትንተና.....	40

3.4.2. የጽሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና	41
ምዕራፍ አራት	42
የመረጃ ውጤት ትንተናና ማብራሪያ	42
4.1. የመረጃዎች ትንተና	42
4.1.1 ከመጻፍ ችሎታ ፈተናና ከጽሁፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና	42
4.1.1.1 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሆኔያት አጠቃቀማቸው በንጽጽር ትንተና	43
4.1.1.1.1 ሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የሆኔያት አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ	46
4.1.1.1.2 በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የሆኔያት አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ	49
4.1.1.2 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የቃላት አጠቃቀማቸው በንጽጽር ትንተና	52
4.1.1.2.1 ሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የቃላት አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ	54
4.1.1.2.2 በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የቃላት አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌ ሲታዩ	55
4.1.1.3 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የአረፍተ ነገር አወቃቀር በንጽጽር ትንተና	56
4.1.1.3.1 በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የአረፍተ ነገር አወቃቀር ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ	59
4.1.1.3.2 በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የአረፍተ ነገር አወቃቀር ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ	62
4.1.1.4 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም በንጽጽር ትንተና	63
4.1.1.4.1 በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ	66
4.1.1.4.2 በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ	68
4.1.1.5 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የአንቀጽ አወቃቀር በንጽጽር ትንተና	71
4.2 የውጤት ማብራሪያ	74
ምዕራፍ አምስት	76
ማጠቃለያና የመፍትሔ ሃሳብ	76
5.1. ማጠቃለያ	76

5.2. አስተያየት.....	77
ዋቢ መጻሕፍት	79
አባሪ 1. በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የሚሞላ የጽሁፍ መጠይቅ	87
አባሪ 2. በስልጥኛ አፍ-ፈት በሆኑ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የተሞላ የጽሁፍ መጠይቅ ውጤት.....	90
አባሪ 3. በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ ውጤት የተጠቃለለ.....	92
አባሪ 4. በሀድይኛ አፍ-ፈት በሆኑ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የተሞላ የጽሁፍ መጠይቅ ውጤት	93
አባሪ 5. በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ የተጠቃለለ ውጤት	95
አባሪ 6. ለዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የተዘጋጁ የድርሰት መጻፊያ ርዕሶች	96
የድርሰት ናሙናዎች	98

አጠቃሎ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደ ዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ እና የትኞቹ የተሻለ የፅህፈት ችሎታ እንዳላቸው በንፅፅር መመርመር ነው። ጥናቱም በሁለት ቡድኖች መካከል ያለውን የመጻፍ ችሎታ በንጽጽር ስለሚፈትሽ አወዳዳሪ ንድፍ ተግባራዊ ያደረገ ሲሆን፣ መጠናዊና አይነታዊ የምርምር ዘዴን የተከተለ (Mixed approach) ነው። ይህ ጥናት የተካሄደው በማዕከላዊ ኢትዮጵያ ክልል በሀዲያ ዞን በአንሌም ወረዳ ከሚገኙ አምስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ በአጫም ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ብቻ ነው። ከእነዚህ ትምህርት ቤቶች በ2015 ዓ.ም በ9ኛ ክፍል በመማር ያሉ ተማሪዎች በዚህ ጥናት ተሳትፈዋል። የጥናቱ መረጃዎችም በመጻፍ ችሎታ ፈተናና ለተማሪዎች ከተሰራጨ የጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡ ሲሆን፣ የትንተናውም ውጤት በማወዳደር ስልት ተብራርቷል። የጥናቱም ውጤት በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የተለያዩ ችሎታ ያላቸው መሆኑን አመለክቷል። ከሆሄያትና ቃላት አጠቃቀም አኳያ የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች የተሻሉ ሲሆኑ፣ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር እና ከአንቀጽ አደረጃጀት አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ተሽለው መገኘታቸውን የጥናቱ ውጤት አረጋግጧል። ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ተመሳሳይ ችሎታ ያላቸው መሆኑ ተመለክቷል። እንዲሁም ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ለመጻፍ ያላቸው ፍላጎትና ችሎታቸው የተቀራረበ ሲሆን፣ መምህራን ተማሪዎችን በአማርኛ ድርሰት በመጻፍ ሂደት ለማብቃት ያላቸው ሚና መካከለኛ መሆኑ ተረጋግጧል። በተጨማሪ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ለመጻፍ ያላቸው ችሎታ ደካማ መሆኑንም የጥናቱ ውጤት አመለክቷል። ስለሆነም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በመማሪያ ክፍል ውስጥና ከመማሪያ ክፍል ውስጥ በሚሰሩት ተግባራዊ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ማሻሻል ላይ ሊያተኩሩ ይገባል።

ምዕራፍ አንድ

መግቢያ

1.1. የጥናቱ ዳራ

የሰው ልጅ በቋንቋ አማካኝነት ሀሳቡን ለመሰሎቹ ይገልጻል፤ ከመሰሎቹም ሀሳብ ይቀበላል። በቋንቋ ሀሳብ ማስተላለፍና መቀበል የሰው ልጆች የጋራ ባህሪ ቢሆንም የቋንቋ አጠቃቀም ችሎታ ግን እንደየግለሰቡ ሊለያይ ይችላል። ይህን ሀሳብ በማጠናከር ጌታሁን(2011 ዓ.ም) እንደገለጹት፣ የቋንቋ አጠቃቀም ችሎታ ስለቋንቋው ስርዓት በተገቢው ሁኔታ አውቆ በሚጠቀምና አውቆ በማይጠቀም ሰው መካከል ልዩነት ይኖረዋል። ይህም ስለቋንቋ ስርዓትና አጠቃቀም በሚገባ ያወቀ ሰው የተሻለ የቋንቋ አጠቃቀም ችሎታ እንደሚኖረው ያስረዳል። ስለሆነም ቋንቋን ከማወቅ ባለፈ የቋንቋውን ስርዓት መማር ያስፈልጋል።

የቋንቋ ትምህርት በመማሪያ ክፍል ሲቀርብ የተማሪዎችን ዳራ ታሳቢ ያደረገ ሊሆን ይገባል። እንደ Nunan(1988) እና patice(1992) ገለጸ፣ በክፍል ውስጥ የቋንቋ ትምህርት ሲሰጥ በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት ወይም አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎችን በመለየት ያላቸውን ዳራዊ ዕውቀት፣ ፍላጎታቸውን፣ ችሎታቸውን፣ ባህላዊና ማህበራዊ ሁኔታቸውን ባገናዘበ መልኩ መቅረብ አለበት። ምክንያቱም የመማር ማስተማር ሂደቱ በተማሪዎችን ዳራና ፍላጎት የሚመሰረት ከሆነ የተፈለገውን ዓላማ በቀላሉ ከግብ ማድረስ ያስችላል።

የቋንቋ ትምህርት ዓላማ የተማሪዎችን የክህሎት፣ የስነልሰናና የስነፅሁፍ ዕውቀቶችን ማበልፀግ ነው(የትምህርት ሚኒስቴር፣ 2004 ዓ.ም)። በሀገራችን የአማርኛ ቋንቋ ትምህርት በፌዴራልና በክልል ደረጃ የሀገሪቱን የትምህርት ፖሊሲ እና በትምህርት ሚኒስቴር የሚዘጋጀውን መርሃ ትምህርት መሰረት በማድረግ ለአንደኛ ደረጃ ተማሪዎች የራሳቸውን የማስተማሪያ መሳሪያዎች በማዘጋጀት በአፍ መፍቻነትና በሁለተኛ ቋንቋነት ይሰጣል። በሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ግን ተማሪዎች በአማርኛ አፍ-ፈትም ሆኑ ኢ-አፍ-ፈት ትምህርቱ በተመሳሳይ አቀራረብ፣ የማስተማር ዘዴ እና የትግበራ ስልቶች በፌዴራል መንግስት አማካኝነት የተዘጋጀውን ይማራሉ።

አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት ከሚያስተምሩ ክልሎች መካከል አንዱ የደቡብ ብሔር ብሔረሰቦች ሕዝቦች ክልላዊ መንግስት ነው። በማዕከላዊ መንግስት የተዘጋጀውን የትምህርት ፖሊሲና መርሃትምህርትን መሰረት አድርጎ የራሱን የመማሪያና የማስተማሪያ መሳሪያዎች በማዘጋጀት የአማርኛ ቋንቋ እንደአንድ የትምህርት አይነት ለአንደኛ ደረጃ ተማሪዎች ከሶስተኛ ክፍል ጀምሮ ይሰጣል። እንዲሁም በክልሉ በአማርኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎችም ጎን ለጎን ከአንደኛ ክፍል ጀምሮ ትምህርቱ ይሰጣል።

የቋንቋ ትምህርት እንደአፍ መፍቻም ሆነ እንደሁለተኛ ቋንቋ ሲሰጥ ዓላማው ተማሪዎች እየተማሩት ባለው ቋንቋ የስነልሰናና የስነፅሁፍ እውቀት እንዲኖራቸው ማድረግ ብቻ ሳይሆን አራቱን የቋንቋ ክህሎች ብቃት በማበልፀግ በተሻለ መንገድ እንዲግባቡ ማድረግ ነው። ከአራቱ የቋንቋ ክህሎች መካከል የማዳመጥና የመናገር ክህሎች በመደበኛም ሆነ በኢመደበኛ የመማር ሂደት የሚዳብሩ ክህሎች ናቸው። የማንበብና የፅሁፈት ክህሎች ግን በመደበኛ ትምህርት ብቻ የሚዳብሩ ናቸው። Harmar(1991) እና Norrish(1983) እንደገለጹት፣ በማንበብና ፅሁፈት ክህሎች ለመጠቀም ተከታታይ እና ተደጋጋሚ የሆነ ልምምድ፣ የመምህራን ክትትልና ድጋፍ ያስፈልጋል። ከዚህ የምንረዳው ሁሉም የቋንቋ ክህሎች ተደጋጋሚ ልምምድና የመምህራን ድጋፍ የሚፈልጉ ቢሆኑም የማንበብና የፅሁፈት ክህሎች ግን በመደበኛ ትምህርት ብቻ የሚገኙ በመሆናቸው ይበልጥ ትኩረት ሊሰጣቸው የሚገባ መሆኑን ነው።

የመጻፍ ችሎታ አስፈላጊና መሰረታዊ ችሎታ ነው። ይህም ችሎታው ከአፍላቂ ችሎታ ስር የሚመደብ እና ሰዎች ሃሳባቸውንና አመለካከታቸውን በጽሁፍ ለሌሎች የሚያካፍሉበት ነው(Harmar, 1998)። Ramies(1983) እንደገለጹትም፣ መጻፍ ከቋንቋ መሰረታዊ ክህሎች ውስጥ አንዱ ሲሆን፣ በአንባቢና በፀሐፊ መካከል የሚደረግ የተግባባት ሂደት ነው። አንድ ፀሐፊ የተሰማውን ሀሳብ፣ ስሜት ወይም ፍላጎት የጽሁፈት ምልክቶችን በመጠቀም መልእክቱን የሚያስተላልፍበት፣ እንዲሁም ተግባባት ለመፍጠር የሚሞክርበት መንገድ ነው።

ስለመጻፍ ምንነት የተሰጠው ብያኔ የሚያስረዳን ፅሁፈት ተግባባት መፍጠሪያ በመሆኑ ምንም እንኳን የውስብስብነትና የአስቸጋሪነት ባህሪ ቢኖረውም ክህሉን በሚገባ ተጠቅሞ ብቁ ተግባባት ለመፍጠር ተደጋጋሚ ልምምድና ዝግጅት (ጥረት) ማድረግ አስፈላጊ መሆኑን ነው። ስለሆነም ይህ እንዲሳካ ተከታታይ የሆነ የመምህራን ክትትልና ድጋፍ ይሻል።

የፅሁፊት ክህሉ በውስጡ በርካታ ተግባራትን ማከናወን የሚጠይቅ ውስብስብ ሂደት ነው። ማረው(2007) እንደገለጹት፣ መጻፍ በባህሪው ክህሉ ብዙ ሲሆን፣ በውስጡ የሀሳብ አደረጃጀት፣ የቃላት አመራረጥና አጠቃቀም የዓረፍተነገር አመሰራረት፣ የአንቀፅ አወቃቀር ብሎም የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ብቃትን ያካትታል። ስለሆነም፣ እንደአማረ(2010) እና Nunan(1991) ገለጻ፣ ደግሞ ተማሪዎችና መምህራን የመጻፍ ሂደት በውስጡ የሚይዛቸውን ንኡሳን ተግባራት(ይዘት፣ የሃሳብ ምክንያታዊ አደረጃጀት፣ የቃላት ምርጫ፣ የቋንቋ አጠቃቀም፣ የስርአተ አጻጻፍና ሰዋሰው) መገንዘብ ለክህሉ መዳበር አዎንታዊ አስተዋጽኦ አለው።

የፅሁፊት ችሎታ መኖር በርካታ ጠቀሜታዎች ይኖሩታል። ከጠቀሜታዎቹም ውስጥ አንዱ ተማሪዎች በትምህርት ህይወታቸው የሚማሯቸውን የተለያዩ የትምህርት ዓይነቶች በተሳካ ሁኔታ ይከታተሉ ዘንድ የፅሁፊት ችሎታ መጎልበት በከፍተኛ ሁኔታ አስፈላጊ መሆኑን Byrne(1988) ይገልጻል። በተጨማሪም ተማሪዎች የተለያዩ ሀላፊነቶችን በመረከብ በሚያከናውኗቸው ፅሁፋዊ የተግባቦት ሂደት በብቃት ተሳታፊ ለመሆን ሀሳባቸውን በተለያዩ መልኩ የመግለፅ ልምድን ያዳብሩ ዘንድ የፅሁፊት ችሎታ ሊዳብር ይገባል። በአጠቃላይ የፅሁፊት ችሎታ በየትኛውም የስራ መስክ ሚና ያለው በመሆኑ በየክፍል ደረጃው እየዳበረ ሊሄድ ይገባል።

የፅሁፊት ክህሉን በማስተማር በሀገራችን የረጅም ጊዜ ልምድ ቢኖርም የታለመለት ግብ በሚጠበቀው መጠን ተሳክቷል ለማለት አያስደፍርም። የአምላክስራ(2008) በጥናታቸው እንደገለጹት፣ የተማሪዎችን በአማርኛ የመጻፍ ችሎታ ለማጎልበት ቋንቋውን ከማስተማር አኳያ በኢትዮጵያ የረዥም ጊዜ ልምድ ያለ ቢሆንም እስካሁን የተፈለገውን ያህል ውጤት እየተመዘገበ አይደለም በማለት ገልጸዋል። ይህም በትምህርት ተቋማት በሰፊው የሚታይ ችግር መሆኑን ባየ(2009) ገልጸዋል። ሃሳቡን በማጠናከር የሁለተኛ ደረጃ ትምህርታቸውን ጨርሰው ወደ ዩኒቨርሲቲ የሚመጡ ተማሪዎች በጽሁፍ ሃሳባቸውን ለመግለጽ እንሚችገሩም አስገንዝበዋል። ይህም ችግር በአማርኛ አፍ-ፊት እና ኢ-አፍ-ፊት በሆኑ ተማሪዎች ላይ የሚታይ ችግር ነው።

የፅሁፊት ትምህርት ስኬታማነት ችግር በክህሉ ውስብስብነት ላይ ብቻ የተመሰረተ አይደለም። Richards(1990) እንደገለጹት፣ ተማሪዎች በመጻፍ ትምህርት ውጤታማ እንዳይሆኑ ከትግብራ ሂደቱ ውስብስብነት በተጨማሪ የማስተማሪያ ስነዘዴ አመራረጥና አተገባበር፣ የመምህሩ

የማስተማር ፍላጎት፣ የተማሪው የመማር ፍላጎት እና የማስተማሪያ መሳሪያዎች የፅህፈት ክህሉትን የመማር ማስተማር ሂደቱን ፈታኝና አስቸጋሪ ያደርጉታል። ይህ ሀሳብ የሚያስረዳን የፅህፈት ክህሉት ትምህርት ስኬታማነትን የሚፈታተኑ በርካታ ምክንያቶች ያሉ መሆናቸውን ነው።

የፅህፈት ትምህርት የታለመለትን ግብ እየመታ መሆን ወይም አለመሆኑን የፈተሹ የሀገር ውስጥ ጥናቶች ማረው(1987)፣ ተክሌ(1989)፣ ዳዊት(2008) እና አማረ(2010) በምሳሌነት የሚጠቀሱ ሲሆን የጥናታቸውም ውጤት ብዙዎቹ ተማሪዎች ጥሩ የፅህፈት ችሎታ የሌላቸው መሆኑን አመለካከተዋል። ይህ ችግር ደግሞ አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በሚማሩ ተማሪዎች ላይ በጉልህ ሁኔታ የሚስተዋል መሆኑን የልዑልሰገድ(1997) እና የዮናስ(2002) ጥናቶች አረጋግጠዋል።

የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተማሪዎች ወደ ትምህርት ቤት ከመምጣታቸው በፊት የሚያውቁት፣ የሚጀምሩትና የሚለምዱት ነው። ስለሆነም በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ለአፍ መፍቻ ቋንቋው ተጋላጭ መሆናቸው ሁለተኛ ቋንቋን ለመማርም በሚያደርጉት ጥረት ውስብስብ ሁኔታ ሊገጥማቸው ይችላል። ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታቸው እንዲዳብር ለትግበራ የሚዘጋጀው መርሃ ትምህርት፣ የማስተማሪያና መማሪያ መሳሪያዎች፣ የማስተማሪያ ዘዴ እና ለመጻፍ ክህሉት ትምህርት ማስተማሪያነት የሚመረጡ የትምህርት ይዘቶች በጥንቃቄ ሊመረጡ ይገባል (ልዑልሰገድ 1997)። ምክንያቱም የአንደኛ ደረጃ ትምህርታቸውን ጨርሰው ሁለተኛ ደረጃ የደረሱ በአማርኛ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በፅሁፍ ሀሳባቸውን መግለፅ ይቅርና ስማቸውን እንኳን በትክክል መጻፍ የማይችሉበት ሁኔታ እየተፈጠረ እጅግ አሳሳቢ ደረጃ ላይ ደርሶታል።

ስለሆነም ይህ ጥናት በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ በሀድይኛና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው፣ አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በመማር ወደዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች ያላቸውን የመጻፍ ችሎታ በማነጻጸር ላይ ጥናት በማካሄድ ከውጤት ደርሷል።

1.2. የጥናቱ አነሳሽ ምክንያት

ይህ ጥናት የሚያተኩረው ከቋንቋ ትምህርት ዓላማዎች አንዱ በሆነው በፅሁፊት ችሎታ ላይ ነው። የፅሁፊት ችሎታን ማዳበር አንዱ የቋንቋ ትምህርት ዓላማ መሆኑና ጠቀሜታውም እጅግ የጎላ መሆኑ ቢገለፅም፤ አብዛኞቹ የሁለተኛ ደረጃ ተማሪዎች የፅሁፊት ችሎታቸው በዚያ ደረጃ እንዲኖራቸው ከሚፈለገው በታች እየሆነ እየመጣ እንደሆነ(የአምላክስራ 2008፣ባየ 2009፣ ዳዊት 2008፣ አማረ 2010) ጥናቶች ያመለክታሉ። ይህ ችግር ደግሞ አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በተማሩ ተማሪዎች ዘንድ እየጎላ መምጣቱን ልዑልሰገድ(1997) እና ዮናስ(2002) በጥናታቸው ውጤት አመለክተዋል። አጥኚዎም በ6 ዓመት የስራ ቆይታዎ ይህን ታዘዘለች። እንዲሁም አፋቸውን በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ ፈትተው አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ ሲማሩ ቆይተው ወደ ዘጠነኛ ክፍል በደረሱ ተማሪዎች መካከል የፅሁፊት ችሎታ ልዩነት የሚታይ መሆኑ የአማርኛ መምህራን መነጋገሪያ ሆኗል። በመሆኑም ይህ የፅሁፊት ችሎታ ልዩነት በተማሪዎች መካከል በእርግጥ አለ? ካለም ምክንያቱ ምንድነው? መፍትሔውስ? ለሚሉ ጉዳዮች ሳይንሳዊ በሆነ መንገድ አጥንቶ ምላሽ መስጠት የመጀመሪያ አነሳሽ ምክንያት ነው።

ሌላው አጥኚዎ ይህን ጥናት ለማድረግ የተለያዩ ድርሳናትን አስሳለች። በዚህ አሰሳ ወቅት በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ የሚማሩ ተማሪዎችን የተመለከተ ጥናት ማግኘት አልቻለችም። ስለዚህ በዚህ ርዕስ ማጥናት ጠቀሜታ እንደሚኖረው በማመን በችግሩ ላይ ጥናት ለማድረግ ተነሳስታለች።

1.3. የጥናቱ አላማዎች

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደ ዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅሁፊት ችሎታ ምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ እና የትኞቹ የተሻለ የፅሁፊት ችሎታ እንዳላቸው በንፅፅር መመርመር ነው።

የጥናቱ ዝርዝር ዓላማዎች ደግሞ የሚከተሉት ናቸው።

- የተጠኚዎቹ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሆሄያት አጠቃቀማቸው ምን እንደሚመስል መመርመር፤
- የተጠኚዎቹ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የቃላት አጠቃቀማቸው ምን እንደሚመስል መመርመር፤
- ተጠኚዎቹ ተማሪዎች የሀሳብ እና የአንቀፅ አደረጃጀታቸው ምን እንደሚመስል መፈተሽ፤
- ተጠኚዎቹ ተማሪዎች የቋንቋ ህጎችን ጠብቆ የመጻፍ ችሎታቸው ምን እንደሚመስል መመርመር፤
- ተጠኚዎቹ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ችሎታቸው ምን እንደሚመስል መፈተሽ፤

1.4. የጥናቱ ጥያቄዎች

በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅሁፍ ችሎታ በንጽጽር የሚፈትሸው፤ ይህ ጥናት የሚመልሳቸው ጥያቄዎች የሚከተሉት ናቸው።

- በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሆሄያት አጠቃቀማቸው ምን ይመስላል?
- በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የቃላት አጠቃቀማቸው ምን ይመስላል?
- በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የቋንቋ ህጎችን ጠብቆ የመጻፍ ችሎታቸው ምን ይመስላል?
- በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ችሎታቸው ምን ይመስላል?
- በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የሀሳብ እና የአንቀፅ አደረጃጀታቸው ምን ይመስላል?

1.5. የጥናቱ ጠቀሜታዎች

ይህ ጥናት በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎችን የፅህፈት ችሎታ በንፅፅር የሚያጠና እንደመሆኑ የሚከተሉት ጠቀሜታዎች ይኖሩታል ተብሎ ይታሰባል።

- ተማሪዎች በፅህፈት ችሎታቸው ምን ደረጃ ላይ እንደሚገኙ በመጠቆም መምህራን ተማሪዎቻቸው አማርኛን በሁለተኛ ቋንቋነት ሲማሩ በፅህፈት ችሎታቸው የደረሱበትን ደረጃ በመገንዘብ የማስተማሪያ ዘዴዎቻቸውንና መሳሪያዎቻቸውን እንዲፈትሹና፣ እንዲያሻሽሉ ይረዳቸዋል።
- መምህራን የተማሪዎቹን የፅህፈት ችሎታ ልዩነት በመረዳት ለየትኞቹ ተማሪዎች ምን ዓይነት ምጋቤ ምላሽ መስጠት እንዳለባቸው እንዲረዱ ይረዳቸዋል።
- ለቋንቋ ትምህርት መማሪያና ማስተማሪያ መሳሪያ አዘጋጆች በዝግጅት ሂደት ማተኮር የሚገባቸውን ነገሮች በመጠቆም ያገለግላል።
- በመስኩ ጥናት ማድረግ ለሚፈልጉ አጥኚዎች እንደመነሻ ሆኖ ሊያገለግል ይችላል።

1.6. የጥናቱ ገደብ

ይህ ጥናት የተካሄደው በሀዲያ ዞን በአንሌሞ ወረዳ ከሚገኙ አምስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች ውስጥ በአጫሞ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ብቻ ነው። በዚህ ትምህርት ቤት ከዘጠነኛ እስከ አስራ ሁለተኛ ክፍል ከሚማሩ ተማሪዎች መካከል ጥናቱ ትኩረት ያደረገው አፋቸውን በሀድይኛ እና በስልጥኛ ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደዘጠነኛ ክፍል በገቡ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ላይ ብቻ ነው። በጥናቱ የተካተቱት በአጫሞ 2ኛ ደረጃ ት/ቤት ያሉ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች በአጠቃላይ ሳይሆን በናሙናነት የተወሰዱት ብቻ ናቸው።

ምዕራፍ ሁለት

ክለሳ ድርሳናት

2.1. ንድፈ ሃሳባዊ ዳሰሳ

2.1.1. የመጻፍ ክሂል ምንነት

ቋንቋን መጠቀም ማለት የቋንቋ ክሂሎችን በተገቢው ሁኔታ ጥቅም ላይ ማዋል ማለት ነው። ስለሆነም የአንድ ቋንቋ ተጠቃሚዎች ቋንቋውን በመጠቀም ሂደት ውስጥ የተለያዩ ክሂሎችን አቀናጅተው ይገለገሉባቸዋል። በሌላ አባባል የቋንቋውን ስርዓት ጠብቀው በተገቢው መንገድ ለመግባባት ያዳምጣሉ፣ ይናገሩበታል፣ ያነበቡበታል ብሎም ይፅፉበታል።

የቋንቋ ትምህርት አላማ ተማሪዎች በቋንቋው ጥሩ አድማጭ፣ ተናጋሪ፣ አንባቢና ጸሐፊ እንዲሆኑ ማስቻል ነው። ከእነዚህ ክሂሎች ውስጥ ማዳመጥና መናገር በመልመድና በመደበኛ ትምህርትም የሚገኙ ሲሆኑ፣ ማንበብና መጻፍ ግን በመደበኛ ትምህርት ብቻ የሚገኙ ክሂሎች ናቸው። እንዲሁም ማዳመጥና ማንበብ የመቀበያ ክሂል ሲሆኑ፣ መናገርና መጻፍ በማመንጫ ክሂልነት ይመደባሉ። ምክንያቱም ተማሪዎች በንግግር ከሌሎች ጋር በሚያደርጉት ተራክቦና ምልልስ ያልገባቸውን እየጠየቁ ሃሳባቸውን እና ስሜታቸውን ይገልጻሉ። በመጻፍ ደግሞ ተማሪዎች ሃሳባቸውን፣ ስሜታቸውን እና አመለካከታቸውን የመጻፊያ ምልክቶችን በመጠቀም ለአንባቢ መልዕክት የሚያስተላልፉበት ክሂል ነው (Byrne, 1988)። ስለዚህ በመጻፍ ክሂል ውጤታማ ተግባራት ለማከናወንና የተሳካ ጽሁፍ ለመጻፍ የጸሀፊውን የሃሳብ አደረጃጀትና የመግለጽ ብቃት ይጠይቃል (ኡሙ፣ 2018)። ስለሆነም የመጻፍ ክሂል ተማሪዎች በመማር እንዲያዳብሩት ይጠበቃል።

መጻፍ መረጃን የመለዋወጥ ሂደት ነው። Raimas(1983) እንደገለጹት፣ ፅሁፊው በአንባቢና በፀሀፊ መካከል የሚደረግ የተግባራት ሂደት ነው። አንድ ፀሐፊ የተሰማውን ሀሳብ፣ ስሜት ወይም ፍላጎት... በፅሁፍ የሚያሰፍርበት እንዲሁም አንባቢው የቀረበለትን ፅሁፍ ለመረዳት ጥረት የሚያደርግበት እና በንባብ ሂደት ከፀሐፊው ጋር ተግባራት ለመፍጠር የሚሞክርበት ሂደት ነው። እንደባይርን(1988)ገለጸ፣ የመጻፍ ችሎታ ለሀሳብ ልውውጥ፣ አዳዲስ እውቀትንና

ልምድ ለማግኘት፣ የሚሰማቸውን ሃሳብ በትክክል ለመግለጽ ወይም በቋሚነት ተመዝግቦ እንዲቆይ ለማድረግና ንቁ ተሳታፊ እንደሆኑ የማድረግ ወዘተ. ጠቀሜታዎች አሉት።

መጻፍ የማሰብ ሂደት ነው። እንደ Nunan(1989) ገለጻ፣ ፅህፈት ሀሳብን የቋንቋው ተናጋሪ ማህበረሰብ በተስማማባቸው ትዕምርቶች ወክሎ የማቅረብ ሂደት ነው። ሂደቱም አካልንና አእምሮን በማቀናጀት በአንድ ጊዜ በርካታ ባህሪያትን ማለትም ይዘትን፣ የአፃፃፍ ስልትን፣ የፅሁፍ መዋቅርን፣ የቃላት ምርጫን፣ የሀሳብ አንድነትን፣ ግጥም ግጥምነት እና ተከታታይነትን ከግምት ውስጥ በማስገባት የሚከናወን ውስብስብ የአዕምሮ ተግባር ነው። ይህን ሀሳብ በማጠናከር Byrne(1988) እንደገለጹት፣ ፅህፈት ሆሄያትን በወረቀት ላይ ከማስፈር ከፍ ያለ አፍልቆትን የሚጠይቅ እንዲሁም ያፈለቁትን ሀሳብ በፅሁፍ መልክ ለአንባቢ በትክክል አቀናብሮ መግለፅን የሚያጠቃልል ክህሉ ነው። እንዲሁም ማረው(1996) ፅህፈት ክህሉ ብዙ ተግባር በመሆኑ፣ ርዕስ የመምረጥና የማጥበብ፣ የቃላት አጠቃቀም፣ የዓረፍተነገር አወቃቀር፣ የሀሳብ አፈላለግና አደረጃጀት፣ የአንቀጽ አደረጃጀት ብሎም ሙሉ ድርሰት የመፃፍ ችሎታን ይጠይቃል። ክህሉ እየፃፉ መማርን የሚጠይቅ በመሆኑ ወደ ፅሁፍ ከመገባቱ በፊት እና በኋላ በርካታ ሂደቶችን ማለፍ ግድ ይላል። ስለሆነም ተማሪዎች በፅሁፍ የሚተላለፍን መልዕክት እይታዊ በሆኑ ምልክቶች በመጠቀም በተሳካ መንገድ ሃሳባቸውን በጽሁፍ አማካይነት ማስተላለፍ እንዲችሉ ማበረታታት ያስፈልጋል።

በአጠቃላይ ከላይ ከቀረቡት የምሁራን ሀሳብ የምንረዳው ፅህፈት የቋንቋው ተናጋሪ ማህበረሰብ የተስማማባቸውን ትዕምርቶች በመጠቀም ሀሳብን፣ ስሜትን፣ ፍላጎትን... ለአንባቢ የማቀበል (የማቅረብ) ተግባር መሆኑን ነው። በተጨማሪ ፅህፈት እጅግ ውስብስብ የአዕምሮ ተግባር ሲሆን፣ ሂደቱም በአንድ ጊዜ በርካታ ነገሮችን እያሰቡ ሀሳብን በፅሁፍ መግለፅን፣ ይዘቱንና የአፃፃፍ ስልቱን፣ የዓረፍተነገር መዋቅሩን፣ ቃላቱን፣ ስርዓተነጥቦችን ተቆጣጥሮ የቋንቋውን ህግና ስርዓት በጠበቀ መልኩ መፃፍን የሚጠይቅ መሆኑን ነው።

2.1.2. የጽህፈት ትምህርት አላማ

ጽህፈት በክፍል ውስጥ በሚኖረው መደበኛ በመማር ማስተማር ሂደት የሚዳብር ክህሉ ነው። ተማሪዎች የመጻፍ ችሎታቸው እያደገ እንዲሄድ፣ ጥሩ ጸሐፊ እንዲሆኑ፣ ትክክለኛ እና የተሳካ ሃሳብ እንዲያቀርቡና የታላሚውን ቋንቋ ስርዓት አውቀው እንዲጽፉ ክህሉን መማር አለባቸው።

Heaton(1991) እንደገለጹት፣ የፅሁፈት ክህል የመማርና የማስተማር ዓላማ የተለያዩ የፅሁፈት ንዑሳን ክህሎችን(ተገቢነት ያላቸውን ዓረፍተኛዎች የመጻፍ፣ ስርዓተነጥቦችን በተገቢው ቦታ የመጠቀም፣ ተቀባይነት ያለው ሀሳብ የመምረጥ፣ የማመንጨትና አስፋፍቶ የመግለፅ፣ ተፈላጊ የሆነውን ሀሳብ ለማስተላለፍ ተገቢ የሆኑ የአፃፃፍ ስልቶችን የመምረጥ) ተጠቅሞ የዓረፍተኛዎች እና የአንቀጽ ስርዓትን ጠብቆ የመጻፍ እንዲሁም መደበኛ የቋንቋ አጠቃቀምን የመለየት አቅምን ማሳደግ ማስቻል ነው። እንደ Raimes(1983) ገለጻ፣ የፅሁፈት ትምህርት ዓላማ ከአንባቢ ጋር ተግባራትን መፍጠር፣ እውቀትን ማስገኘት፣ የህይወት ገጠመኞችን መዘግቦ ማቆየት ማስቻል ነው። እንዲሁም ተግባራትን ከመፍጠር ጎን ለጎን ተማሪዎች የታላሚውን ቋንቋ ስነልሳናዊ ችሎታ (ቃላትን፣ ሰዋሰውን...) እና እውቀት እንዲያዳብሩ ማድረግ ነው።

ከላይ ከቀረቡ ሃሳቦች መረዳት እንደሚቻለው የፅሁፈት ትምህርት ዓላማ ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ በሚጽፉበት ወቅት የተሻለ ተግባራት መፍጠር እንዲችሉ፣ አዳዲስ እውቀቶችን እንዲያገኙ፣ ልዩ ልዩ አዕምሯዊ ተግባራትን እንዲያከናውኑ እና የሰዋሰው እውቀት እንዲያሳድሩ ማድረግ ላይ ማተኮሩን ነው።

2.1.3. የጽሁፈት ትምህርት አስፈላጊነት

ተማሪዎች ምን እና እንዴት መጻፍ እንዳለባቸው ካለውቁ ሃሳባቸውን በትክክል መግለጽ አይችሉም። ስለዚህ ጽሁፈትን መማር ያስፈልጋቸዋል። ተማሪዎች የመጻፍ ትምህርት በጽሁፍ ማገነታቸውን መግለጽ፣ ከሌሎች ጋር መረጃ መለዋወጥ፣ በጽሁፍ የቀረበን መረጃ ለማግኘት በሚያደርጉት ጥረት የማንበብ ክህላቸውን እንዲዳብር፣ የተደራጀና አሳማኝ ሃሳብ ማቅረብ፣ የተሰማቸውን በነጻነት መግለጽ፣ ምጋቤ ምላሽ የመስጠትና የመቀበል ችሎታቸውን እንዲያዳብሩ ያስችላቸዋል።

በቋንቋ ትምህርት ታሪክ ከ1940ዎቹ በፊት የመጻፍ ችሎታ ትምህርት የሚመራበት ንድፈ ሐሳባዊ መሰረት ስላልነበረው የሰዋሰው ትርጉም ዘዴ ማስተማሪያ አውድ እንጂ በቋንቋ ትምህርት ውስጥ ራሱን ችሎ በይዘትነት አይቀርብም ነበር(Richards, 1990)። የጽሁፈት ትምህርት አስፈላጊነት እየሳላ የመጣው እንደ Harmer(2007) እና Hyland(2003) ገለጻ፣ በ1980ዎቹ መጀመሪያ የሰው ልጅ በፖለቲካው እና በቴክኖሎጂው እያደገና እየተራቀቀ ሲመጣ ነው።

የመጻፍ ችሎታ አስፈላጊ ክህሎት ሲሆን በትምህርትነት መማር ደግሞ በርካታ ጠቀሜታዎች እንዲሉት የመስኩ ምሁራን ለምሳሌ፡- እነHarmer(2007) ይገልጻሉ። እንደ Mercer&Mercer(1989) እና አማረ(2010) ገለጻ፣ከፅህፈት ትምህርት በርካታ ጠቀሜታዎች ውስጥ የሚከተሉት ተጠቃሽ ናቸው።

- ተማሪዎች በክፍል ውስጥ ስለፅህፈት ትምህርት ግንዛቤ አግኝተው ልዩ ልዩ ተግባራትን እንዲያከናውኑ ያስችላል። ፅህፈት በራሱ ዕውቀት በመሆኑ መማርን ያበረታታል። ሰው በፅህፈት ትምህርት አማካኝነት ይማራል፤ በፅሁፍ ስለሚገልፀው ነገር ያስባል፤ ክሌሎች ይጠይቃል፤ መልስ ለማግኘትም ይሞክራል። እንዲሁም የራሱን ምላሽ አሳክቶ ለማቅረብ ይጥራል። በዚህ ሂደት አስቀድሞ ከነበረው የበለጠ ዕውቀቱ የሰፊ ይሆናል።
- ስለፅህፈት ካገኙት ግንዛቤ በመነሳት በክፍል ውስጥም ሆነ ከክፍል ውጪ ዕሉፋዊ ተግባራትን በሚጠይቁ ጉዳዮች ላይ ስኬታማ ተግባራትን መፍጠር እንዲችሉ ይረዳቸዋል። ዕሉፋዊ ተግባራትን የሚጠይቁ ጉዳዮች ማመልከቻ መጻፍን፣ ቅጾች መሙላትን ማስታወሻ መያዝን ወዘተ ሊያካትት ይችላል።
- የፈጠራ ፅሁፎችን ማለትም ግጥሞችን፣ ልቦለዶችን፣ ረጃጅምና አጫጭር ታሪኮችን ወዘተ መጻፍ እንዲችሉ አስተዋፅኦ ያደርጋል።
- ሌሎች ክህሎቶችንም ያዳብራል። ለምሳሌ ያህል ብንመለከት አንድ ንግግር አቅራቢ በዝግጅቱም ጊዜ በፅህፈት ሊዘጋጅ በንግግሩም ጊዜ ማስታወሻ ይዞ ሊያቀርብ ይችላል። ይህ የሚያሳየው ንግግርና ፅህፈት ተደጋጋሪ ክህሎቶች መሆናቸውን ነው። ንግግር ከማዳመጥ ጋር የተያያዘ ሲሆን የምናዳምጠውን ነገር ደግሞ በፅህፈት ልናጠናክር እንችላለን። የጻፍነውን ደግሞ መልስን እናነባለን። ይህ የሚያሳየው በመናገር፣ በማዳመጥና በማንበብ የምናገኛቸው ልዩ ልዩ ዕውቀቶች ጠንካራ መሰረት ሊይዙ የሚችሉት በፅህፈት ክህሎት አማካኝነት መሆኑን ነው።

በአጠቃላይ ፅህፈት በመደበኛ ትምህርት ብቻ የሚገኝ ቢሆንም በአንድ ቋንቋ ውስጥ ያሉ ድምፆችን የሚወክሉ የተለያዩ ምልክቶችን ከማስለየት አንስቶ ሀሳብን ተጠየቃዊና ቅደም ተከተላዊ በሆነ መንገድ ለማስተላለፍና ተግባራት ለመፍጠር የሚያስችል ብቃትን የሚያገናኝበት በመሆኑ አስፈላጊነቱ በእጅጉ ጉልህ ነው ማለት እንችላለን።

2.1.4. የጽህፈትን ትምህርት አስቸጋሪ የሚያደርጉ ተላውጦቶች

በቋንቋ ትምህርት የመማር ማስተማር ሂደት ታላሚው ቋንቋ የሚነጻጸረው ከሌሎች ቋንቋዎች ይልቅ ከአፍ መፍቻ ወይም ከመጀመሪያ ቋንቋ ጋር ነው። የአፍ መፍቻ ቋንቋ የመጀመሪያ ቋንቋ እየተባለ የሚገለጽ ሲሆን በመማር ማስተማሩ ሂደት ተማሪዎች ያላቸውን የመግባቢያ ዘዴ እንዲያዳብሩ የሚያደረግ ነው። ታላሚው ቋንቋ ወይም ሁለተኛ ቋንቋ ካልተለመደ እና የሚማሩት ከሆነ አዲስ የመግባቢያ ዘዴ እንደመተዋወቅ ይታያል (Meshal, 2018)። ይህም ሂደት በታላሚው ቋንቋ መጻፍ በሚማሩ ተማሪዎች ላይ የችሎታ ተጽዕኖ እንዲፈጠር ያደርጋል።

በታላሚው ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በመጻፍ ሂደት የተለያዩ ተግዳሮቶች ይገጥሟቸዋል። ከእነዚህም መካከል በAlnufaie(2012)፣Kwoon(2009) እና Latif(2011) የተገለጹ የቃላትና ሰዎስው(ስነልሳናዊ) ተላውጦቶች ሲሆን፣ በታላሚው ቋንቋ ተማሪዎች ካላቸው የቋንቋ አጠቃቀም ችሎታ ጋር ይያያዛል። ይህም ተጽዕኖ የሚታየው ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ የተጻፈውን ጽሁፍ ለማንበብ እና ለመጻፍ በሚያደርጉት ሂደት የቃላትና የሰዎስው እውቀት በማጣታቸው ምክንያት ነው። በተጨማሪ የታላሚው ቋንቋ የጽህፈት ስርዓተ አወቃቀርና የሃሳብ አደረጃጀት መለያየት የሚፈጥረው ተጽዕኖ ነው። ሌላውByrne(1991) እና Nunan(1989)እንደገለጹት፣ተማሪዎች በፅሁፍ ተግባራት መፍጠር በሚችሉበት ደረጃ ልክ የፅሁፍ ችሎታ እንዲኖራቸው በሚደረግ የመማር ማስተማር ሂደት ውስጥ ሊያጋጥሟቸው ከሚችሉት ተግዳሮቶች ውስጥ ስነልቦናዊ፣ስነልሳናዊ እና አዕምሯዊ(ግንዛቤያዊ) ባህሪያት ተጠቃሽ ናቸው።

2.1.4.1. ስነልቦናዊ ተላውጦ

የመጻፍ ክህሎት ትምህርት በክፍል ውስጥ በሚቀርብበት ወቅት መምህራን ተማሪዎች ያለምንም ተራክቦ እና ምጋቤ ምላሽ ጽፈው ያለቀ ጽሁፍ እንዲያቀርቡ ያደርጋሉ። በዚህ ጊዜ ተማሪዎች ስነ ልቦናዊ ችግር ይገጥማቸዋል። ይህ ተላውጦ ከተማሪው ውስጣዊ ስሜት(አመለካከት፣ ፍላጎትና ተነሳሽነት) ጋር የተያያዘ ነው። ተማሪዎች ለመጻፍ ተነሳሽ ሲሆኑ ውጤታማ ይሆናሉ። በአንጻሩ ተነሳሽነት የሌላቸው ከሆነ በመጻፍ ደካማ ሊሆኑ ይችላሉ። ምክንያቱም አመለካከት፣ፍላጎት እና ተነሳሽነት ከተማሪዎች የመማር ውጤት ጋር ጥብቅ ትስስር አላቸው።

ስለሆነም ተማሪዎች በመጻፍ ችሎታ ትምህርት ወቅት ተነሳሽ ሊሆኑ፣ የትምህርት ሂደቱ ፍላጎታቸውን ያማከለና አዎንታዊ አመለካከት እንዲኖራቸው ሊያደርግ ይገባል።

2.1.4.2. ስነልሳናዊ ተላውጦ

ስነልሳናዊ ችግር በመጻፍ ሂደት የሚኖረውን የቋንቋ አጠቃቀም ማለትም ቅርጽና ስልትን የሚመለከት ነው። ቃላዊ ተግባራት የሚመሰረተው በግንኙነት ሂደት ነው። ተሳታፊዎችም ግንኙነቱ የሁለትዮሽ እንዲሆን ንቁ ተሳትፎ ያደርጋሉ። ምክንያቱም ንግግር ድንገታዊ ስለሆነ የዓረፍተ ነገሮችን መዋቅር ለማደራጀትም ሆነ ለማያያዝ የሚጠይቀው የተወሰነ ጊዜ ብቻ ነው። የምንናገረውን ነገርም ሰዎች በሚሰጡን ምላሽ ተመርኩዘን ልንደግምላቸው ወይም ልናብራራላቸው እንችላለን። ከዚህም የተነሳ በንግግር ጊዜ ለሰዎስው የመጨነቅ ሁኔታ ዝቅተኛ በመሆኑ ያልተሟሉና ሰዎስዎዊ ትክክለኛነታቸውን ያልጠበቁ ዓረፍተነገሮች ሊቀርቡ ይችላሉ። በጽሕፈት ጊዜ ግን እነዚህን አጋዥ መንገዶች ማግኘት ስለማንችል በእነሱ ምትክ የምናካክሰው በምንመርጣቸው ቃላት፣ የዓረፍተነገር መዋቅሮች እና የዓረፍተ ነገር አደረጃጀት መንገድ ነው። የተግባራት ፍሰቱ በግልጽ መቅረቡን የምናረጋግጥበት ብቸኛ መንገድ ዓረፍተ ነገሮች ራሳቸውን ችለው እንዲቆሙ በማድረግ ነው። ለዚህም ሰዎስዎዊ ስርዓትን ጠብቆ በጥንቃቄ መጻፍን ይጠይቃል። ይህ መሆኑ የፅሁፈት ትምህርት አስቸጋሪ እንዲሆን ያደርገዋል።

2.1.4.3. አእምሮታዊ (ግንዛቤያዊ) ተላውጦ

ጽሕፈት በከፍተኛ ደረጃ የአዕምሮን እንቅስቃሴ ማለትም በሀሳብ መውጣት መውረድን የሚጠይቅ ክህሊት ነው። የፅሕፈት ስራ የግንዛቤ መዳበርን ይጠይቃል። የፅሕፈት ትምህርት እጅን፣ አይንንና አዕምሮን በማስተባበር በተገቢ ትዕምርታዊ ወኪሎች አማካኝነት የራስን ወይም የጋራ ገጠመኝን የማካፈል ችሎታን የሚጠይቅ ተግባር ነው። ይህ ችሎታ ደግሞ በመማር የሚገኝ እንደመሆኑ መጠን በቂ ግንዛቤ ይጠይቃል። ተማሪዎች በፅሕፈት ትምህርት ሂደት ከፊደል አፃፃፍ፣ ከስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም፣ ከይዘትና ከቃላት አመራረጥ፣ ከዓረፍተነገር አወቃቀር፣ ከቅርፅ አደረጃጀት ወዘተ አኳያ የሚከሰቱባቸው ችግሮች አሉ። ይህ በግንዛቤ እጥረት ምክንያት የሚፈጠርባቸው ችግር ነው። አእምሮታዊ(ግንዛቤያዊ) ችግር ተማሪዎች ለመጻፍ ካላቸው እውቀት ጋር የሚያያዝ ሲሆን፣ የሚፅፉበትን ሀሳብ ማጣትንና ምክንያታዊ የሆነ የሀሳብ አደረጃጀት አለመከተልን ያካትታል።

በአጠቃላይ ተማሪዎች ፅሕፈትን በሚማሩበት ሂደት ስነልቦናዊ፣ ስነልሳናዊ እና ግንዛቤያዊ ጉዳዮች ተፅዕኖ ሊያደርጉባቸውና በፅሕፈት ችሎታቸው ብቁ እንዳይሆኑ ተግዳሮት ሊሆኑባቸው ይችላሉ።

2.1.5. የጽሁፈት ክህል ማስተማሪያ አቀራረቦች

የመጻፍ ችሎታ ትምህርት በትምህርትነት መሰጠት ከተጀመረበት ጊዜ አንስቶ በተለያዩ የማስተማሪያ ዘዴዎች እና አቀራረቦች ቀርቧል (Richards & Rodgers, 2002)። እነዚህ አቀራረቦች እንደ Mojgan, Reza እና Seyyede (2019) ገለጻ፣ውጤት ተኮር፣ሂደት ተኮር እና ዘውግ ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ ተብለው በሶስት ይከፈላሉ። በአንጻሩ ደግሞ Neupane(2016) እንደገለጹት፣ሶስቱ ዋና የሚባሉ የመጻፍ ትምህርት አቀራረቦች ውጤት ተኮር፣ሂደት ተኮር እና ዘውድ ተኮር ሲሆኑ፣ የሶስቱን አቀራረቦች ደካማ ጎን ለማረምና ጠንካራ ጎናቸውን አቀናጅቶ ለማቅረብ ሲባል ሂደት ወዘውግ የሚባል አቀራረብ ተከስቷል።

የመጻፍ ክህል ከተለያዩ አተያዮችና ከማስተማሪያ አቀራረቦች አኳያ በተለያዩ ምሁራን የተለያዩ ጥናቶች ተደርገዋል። ለምሳሌ፣በ Nunan(1991) የውጤት ተኮር አቀራረብ ተጽዕኖ፣በ Cavkaytar(2010) የሂደት ተኮር አቀራረብ ከአጠቃላይ የመጻፍ ብቃትና ከጽሁፈት ዝርዝር ገጽታዎች አኳያ እና በ Luo and Huang(2015) የዘውግ ተኮር አቀራረብ ንድፍ፣ አወቃቀርና ክልዩ ገጽታው አኳያ ተተንትነዋል።

2.1.5.1. የውጤት ተኮር አቀራረብ (product based approach)

ውጤት ተኮር አቀራረብ በ1960ዎቹ የተጀመረ ሲሆን በባህሪያዊ ስነልቦናና በመዋቅራዊ ስነልሳን ንድፈ ሃሳብ ላይ ተመስርቶ፣የመጻፍ ችሎታ ትምህርት የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሂደት በልማዳዊ ዘዴ ይተገበርበታል (Silva, 1990፣ 1994)። በባህሪያዊ ስነልቦናና በመዋቅራዊ ስነልሳን ንድፈ ሃሳብ መርህ መማር የልምድ ክምችት ሲሆን ቋንቋን መማር ደግሞ የአንድን ቋንቋ ስርዓት ለማስተማር የቀረበን ሞዴል ጽሁፍ መኮረጅ ወይም መሸምደድ ነው (Silva, 1990፣ 1994; Hyland, 2003)።

ይህ አቀራረብ ትኩረቱ በተማሪዎች ተጽፎ በተጠቃለለ የመጨረሻው ጽሁፍ ላይ ነው። Neupane(2016) እና Burhansyah and Masrizal(2021) እንደገለጹት ውጤት ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ ጥንታዊ ወይም ልማዳዊ አቀራረብ ሲሆን በተማሪዎች ተጽፎ ያለቀ

የመጨረሻው ውጤት ላይ ያተኩራል። እሳቤውም የትምህርቱ ውጤት የሚመዘነው በተማሪዎች በመጨረሻው የመጻፍ ብቃት እንጂ በትምህርት ሂደቱ ላይ አለመሆኑን ያሳያል። የምዘናው ትኩረት አንድ ተማሪ በጻፈው ጽሁፍ ውስጥ የታየውን የሰዎስው ብቃትና የመተርጎም ችሎታ ላይ ነው።

የውጤት ተኮር አቀራረብ መሰራታዊ እሳቤ ተማሪዎች በቋንቋው ወደአወቃቀር ስርዓት ከመግባታቸው በፊት የተዋቃሪዎችን ተናጠላዊ ገጽታ ማወቅ አለባቸው። Tangpermpoon (2008) የዚህ አቀራረብ መሰረታዊ ጽንሰ-ሃሳብ ተማሪዎች በቋንቋው የመጻፍን አወቃቀር ከመረዳታቸው በፊት የተዋቃሪዎችን ልዩ ልዩ ክፍሎች መለየት ላይ ሊመሰረት እንደሚገባ ይገልጻሉ። ይህም የቋንቋን መሰረታዊ ክፍሎች (ከቃላት አወቃቀር በፊት ሆሄያትን፣ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር በፊት ቃላትን፣ ከአንቀጽ አወቃቀር በፊት አረፍተ ነገርን፣ ከድርሰት አወቃቀር በፊት አንቀጽን) በተናጥል ከማወቅ ጋር ይያዛል (Burhansyah and Masrizal, 2021)።

የውጤት ተኮር አቀራረብ የመጻፍ ትምህርትን በመማር ማስተማር ሂደት ተማሪዎች ስህተት አልባ ጽሁፍ እንዲያቀርቡ ይጠይቃል። እንደ Hyland(2003) ገለጻ፣ በዚህ አቀራረብ ተግባራዊ የሚደረጉ የልምምድ ተግባራት ቃላትን ተጠቅሞ አረፍተ ነገሮችን ከማዋቀር ጀምሮ አንቀጾችን እስከመጻፍ ያካልላል። Nunan(1991) እና Hyland(2003) የክፍል ውስጥ አቀራረብ ለመጻፍ ትምህርት የሚያስፈልጉ ሞዴል ጽሁፎችን በአውድነት በማቅረብ በዚያ ጽሁፍ መሰረት ተመሳሳይ የጽሁፍ ይዘት፣ የሃሳብ አደረጃጀት፣ የቃላትን አጠቃቀም፣ የሰዎስውና የአጻጻፍ ስርአት ተከትለው የመጨረሻውን ጽሁፍ እንዲጻፉ ይጠየቃሉ። እንዲሁም ተማሪዎች የቀረበላቸውን ሞዴል ጽሁፍ አስመስለው እንዲጻፉና ጽሁፉን እንዲገለብጡ፣ የቀረበውን አውድ በመተንተን በቀረበው አውድ ወይም ሞዴል ጽሁፍ መሰረት ተማሪዎች ሌላ ጽሁፍ እንዲያዘጋጁ ከተደረገ በኋላ በመምህሩ በአጠቃላይ አስተያየት ይመዘናሉ። የምዘና ሂደቱም በአረፍተ ነገር አወቃቀሩ የተዋጣለት አገባብ፣ የቃላትና ውህድ ብልሃቶችን መጠቀም ላይ ያተኩራል። ስለሆነም የመጀመሪያ ግቡ ከስህተት የጻዳ እና በተገቢው የተዋቀረ የመጨረሻ ጽሁፍ ማየት ነው (Sun & Feng, 2009)። በተጨማሪ የትግበራ ሂደቱ የራሱ ቅደምተከተሎች ያሉት ሲሆን፣ እንደ Kroll(1990) ገለጻ፣ የአጻጻፍ ህጉን ይተዋተቃሉ፣ በመምህሩ አማካኝነት ርዕስ ይሰጣቸዋል፣ በቀረበላቸው ርዕስ በግላቸው ይጻፋሉ፣ የጻፉትን ጽሁፍ ለመምህሩ ያቀርባሉ፣ በመምህሩ በሚሰጣቸው አጠቃላይ አስተያየት ይመዘናሉ።

በውጤት ተኮር ዘዴ ተማሪዎች የሚማሩ ሳይሆኑ የሚፈተኑ ናቸው። በዚህ አቀራረብ የሚዘጋጁ ማስተማሪያ መሳሪያዎች መረጃ የሚያስተላልፉ ሲሆኑ፣ ተማሪዎች የመምህሩን ትዕዛዝ ጠባቂና ፍዝ አድማጭ፣ መረጃ ተቀባይና የልምምድ ተግባራትን በፈተና የሚያንፀባረወቁ ናቸው (Hyland, 2003)። ስለሆነም ሞዴል ጽሁፉን ወይም የቀረበላቸውን መረጃ መሸምደዳቸውን ለማረጋገጥ ፈተና ይሰጣቸዋል። ይህም የተማሪዎችን ፈጠራ የማያበረታታ መሆኑን ያመለክታል።

የውጤት ተኮር አቀራረብ በመማሪያ ክፍል ውስጥ ተግባራዊ የሚደረግባቸው ደረጃዎች አሉት። እነዚህም ደረጃዎች እንደ Raimes(1983) እና Steele(1992) ገለጻ የማስተዋወቅ፣ የገዳቢ ጽሁፊት፣ መር ጽሁፊት እና ነጻ የጽሁፊት ደረጃዎች ናቸው።

ሀ. የመደበኛነት ደረጃ (familiarization stage):- ለማስተማሪያነት ከቀረበው አውድ ውስጥ ተማሪዎች የታወቁ ቃላትንና ሰዎችን በመጻፍ እንዲለማመዱና እንዲማሩ የሚደረግበት ደረጃ ነው።

ለ. ገዳቢ ፅሁፊት ደረጃ (controlled writing stage):- በዚህ ደረጃ በሰዎች ገጽታ እና ተያያዥ በሆኑ ቃላት ላይ ያተኮሩ የልምምድ ተግባራት ለተማሪዎች ቀርበው የሚሰሩበት ነው። ተማሪዎች ትክክለኛ የሆነ የፅሁፊት ስራ ውጤት ለማቅረብ መመሪያ ጠብቀው የሚፀፉበት የፅሁፊት ደረጃ ሲሆን፣ የሚቀርቡ መልመጃዎች ባዶ ቦታ መሙላት፣ የተለያዩ ዓረፍተ ነገሮችን ቅደም ተከተል ማስያዝ... ይሆናሉ።

ሐ. መር ፅሁፊት ደረጃ(Guided writing stage):- በዚህ ደረጃ ተማሪዎች እንዲለማመዱ እንዲጽፉ ለሚፈለገው ፅሁፍ ፍንጭ ሊሰጣቸው የሚችልና እንደመመሪያ የሚያገለግል የፅሁፍ ናሙና ይቀርብላቸዋል። ያንን ናሙና ተከትለው ፅሁፉን ለማሟላት ሲጽፉ የራሳቸውን ሀሳብ የመጨመር ነፃነታቸው የሚጠበቅበት ነው።

መ. ነፃ ፅሁፊት ደረጃ (Free writing stage):- ይህ ፅሁፊት ከላይ ካሉት የሚለየው ተማሪዎች ከራሳቸው ሀሳብ አፍልቀው እንዲጽፉ ትንሽ ነፃነት የሚሰጥ በመሆኑ ነው። ይህ ደረጃ በራሳቸው አፍልቀው፣ በራሳቸው መንገድ አቀናጅተው ስርዓት በማስያዝ የፅሁፍ ስራ እንዲያቀርቡ የሚደረግበት ደረጃ ነው።

ውጤት ተኮር አቀራረብ የመጻፍ ትምህርት የመማር ማስተማር ሂደት ትኩረት በቋንቋ ቅርጽ እንዲሁም ሞዴል ተኮር ነው። ይህ አካሄድ አቀራረቡ ላይ ከባድ ትችት እንዲቀርብበት አድርጓል። ለዚህም የመጀመሪያው ምክንያት በአፍ መፍቻ ቋንቋ እና በሁለተኛ ቋንቋ መጻፍ ለሚማሩ ተማሪዎች ሰዋሰዋዊ መዋቅርና የቃላት ገጽታ እውቀት በጣም ጠቃሚ መሆኑ ቢታመንም፣ መጻፍ የሰዋሰወ መዋቅር ብቃት እና የቃላት እውቀት ብቻ አይደለም የሚል ነው (Hyland, 2003a)። አብዛኛው በታላላቅ ቋንቋ አፍ-ፊት የሆኑ የመጻፍ ትምህርት ተማሪዎች ትክክለኛ አረፍተ ነገር መጻፍ የሚችሉ ሲሆኑ፣ ሌሎች ደግሞ ተገቢ ጽሁፍ ጽፈው ማቅረብ የማይችሉ መሆናቸውን (Hyland, 2003a) ገልጸዋል። ሁለተኛው ውጤት ተኮር አቀራረብ የተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ የሚለካው ተጽፎ በቀረበው የመጨረሻ ስራ ላይ መሆኑና ወደውጤት ለሚያደርሰው ሂደት ትኩረት አለመስጠቱ ነው (Flower & Hayes, 1981)። በተለይ ተማሪዎች ጥሩ ወይም መጥፎ ጽሁፍ ያቅርቡ፣ በተቀመጠ መስፈርት አኳያ ውሳኔ መስጠቱ እንዲተች አድርጎታል። ይህም በታላላቅ ቋንቋ አፍ-ፊት እና ኢ-አፍ-ፊት የሆኑ ተማሪዎች በአቀራረቡ እንዳይረኩ በማድረግ ሌላ አማራጭ የማስተማሪያ አቀራረብ ተጠንቶ እንዲቀርብ አድርጓል። ቢሆንም አስከ አሁን ድረስ ታላላቅ ቋንቋ በአፍ-መፍቻነት ለሚማሩ ተማሪዎች በተለያዩ ደረጃዎች የመጻፍ ትምህርት በዚህ አቀራረብ ይቀርባል (Hyland, 2003a; Gsrabe & Kaplan, 2014)።

የውጤት ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ የራሱ ጠንካራ ጎኖች እንዳሉት ሁሉ የሚነሱበት ትችቶች አሉ። (Mourssi, 2013) እና Haiyan and Rilong (2016) እንደገለጹት፣ በውጤት ተኮር የጽሁፍ ትምህርት አቀራረብ ላይ የሚሰነዘሩ ትችቶች የሚከተሉት ናቸው። አቀራረቡ የክፍል ውስጥ የማስተማር ዘዴው በመምህር ተኮር ላይ የተመሰረተ ሲሆን፣ የመምህር-ተማሪ ወይም የተማሪ ለተማሪ ተራክቦ የማያመቻች፣ በውይይት መማማር የማይታይበት፣ የመምህር ወይም የብጤ ምጋቤ ምላሽ የማይታይበት፣ ተማሪዎች በራሳቸው እንዲጽፉ እድል የማይሰጥ እና ፈጠራን የማያበረታታ አቀራረብ ነው (Mourssi, 2013)። እንዲሁም ስህተት አልባ ጽሁፍ እና የስነልቦና እውቀት ላይ ስለሚያተኩር አስፈላጊ የተባሉ ክህሎቶችን ይተዋቸዋል። እንዲሁም አንዳንድ ጊዜ የጽሁፍ አውዳንና አንባቢን ያገላል።

በአጠቃላይ የውጤት ተኮር አቀራረብ በተማሪዎች ጽሁፍ የመጨረሻው ውጤት፣ በሰዋሰወ ትክክለኛነትና በቃላት እውቀት መዳበር ላይ ያተኩራል። ይሁን እንጂ ተማሪዎችን የማያሳትፍ፣ ነጻነት የማይሰጥ፣ በቡድን ተግባራትን ለመፈጸም እድል የማይሰጥ፣ የተራክቦና

የትግበራ ጉድለት ያለበት፣ ለመነጋገርና ለመወሰን እድል መስጠት የማይችልና ለመማርም ተነሳሽ የማያደርግ ዘዴ በመሆኑ በዘርፉ ምሁራን በማስተማሪያ አቀራረቦች ላይ ተጨማሪ ጥናቶች ተደርገዋል።

2.1.5.2. የሂደት ተኮር አቀራረብ (process based approach)

በውጤት ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ ላይ የቀረበው ትችት ባስከተለው ተጨማሪ ጥናት ሂደት ተኮር አቀራረብ በ1970ዎቹ ብቅ አለ። Badger & White (2000) እንደገለጹት፣ ሂደት ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ የግንባታዊያን(constructivism) ንድፈሃሳብ በ1970ዎቹ ተግባራዊ መደረግ ከተጀመረ በኋላ የተዋወቀ ሲሆን፣ ትኩረቱ በስነልሳን ክህሎቶችና በጽህፈት ደረጃዎች ነው። አቀራረቡ ትኩረት የሚያደርገው ከስነልሳን እውቀት ይልቅ ማቀድ፣ ማርቀቅ፣ መከለስ እና ማረም ላይ ነው። ይህ አቀራረብ የመጻፍ ችሎታ ትምህርት የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሂደት በተግባራዊ ዘዴ ይተገበራል (Neupane, 2016)።

ሂደት ተኮር አቀራረብ በተማሪዎች ጽሁፍ ውስጥ የሚታየውን ክፍተት መሙላት የሚያስችል አቀራረብ ነው። Nunan (1991) እንደገለጹት፣ የትኛውም ጽሁፍ በራሱ የተዋጣለት አይደለም፤ ነገር ግን ለተሳካ ጽሁፍ ጸሐፊዎች መረጃዎችን በመሰብሰብ፣ ሀሳብ በማመንጨት፣ ረቂቆችን በማዘጋጀትና ጽብረቃ በማድረግ፣ ከሌሎች ጋር በመነጋገር እንደገና የመከለስ ስራ ይሰራሉ። የዚህ አቀራረብ መርሆው መጻፍ፣ ሃሳብ ላይ የሚመሰረት ራስን ማግኛ ሂደት ሲሆን፣ ተማሪዎች(ጸሐፊዎች) ውስጣቸው ያለን ሃሳብና ስሜት የሚገልጹበት ነው የሚል ነው። በዚህ አቀራረብ የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሂደት በተማሪዎች ፍላጎትና በቡድን መማር ላይ ተመስርቶ፣ ከመጨረሻው የጽሁፍ ውጤት ይልቅ ወደውጤት በሚያንደረድረው የመጻፍ ሂደታዊ ተግባራት ላይ ያተኩራል (Neupane, 2016)። ይህን ሃሳብ በማጠናከር Silva (1990፣ 1994) እንደገለጹት፣ በዚህ አቀራረብ በክፍል ውስጥ ተግባራዊ በሚደረገው በመጻፍ ሂደት ትኩረት የሚሰጠው ተማሪዎችና በግል፣ በቡድንና በማህበራዊ ተሳትፎ በሚያከናውኑት የልምምድ ተግባራት ላይ ነው። በዚህ ሂደት በተማሪዎች የሚጻፉ ጽሁፎች በመምህራንና በአቻ ተማሪዎች ድጋፍ እንዲያገኙ የሚደረግ ሲሆን፣ የሚገኘው ምጋቤ ምላሽ ተማሪዎች በመጻፍ ሂደት ተነሳሽ እንዲሆኑና እንዲበረታቱ ያደርጋቸዋል። ስለዚህ በሂደት ተኮር አቀራረብ መምህራን ተማሪዎቻቸው የመጻፍ ሂደት ደረጃዎችን በቡድን እንዲተገብሩ ሚናቸውን ሊወጡ ይገባል (Silva, 1990, 1994; Hyland, 2003)።

መጻፍ አዕምሯዊ ሂደት በመሆኑ ውስብስብ አዕምሯዊ ተግባራትን ማከናወንና ሂደታዊ ደረጃዎችን ማለፍ ይጠይቃል። የትግበራ ሂደቱም በአዕምሯዊ የመጻፍ ሞዴል ላይ ይመሰረታል (Flower and Hayes, 1981)። እንደ Flower and Hayes (1981) ገለጻ፣ አዕምሯዊ የመጻፍ ሞዴል በትምህርት እና ስነልቦና ዘርፍ ትኩረት የተሰጠውና ተጽዕኖ ፈጣሪ የመጻፍ ሂደት ነው። ይህም ሂደት በሶስት ጠቃሚ ተራክቦዎች ተሳትፎ የሚከናወን ሲሆን፣ እነሱም የልምምድ ተግባራት የሚከናወኑበት የመማሪያ ክፍል ሁኔታ፣ የተማሪዎች የማስታወስ ችሎታ (writer's long-term memory) እና የመጻፍ ሂደት ናቸው። በሌላ አባባል ይህ አቀራረብ በተግባራዊ እና ተማሪ-ተኮር የማስተማር ዘዴ ላይ ይመሰረታል (Silva, 1990, 1994)። ስለሆነም የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሂደት ተማሪዎችን ለመጻፍ የሚያበረታታ ወይም የሚያነሳሳ፣ እንዲተጋዝቱ የሚያደርግ ወይም በትብብር መማርን የሚፈቅድ እና የመምህራን ሙያዊ እገዛ የሚታከልበት ነው።

በዚህ አቀራረብ ተማሪው(ፀሐፊው) አዘውትሮ ራሱን የሚጠይቀው ስለጽሁፉ ዓላማና ስለ አንባቢያን ሳይሆን ፅሁፉን እንዴት ልጀምረው? እንዴትስ ሀሳቤን አቀናጅቼ ልጻፍ? የሚለው ጉዳይ ላይ ነው። ሌላው እንደውጤት ተኮር አቀራረብ ርዕስ ተወስኖለት ሳይሆን የፈለገውን ርዕስ ይመርጣል፣ የፅሁፉን ረቂቅ ለመምህሩም ሆነ ለንደኞቹ ያሳያል፣ የሚያገኘውም ምላሽ ይበልጥ እንዲያስብበት ያደርገዋል Raimes(1983)።

እንደHedge(1988) እና Richard(1990) ገለጻ፣ በዚህ አቀራረብ የተለያዩ ደረጃዎች አሉ። እነሱም የሚከተሉት ናቸው።

ሀ. ቅድመ ፅሁፊት ደረጃ (Pre-writing)- ፀሐፊዎች ሀሳብን፣ አንባቢያንን፣ ዓባይነት ነጥቦችን የሚያስቡበት፣ ጊዜያዊ ዕቅዳቸውን የሚነድፉበትና በአጠቃላይ ወደ ዋናው ፅሁፊት ደረጃ ለመግባት የሚዘጋጁበት ሂደት ነው። ፀሐፊዎች ቢጋር የሚያዘጋጁበት ደረጃ ነው።

ለ. የፅሁፊት ጊዜ ደረጃ (while-writing)- በቢጋር ለተቀመጠው ሀሳብ ረቂቅ የሚጻፍበት ደረጃ ነው። መግቢያ፣ ዋና እና መደምደሚያ ክፍሎችን ቅርፅ በማስያዝ የሚጻፍበት ደረጃ ነው።

ሐ. ድህረ ፅሁፊት ደረጃ (post-writing)- ይህ ደረጃ የአርት-ኦት ደረጃ ነው። የተጻፈውን አጠቃላይ ፅሁፍ በመከለስ አንባቢያን ያለምንም ችግር ፅሁፉን አንብበው መረዳት እንዲችሉ

ለማድረግ የሚጣርበት ነው። በዚህ ደረጃ ፀሐፊው ለአረዳድ አስቸጋሪ የሆኑ ቃላትን፣ የዓረፍተ ነገር አወቃቀሮችንና አገላለጾችን ትኩረት ሰጥቶ በመመርመር ያስተካክላል።

ሂደት ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ ትኩረቱ ክህል እና ተግባር ሲሆን፣ በትግበራ ሂደቱ ማቀድን፣ ትብብራዊነት ላይ የተመሰረተ ውይይትና ማርቀቅን፣ መከለስና መጻፍን ያካትታል (Badger & White, 2000)። ይህ አቀራረብ ተማሪዎች በሂደታዊ ደረጃዎች መጻፍ እንዲማሩ፣ የተለያዩ ስልቶችን፣ ልምዶችንና ብልሃቶችን እንዲያገኙ እድል የሚያመቻች እንዲሁም በመምህራንና አቻ ተማሪዎች እንዲታገቡ የሚያደርግ ነው (Mojgan, Reza and Seyyede, 2019)።

ከውጤት ተኮር አቀራረብ ጋር ሲነጻጸር ሂደት ተኮር አቀራረብ በጣም ውጤታማ ነው። ምክንያቱም ተማሪዎች የራሳቸውን ስሜት፣ አመለካከት እና ሃሳብ በመረጡት አቀራረብ ጽፈው እንዲያቀርቡ የሚያበረታታ፣ በመጻፍ ሂደት ማቀድን፣ ማርቀቅን፣ መከለስን፣ ማረምን የሚጠይቅ፣ ለመምህር እንዲያቀርቡ የሚያደርግና ትብብራዊ መማርን የሚያበረታታ አቀራረብ መሆኑን Badger & White(2000) ገልጸዋል። ይሁን እንጂ የሚሰነዘሩ ትችቶች አሉበት።

በሂደት ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ ላይ የሚነሱ ትችቶች የሚከተሉት ናቸው። ለተማሪዎች የሰዋስው እውቀት የሰጠው ቦታ አናሳ መሆን (Badger & White, 2000)፣ ለልምምድ ተግባራት ውስን አውድ አለመምረጥ (Hyland, 2003)፣ በሁሉም ቋንቋዎች፣ ባህሎች፣ ርዕሰ ጉዳዮች እና አላማዎች ተመሳሳይ የአጻጻፍ ሂደቱ መከተሉ፣ በየትኛውም ቋንቋ፣ ባህል፣ ርዕሰ ጉዳይና ዓላማ በተመሳሳይ ሂደቶች የሚተገበር መሆኑ ነው። የትምህርት አቀራረቡም ለአካዳሚያዊ ዓላማ አለመሆኑ (Silva, 1994) እንዲሁም በመምህራንና በአቻ ተማሪዎች የሚደረጉ ምጋቤ ምላሾች የመጻፍ ሂደት ተግባራት የተማሪዎችን ለውጥ መመዘኛ አድርጎ ማሰቡም እንደደካማ ጎን ተነስቶበታል። Hyland (2003) እንደገለጹት፣ ሂደታዊ የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ በታላሚው ቋንቋ አፍ-ፈት ባልሆኑ ተማሪዎች ጽህፈት ውስጥ የሚታዩ ዝርዝር ተግዳሮቶችን መመልከቱ እና ለተማሪዎች ጽሁፍ የመጨረሻ ውጤት የሚሰጠው ትኩረት አናሳ መሆኑም ያስተቸዋል።

2.1.5.3. ዘውግ ተኮር አቀራረብ (Genre based approach)

ዘውግ ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ የተጠናው በሂደት ተኮር አቀራረብ የታየውን ክፍተት ለመሙላት፣ በውጤትና ሂደት ተኮር አቀራረብ የትግበራ ስልት የታየውን ጠንካራ ጎን ለማስቀጠልና ደካማ ጎኖችን ለማረም ነው። ስለሆነም እንደውጤት ተኮር አቀራረብ መጻፍ ስነልሳናዊ ተግባር መሆኑን እና በተቃራኒው ደግሞ መጻፍ የስነልሳን ተግባር ብቻ ሳይሆን ማህበራዊ አውድ ላይ የሚመሰረት መሆኑን ያመለክታል (Badger & White, 2000)። በዚህ አቀራረብ መጻፍ እንደ ማህበረ-ባህላዊ የልምምድ ተግባር የሚታይ ሲሆን፣ በጽህፈት ወቅት በማህበረሰቡ በሚታወቁ አደረጃጀቶች ስነልሳናዊ ገጽታና ቅርጽ እንዲኖራቸው ይደረጋል።

ዘውግ ተኮር አቀራረብ ተማሪዎች የተለያዩ የአፃፍ ስልቶችን እያጠኑ ሲሄዱ በተጓዳኝነትም የተለያዩ መዋቅራዊና ቅርፃዊ የአፃፍ ስልቶችን በመረዳት በፅሁፋዊ ስራዎቻቸውም ውስጥ የተማሯቸውን የአፃፍ ስልቶች ተግባራዊ ሊያደርጉ ይችላሉ። በመሆኑም ዘውግ ተኮር አቀራረብ ትምህርታዊ ጽሑፎች በሚዘወተሩባቸው በክፍል ውስጥ ፅሁፋዊ ልምምዶች ላይ መምህራን በገሃዱ አለም ውስጥ የሚተገብሩትን ልዩ ልዩ የፅሁፍ አይነቶች ለምሳሌ፡- ልዩ ልዩ ዘገባዎች፣ የስራ ደብዳቤዎች፣ ርዕስ አንቀጾች፣ የህይወት ታሪኮች ወዘተ በክፍል ውስጥ መልመጃነት እንዲለማመዱ የሚያበረታታ አቀራረብ ነው (Hyland, 2003)።

የመጻፍ ትምህርት በመማሪያ ክፍል ውስጥ በዘውግ ተኮር ሲቀርብ የትግበራ ደረጃዎች አሉ። Badger & White (2000) እንደገለጹት፣ ዘውግ ተኮር የጽህፈት ማስተማሪያ አቀራረብ ሶስት የትግበራ ደረጃዎች ያሉት ሲሆን እንደሚከተለው ይቀርባል።

- ሀ. የታቀደውን የፅሁፍ አይነት የሚያስረዳ ማሳያ ሞዴል ለተማሪዎች የሚቀርብበት ደረጃ፣
- ለ. የፅሁፋዊ ስራው ጅምር በመምህርና በተማሪዎች ትብብር የሚገነቡበት ደረጃ፣
- ሐ. የመጀመሪያውን የፅሁፍ ረቂቅ ተማሪዎች በየግላቸው የሚፅፉበት ደረጃ ናቸው።

ይህ አቀራረብ እውነተኛ ፅሁፎችን በክፍል ውስጥ ማስተዋወቅ መቻሉ፣ መማር ሊኖር የሚችለው በሙሉ ንቃተህሊና (consciously)፣ በማከናወን ማስመሰል (imitation) እና ትንታኔ (analysis) ሲኖር ነው የሚል እሳቤ እንደሚሹ ለተማሪዎች ማሳየቱ፣ ግልፅ የሆነ

የማስተማር ሂደትን ማመቻቸቱ ወዘተ የሚሉ ጠንካራ ጎኖች እንዳሉት ይገልጻሉ። ይሁን እንጂ የሚሰነዘሩበት ትችቶችም አሉ።

በዘውግ ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ ላይ ከሚሰነዘሩ ትችቶች ውስጥ እንደውጤት ተኮር አቀራረብ ትኩረት የሚያደርገው በጠቅላላ ጽሑፍ ወይም በመጨረሻው ውጤት ላይ መሆኑ (Hyland, 2003)፣ ተማሪዎች የመምህራን ጥገኛ እንዲሆኑ ማድረግ (Nordin & Mohammad, 2006) እና ቅድሚያ የሚሰጠው ለአንባቢ በመሆኑ ተማሪዎች አመለካከታቸውን (ሃሳባቸውን) በነጻነት እንዲገልጹ ከማድረግ አኳያ የሚሰጠው ትኩረት አናሳ መሆኑ እና ጽሑፉ ስራን ለማከናወን አስፈላጊ ለሆኑ ሂደታዊ ተግባራት ዝቅተኛ ትኩረት መስጠቱ የሚሉት ተጠቃሽ ናቸው።

በአጠቃላይ ይህ አቀራረብ የተለያዩ የፅሁፍ ዘውጎች የተለያዩ አደረጃጀት እንደሚከተሉ የሚቀበልና ይህንን የአደረጃጀት ልዩነት ትኩረት ያደረገ አቀራረብ ነው። በዚህ ዘዴ ደጋፊዎች ዘንድ የፅሁፍ ትኩረት ማለት ለአንድ ለተሰጠ ዓላማ የፅሁፍ ተግባራትን ማከናወን፣ አንድን የዲስኩር ማህበረሰብ ከመዋቅርና ከይዘት አንፃር ማርካትና አገልግሎታዊ ተግባራት መፍጠር መቻል ማለት ነው።

2.1.5.4. የሂደት ወ ዘውግ ተኮር አቀራረብ (Process - Genre based approach)

በርካታ የምርምር እና የትምህርት ባለሙያዎች በቋንቋ ትምህርት የመጻፍ ክህሎት ለማስተማር አንድ የማስተማሪያ አቀራረብ ብቻ መጠቀም አስፈላጊ አለመሆኑን ይሞግታሉ። ምክንያቱም ከላይ የተመለከትናቸው ሶስቱ የመጻፍ ትምህርት አቀራረቦች በታላሚው ቋንቋ የመጻፍ ትምህርት የሚማሩ ተማሪዎች ክህሎት እንዲያዳብሩ ከማድረግ አኳያ የየራሳቸው ጠንካራና ደካማ ጎን አላቸው። ስለዚህ በክፍል ውስጥ የመጻፍ ትምህርት ለማስተማር አቀራረቦችን አዋህዶ ማስተማር በሶስቱ አቀራረቦች የታየውን ደካማ ጎን በማረም ተማሪዎች ግልጽ በሆነ መልክ ክህላቸውን እንዲያዳብሩና የተደረጃ ይዘት ያለው ጽሁፍ እንዲጽፉ ያስችላቸዋል። ስለሆነም ጠንካራ ጎናቸውን በመውሰድ የተጠናከረ የመማር ማስተማር ሂደት ተግባራዊ ለማድረግ ሲባል ሂደት ወ ዘውግ ተኮር የመጻፍ ትምህርት አቀራረብ ተግባራዊ መደረግ ጀመረ (Neupane, 2016)።

ሂደት ወ ዘውግ ተኮር ስያሜውን ያገኘው ከሒደት ተኮር አቀራረብ እና ከዘውግ ተኮር አቀራረብ ውህድ ሲሆን፣ Badger and White (2000) ስያሜውን ሰጥተውታል። ይህን እሳቤ በአሁን ወቅት በርካታ የቋንቋ መምህራን እየተገነዘቡት የመጡት ሲሆን፣ ፅህፈትን በማስተማር ተግባር ላይ በመማሪያ ማስተማሪያ ክፍል ውስጥ አንድ አይነት አቀራረብ ብቻ ከመጠቀም ይልቅ ከተለያዩ የአቀራረብ ስልቶች ውስጥ ተመራጭ የሆኑ ገፅታዎችን መርጦ በማዋህድ መጠቀሙ አስፈላጊ መሆኑን ተረድተዋል።

ሂደት ወ ዘውግ ተኮር አቀራረብ ትግበራን በተመለከተ መምህራን በክፍል ውስጥ የትግበራ ሂደት ሶስት አጠቃላይ በሆኑ መመሪያዎች ላይ ትኩረት ሊሰጡ ይገባል (Badger and White, 2000; Neupane, 2016)። መመሪያዎቹም፡-

ሀ) የምጋቤ ምላሽ አስፈላጊነትን መረዳት- የፅህፈት ትምህርት በእጅጉ አስቸጋሪና ውስብስብ በመሆኑ መምህራን ተማሪዎችን መከታተል፣ በቃልም ይሁን በፅሁፍ ማበረታታት፣ ተቀራርቦ መስራትና ተከታታይ እገዛ ማድረግ አስፈላጊ መሆኑን መረዳት ተገቢ ነው።

ለ) የፅህፈት ተግባራትን በቀጥታ ማስተማር- መምህራን ለተማሪዎቻቸው የአጻጻፍ ስልቶችን በተመለከተ በቀጥታ ማስተማር ይኖርባቸዋል። በመሆኑም መምህራን ተማሪዎቻቸው ቅድመ ፅህፈት ተግባራትን፣ ቢጋር አነዳደፍ ሒደትን፣ ረቂቅ አፃፍንና የክለሳ ሂደቶችን በተመለከተ አስፈላጊ ማብራሪያና ምሳሌዎችን በመስጠት ግንዛቤ እንዲጨብቱ በማድረግ የፅህፈት ክሂላቸው የተሻለ ስኬታማ እንዲሆን ሊረዱቸው ይገባል።

ሐ) አራቱን የቋንቋ ክሂሎች አዋህዶ ማቅረብ- መምህራን በጽህፈት ትምህርት ውስጥ ማዳመጥ፣ መናገርና ማንበብን አዋህደው ማቅረብ ይኖርባቸዋል። ምክንያቱም አራቱን የቋንቋ ክሂሎች አዋህዶ ማቅረብ የተማሪዎችን አጠቃላይ የቋንቋ ብቃት ያሳድጋል።

በአጠቃላይ ሂደት ወ ዘውግ ተኮር አቀራረብ ስድስት የተለያዩ ደረጃዎችን ይከተላል። እነሱም ዝግጅት፣ ሞዴልና ማጠናከር፣ ማቀድ፣ በጋራ መስራት፣ በግል መስራት እና መከለስ ናቸው (Badger and White, 2000; Neupane, 2016)።

2.1.6. ለጽህፈት ስራ የውጤት አሰጣጥ መስፈርትና ማረሚያ ኮድ

በተማሪዎች የሚጻፉ ድርሰቶች መታረም ስላለባቸው መስፈርት ያስፈልጋቸዋል። ቢሆንም እንደHedge(1988) ገለጻ፣ ይህ ነው የሚባል ወጥ የማረሚያ መስፈርት የለም። መምህራን የራሳቸውን የማረሚያ መስፈርትና ኮድ በመጠቀም የተማሪዎቻቸውን ፅሁፍ ማረም ይችላሉ። የሚያዘጋጁት ማረሚያ መስፈርትና ኮድ ከተማሪዎቻቸው ዕድሜ፣የክፍል ደረጃና ከፅሁፉ ዓላማ የመነጨ ሊሆን ይገባል። ሌላው አንድ የፅሁፍ ማረሚያ መስፈርት ከሌላው የማረሚያ መስፈርት ይበልጥ ምቹና ሁልጊዜ የሚሰራበት ተደርጎ መወሰድ የለበትም። መምህራን የተማሪዎቻቸውን ደረጃና ፍላጎት በመረዳት የራሳቸውን የማረሚያ መስፈርት መከተል ወይም ካሉት የማረሚያ መስፈርቶችና ኮዶች የሚያመቻቸውን መርጠው መጠቀም ይችላሉ (Byrne,1991)። ከዚህ የምንረዳው አንድ የተወሰነ የማረሚያ መስፈርት ኮድ ባይኖርም መምህራን ግን የተማሪዎችን ዳራ ባማከለ መልኩ አመቺ ይሆናል ብለው ያሰቡትን መጠቀም እንደሚችሉ ነው።

2.1.7. የጽህፈት ችሎታ መመዘኛ መስፈርት

አንድ ፅሁፍ የተዋጣለት ነው የሚባለው ከፊደላት ቅርፅ አጣጣል አንስቶ እንደቃላት መረጣ፣ የሰዎስው አጠቃቀም፣ተገቢ የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀምና የአንቀጽ አወቃቀር ያሉትን ችሎታዎች ሲያካትት ነው። Hedge(1988) እና Heaton(1990) እንደገለጹት፣ የተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ለመመዘን ይዘት፣የሃሳብ አደረጃጀት፣የቃላት አጠቃቀም፣የቋንቋ አጠቃቀም እና የአጻጻፍ ስርዓትን እንደመስፈርት መጠቀም ይቻላል። ለዚህ ትንተና እንዲያመች ከሁለቱ ምሁራን ሃሳብ በመጭመቅ የሚከተሉትን እንደ መስፈርት ተግባራዊ ተደርጓል።

2.1.7.1. የሆሄያት አጠቃቀም

ከቋንቋ መሰረታዊ ክፍሎች የመጀመሪያው ድምጽ ወይም ሆሄ ነው። በአጻጻፍ ወቅት የሀሳብ አወቃቀር በሆሄያት ይጀምራል። በድርሰት ውስጥ የምንጠቀማቸው ሆሄያት በተገቢ ቦታቸው ሲሰደሩ እንዲተላለፍ የተፈለገውን መልዕክት ያስተላልፋሉ። በአንጻሩ የቋንቋው ስርዓት በሚፈቅደው መንገድ ካልተሰደሩ የትርጉም ለውጥ ያስከትላሉ። እንዲሁም ከግዕዝ ሆሄያት ጀምሮ ሁሉም ሆሄያት የየራሳቸው ቅርጽ አላቸው። በአጻጻፍ ወቅት እነዚህ ቅርጾች ሊጠበቁ ይገባል። ነገር ግን የቅርጽ መለዋወጥ፣በሌላ ሆሄ መተካት፣የሆሄያት ግድፈት እና

የዲቃላ(ውስብስብ) ሆሄያት አጠቃቀም ቦታ ቦታቸውን ካልያዙ በአጻጻፍ ሂደት ጥሰት እንዲፈጠር ምክንያት ሊሆኑ ይችላሉ። ስለሆነም ተማሪዎች ድርሰት ሲፅፉ ሆሄያትን በተገቢው መንገድ እንዲጠቀሙ ቅርጻቸውን ሊለዩ ይገባል።

ሆሄያት የታላሚው ቋንቋ የአወቃቀር ስርዓት በሚፈቅደው መንገድ ተስድረው ቃል የሚመሰርቱ የቋንቋ መሰረታዊ ክፍል ናቸው። በቋንቋ ውስጥ ለጽህፈት አገልግሎት የሚውሉ ሆሄያት የሚዋቀሩት በስርዓት ነው። ይህም ተግባራዊ የሚደረገው በቃላት የአወቃቀር ሂደት ነው። ስለሆነም የታላሚው ቋንቋ ተማሪዎች በሚጽፉበት ወቅት ቃላትን ለማዋቀር ስለሚጠቀሟቸው ሆሄያት እውቀት ሊኖራቸው ይገባል(Winnie, 2019)። ይህን ሃሳብ በማጠናከር Wendy(1990) እንደገለጹት፣ ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ ቃላትን ለማዋቀር ጥሩ የሆሄያት እውቀት ያላቸው ከሆነ በጽህፈት ወቅት ስህተት ላለመስራት አስቀድመው ራሳቸውን ያዘጋጃሉ።

ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ የአፍ መፍቻ ቋንቋ ሆሄያት ቅርጽ ተጽዕኖ ያደርግባቸዋል። እንደWendy(1990) ገለጸ፣ ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ መጻፍ በሚማሩበትና በሚጽፉበት ወቅት የአፍ መፍቻ ቋንቋ የሆሄያት አጠቃቀም ተጽዕኖ ያደርጋል። ይህም ቃላትን ለማዋቀር በሚያደርጉት ጥረት የሆሄያት ቅርጽ መቀያየር፣ በሌላ ሆሄ መተካት እና በመግደፍ ስህተት እንዲሰሩ የማድረግ ተጽዕኖ አለው።

2.1.7.2. የቃላት አጠቃቀም

ሆሄያት በስርዓት ተዋቀረው ቃላትን ያስገኛሉ። እነዚህ ቃላት የቋንቋው የአወቃቀር ስርዓት በሚፈቅደው መንገድ ሲዋቀሩ ሌሎች ሰፊ መዋቅሮችን ያስገኛሉ። እነዚህ ቃላት በድርሰት ውስጥ እንዲተላለፍ የተፈለገውን መልዕክት እንዲያስተላልፉ በአጠቃቀም እና በምርጫ ወቅት ጥንቃቄ ማድረግ ይጠይቃል። እንዲሁም በአወቃቀር ወቅት በተገቢ ቦታቸው አለመጠቀም የትርጉም ለውጥ የሚያስከትል መሆኑንም ጭምር ማስተዋል ይገባል። በተጨማሪ የሚተላለፈውን መልዕክት አንባቢ በቀላሉ እንዲረዳና እንዲመራመር የሚያስችሉ ቃላት ሊመረጡና ሊዋቀሩ ያስፈልጋል። ስለሆነም በቃላት አጠቃቀም ወቅት ከኢ-መደበኛ የቃላት አጠቃቀም፣ ዘዴዎችን፣ ያልተለመዱ ቃላትን... ከመጠቀም መቆጠብንም ይጠይቃል።

2.1.7.3. የአረፍተ ነገር አወቃቀር

አንድ አረፍተ ነገር የተሟላ መልዕክት እንዲያስተላልፍ ቃላትና ሀረጎች የቋንቋ ህግ በሚፈቅደው መሰረት ሊዋቀር ይገባል። በአረፍተ ነገር የአወቃቀር ሂደት ለመደበኛ ክፍሎችና ተዋቃሪዎች ትኩረት መስጠት ያስፈልጋል። በተለይ የቋንቋው ሰዋሰው፣ የተዋቃሪዎች ስምምነት (የባለቤት፣ ተሳቢ፣ ግስ) እና ሙያ(የቁጥር፣ ጾታና መደብ) ተገቢውን ትኩረት ሊያገኙ ይገባል (Oshima and Hogue, 1999)፣ Torres-Gouzerh(2019) እና (Jacobs, 2020)። ስለሆነም ተማሪዎች ምክንያታዊ የሆነ ሃሳብ ለማዋቀር የአረፍተ ነገር አወቃቀር እውቀት ሊኖራቸው ይገባል።

2.1.7.4. የአንቀጽ አወቃቀር

አንቀጽ የድርሰት አንድ ክፍል ሲሆን፣ የሚዋቀረውም በአንድ መሪ እና ዘርዘሪ አረፍተ ነገሮች ነው። ቃላት በስርዓት ተዋቅረው አረፍተ ነገር፣ አረፍተ ነገሮች በስርዓት ተዋቅረው አንቀጽ፣ አንቀጾች ተዋቅረው ደብዳቤዎች፣ ሪፖርቶች፣ ድርሰቶች እና ትልልቅ ጽሁፎችን ያስገኛሉ (Sattayatham & Ratanapinyowong, 2008)። ስለዚህ በማንኛውም ጽሁፍ ውስጥ አንቀጽ አስፈላጊ በመሆኑ በጣም አስፈላጊ መዋቅር ነው።

አንቀጽ በአንድ መሪ አረፍተ ነገር እና በሌሎች ዋና አረፍተ ነገሩን በሚያብራሩ አረፍተ ነገሮች የሚገነባ ሲሆን፣ ሁሉም አረፍተ ነገሮች ስለ አንድ ዋና ሀሳብ ብቻ ያወሳሉ (Rajatanuml, 1988)። መሪ አረፍተ ነገር ወይም ኃይለቃል የአንቀጹ ዋና ሀሳብ ሲሆን፣ በአብዛኛው በአንቀጹ መጀመሪያ ይመጣል። አልፎ አልፎ ደግሞ በአንቀጹ መካከል፣ መጨረሻ እና መጀመሪያ እንዲሁም በመጨረሻ ሊመጣ ይችላል። ይህም መሪ አረፍተ ነገር በተገቢው መንገድ እንዲብራራ ዘርዘሪ አረፍተ ነገሮች ይከተላሉ።

አንቀጽ ሲጻፍ አንድነቱ ሊጠበቅ ይገባል። የአንቀጽ አንድነት በመሪ አረፍተ ነገሩና በዘርዘሪ አረፍተ ነገሮቹ መካከል ያለውን የጠበቀ ትስስር ይመለከታል። ይህም በአንቀጹ ውስጥ መልዕክት እንዲተላለፍ ከማድረግ አኳያ ያለው ሚና ከፍተኛ ነው። እንዲሁም አንድን አንቀጽ የሚገነቡ አረፍተ ነገሮች የሀሳብ ተያያዥነታቸው ሊጠበቅ ይገባል። በአንቀጹ ውስጥ የሚዋቀሩ ሃሳቦች እርስ በርሳቸው ጠንካራ ትስስር ያላቸው መሆን እንዲተላለፍ የሚፈለገው መልዕክት ለአንባቢ በቀላሉ እንዲደርስ ያደርጋል። ከዚህ በተጨማሪም የሃሳብ ቅንብር ትኩረት ሊሰጠው

ይገባል። የሀሳብ ቅንብር ከአደረጃጀት ጋር የሚያያዝ ሲሆን፣ የሀሳቡ ፍሰት ከቀላል ወደ ከባድ ወይም ከአጠቃላይ ወደ ዝርዝር እና ከዝርዝር ወደ አጠቃላይ የሚያደርገውን ሂደት ይመለከታል (Abdul, 2018)።

2.1.7.5. የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም

መጻፍ የተግባራት ማከናወኛና ለአንባቢ መረጃ ማድረሻ መንገድ ነው። ለአንባቢ የሚተላለፈው መልዕክት በትክክል እንዲተላለፍና ተገቢ ትርጉም እንዲኖረው ስርዓተ ነጥቦች የራሳቸው ሚና አላቸው። Ika & Fitrah(2017) እንደገለጹት፣ ስርዓተ ነጥብ በምልክቶች የሚወከል ሲሆን፣ የአንድን ጽሁፍ ሀሳብ ግልጽና አንባቢው በቀላሉ እንዲረዳው የሚያደርግ የአጻጻፍ ስርዓት አካል ነው። ስለሆነም ተማሪዎች በጽሁፍ ሀሳባቸውን ለአንባቢ ሲገልጹ ተገቢ የሆኑ ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው ሊጠቀሙ ይገባል። ካልሆነ ግን እንዲተላለፍ የተፈለገው መልዕክት ይሰናከላል፤ የተሳሳተም ትርጉም ሊሰጠው ይችላል። ስለዚህ ጥንቃቄ ማድረግ ይሻል።

እነዚህ የጽሁፈት መመዘኛ መስፈርቶች በተለያዩ የዘርፉ ምሁራን በተለያዩ መልኩ ይገለጻሉ። ይሁን እንጂ በዚህ ጥናት የተማሪዎችን የፅሁፈት ክህሎት(ችሎታን) ለመመዘንና ለማነጻጸር የሆሄያት አጠቃቀም፣ የቃላት አመራረጥ፣ የዓረፍተ ነገር አወቃቅር፣ የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀምና የአንቀጽ አወቃቀር(አንድነትን፣ ቅንብርን፣ ተያያዥነትን) ተተኩሮባቸዋል።

2.2. በመጻፍ ትምህርት የስህተት ጽንሰ ሀሳብ

2.2.1. የስህተት ምንነት

ስህተት ከሰው ልጅ የተግባር እንቅስቃሴ ተለይቶ የማይታይ፣ በሚከናወኑ ተግባራት ውስጥ ድንገት የሚከሰትና ስህተት ፈጻሚው ሊያርመው የሚችገረው ጽንሰ-ሀሳብ ነው። Brown (1994) እንደገለጹት፣ በቋንቋ ትምህርት ውስጥ በታላሚው ቋንቋ አፍ-ፈት ወይም ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በመናገርና በመጻፍ ወቅት በሚያደርጉት የልምምድ ሂደት ስህተት ይፈጽማሉ። ይህም ስህተት በቋንቋው የአጠቃቀም ጥሰት ይከሰታል። ይሁን እንጂ ለተማሪዎች መማሪያ ይሆናሉ። እንደ Allright and Bailey(1991) እና Jesus(2019) ገለጻ፣ ስህተት ታላሚውን ቋንቋ የሚማሩ ተማሪዎች በንግግር እና በጽሁፈት ወቅት ከቋንቋ ስርዓት በማፈንገጥ የሚያደርጉት የአጠቃቀም ጥሰት ነው። ይህን ሀሳብ በማጠናከር Norish(1983)

እንደገለጹት፣ ስህተት በቋንቋ የጽህፈት ህግ ተቀባይነት የሌላቸው የሆኑት፣ የቃላት እና የአረፍተ ነገር መዋቅሮች አጠቃቀምን ይመለከታል።

ተማሪዎች አፍ መፍቻ ቋንቋቸውን ለመልመድ በሚያደርጉት ጥረት በሃሳብ አገላለጽ ስህተት ይከሰታል። ይህ ስህተት በወላጆቻቸው፣ በአሳዳጊዎቻቸው፣ በጎረቤቶቻቸው እና በቋንቋ ተናጋሪ ማህበረሰብ እገዛ ሊታረምላቸው ይችላል። በዚህም ሂደት የአፍ መፍቻ ቋንቋቸው ይለምዳሉ። በአንጻሩ የሁለተኛ ቋንቋ ተማሪዎች ቋንቋውን ለማወቅ በሚያደርጉት ጥረት በመናገር ወይም በመጻፍ ወቅት በጽምጽ፣ በቃላት እና በሰዎስው አገላለጽ ስህተት ሊሰሩ ይችላሉ። ይህም በተማሪዎች የሚታየው ስህተት ማህበረሰቡ የተቀበለውን የቋንቋ አጠቃቀም ስርዓት እና ህግ ባለመጠበቅ የሚፈጸም ጥሰት ነው። ይህም በተማሪዎች የሚፈጸመው ስህተት በልምምድ ወቅት የቋንቋ አጠቃቀም ስርዓትና ህግ እውቀት ከማጣት፣ የአጠቃቀም ስርዓቱን ባለመለየት፣ የአወቃቀር ስርዓቱን ባለመከተል... ምክንያት ሊሆኑ ይችላሉ። እነዚህም የሚፈጸሙ ስህተቶች ከተማሪዎች የቋንቋ አጠቃቀም ጋር የሚያያዙ ስለሆኑ፣ ያሉበትን ደረጃ እና የስህተት አይነቶችን በቀላሉ መለየት ያስቸላሉ። ስለሆነም በታላሚው ቋንቋ አፍ-ፈት ወይም ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በመጻፍ ወቅት ያላቸውን ችሎታ ማወቅ ያስፈልጋል።

በታላሚው ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች አኳያ ስህተት ለታላሚው ቋንቋ ካላቸው ብቃት ጋር ይያያዛል(Brown, 1994)። አያይዘው እንደገለጹት፣ በታላሚው ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በመጻፍ ወይም በመናገር ወቅት የሚፈጽሙት ስህተት ለቋንቋ ስርዓት ካላቸው ብቃት ማነስ የተነሳ ነው። በአንጻሩ በታላሚው ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአብዛኛው በመጻፍ ወቅት የሚፈጽሙት ስህተት ታላሚውን ቋንቋ ለመጠቀም ካላቸው የችሎታ ማነስ ጋር ይያያዛል።

ከተነሱ ሃሳቦች መረዳት የሚቻለው ስህተት ትክክል ያልሆነ የቋንቋ አጠቃቀም፣ ስለታላሚው ቋንቋ የአጠቃቀም ስርዓቱን ባለማወቅና ህጉን ባለመጠበቅ የሚፈጸም ጥሰት መሆኑን ነው። ስለሆነም ተማሪዎች የመጻፍ ትምህርት በሚማሩበት ወቅት ያላቸውን ችሎታ በየጊዜው መፈተሽ ያስፈልጋል።

ስህተቶች በተለያዩ ተጽዕኖዎች ሊፈጸሙ ይችላሉ። እንደHusna and Multazim(2019) ገለጻ፣ ለስህተት መፈጸም ተጽዕኖ ከሚያደርጉ ተላውጦች የመጀመሪያው ከአፈጻጸም ጋር የሚያያዙ ተጽዕኖዎች (performance factor) ሲሆኑ፣ ተማሪዎች የታላሚው ቋንቋ ስርዓት በበቂ ሁኔታ

ለመጠቀም እውቀት ወይም ችሎታ ከማጣት ጋር የሚያያዝ ስህተት ነው። ሁለተኛው ከብቃት ማነስ ጋር የሚያያዙ ተጽዕኖዎች (competence factor) ሲሆን፣ ይህ የታላሚውን ቋንቋ የአጠቃቀም ስርዓት ካለመገንዘብ የሚፈጸም ስህተት ይመለከታል።

በመጻፍ የመማር ሂደት ከተማሪዎች የታላሚው ቋንቋ ስርዓት በበቂ ሁኔታ ለመጠቀም እውቀት ወይም ችሎታ ከማጣትና የታላሚውን ቋንቋ የአጠቃቀም ስርዓት ካለመገንዘብ የሚፈጸሙ ስህተቶችን መለየት የራሱ አላማ አለው። እንደOwu-Ewie & Williams(2017) ገለጻ፣ የስህተት ልዩታ ለሶስት መሰረታዊ አላማዎች ያገለግላል። የመጀመሪያው በመማር ሂደት ተማሪዎች ምን ያህል ለውጥ እንዳሳዩና የመማር አላማቸው እየተሳካ መሆን ወይም አለመሆኑን እና ቀጥለው ምን መማር እንደሚፈልጉ መረጃ ለማግኘት፣ ሁለተኛው የቋንቋ ትምህርት የመማር ማስተማር ሂደት እንዴት እየተተገበረ እንዳለና ምን አይነት የማስተማር ስልት መከተል እንደሚያስፈልግ መረጃ ለመስጠት፣ ሶስተኛ ተማሪዎች ቋንቋ እንዲማሩ በጥሩ መሳሪያነት ያገለግላል። በተጨማሪም በተማሪዎች በሚፈጸሙ ስህተቶች ላይ ማጥናት ሁለት አላማዎች ይኖሩታል። የመጀመሪያው የመማር ማስተማር ሂደቱን ባህሪ በተመለከተ ለመምህራንና ለስርዓተ ትምህርት አዘጋጆች አጋዥ መረጃዎችን መስጠት ነው። ሁለተኛው ተማሪዎች ታላሚውን ቋንቋ በሚማሩበት ወቅት የመማሩን ሂደት አስቸጋሪ የሚያደርጉ ተላውጦዎችን ለማወቅና እንዴት መታረም እንዳለባቸው እና በተግባራት ሂደት ውጤታማ እንዳይሆኑ የሚያደርጉ የስህተት አይነቶችን ለመቀነስ ነው።

2.2.2. የስህተት ምንጮች

በመማሪያ ክፍል ውስጥ የሚሰጠውን የመጻፍ ትምህርት ተማሪዎች ሲማሩና ሲጽፉ የሚጽሟቸው ስህተቶች ምንጫቸው የተለያየ ነው። በርካታ የዘርፉ ምሁራን (Richards, 1974, 1990; Norrish, 1983,1992; Hasyim, 2002; Brown, 2000; James, 2013) በታላሚው ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በመጻፍ ወቅት ለሚፈጽሟቸው ስህተቶች ምንጭ ናቸው፣ ያሏቸውን አከፋፈሎች እንመለከታለን። እነዚህም የአፍ መፍቻ ቋንቋ ሽግግር ተጽዕኖ፣ የውስጠ ቋንቋ ተጽዕኖ፣ የክፍል ውስጥ የመማር አውድ (ከመማር ማስተማር ሂደትና ማስተማሪያ መሳሪያ)፣ የስነልቦናና ማህበራዊ ተጽዕኖዎች እና የተግባራት ብልሃቶች ናቸው። የእያንዳንዳቸውን ማብራሪያ እንደሚከተለው እንመለከታን።

2.2.2.1 የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተጽዕኖ

በተማሪዎች የመጻፍ ትምህርት በመማር እና በመጻፍ ሂደት ለስህተት መፈጸም በምንጭነት ከሚነሱ አንዱ የአፍ መፍቻ ቋንቋ ጣልቃ ገብነት ነው። ተማሪዎች ወደመማሪያ ክፍል ሲመጡ የአፍ መፍቻውን ቋንቋ የአወቃቀር ስርዓት ይዘው ይመጣሉ። የአፍ መፍቻ ቋንቋ የአወቃቀር ስርዓት በሁለተኛ ቋንቋ ለመጻፍ ወቅት ከፍተኛ ጠቀሜታ እንዳለው የሚታወቅ ቢሆንም ለስህተት ምንጭ የሚሆንበትም ጊዜ አለ። በአፍ መፍቻ ቋንቋ ተጽዕኖ የሚፈጸመው ስህተት ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ በሚጽፉበት ወቅት የአፍ መፍቻ ቋንቋ የአወቃቀር ስርዓት በማሸጋገር ተግባራዊ በሚያደርጉበት ሂደት ነው (Brown, 2000; James, 2013)። እንደCorder(1981) እና Brown(2000) ገለጻ፣ ለስህተቱ መፈጠር ዋነኛ ምክንያቱ ተማሪዎች በመጻፍ ወቅት የታላሚው ቋንቋ የአወቃቀር ስርዓት ከአፍ መፍቻ ቋንቋ የአወቃቀር ስርዓት ጋር ስለሚመሳሰልባቸው ነው። በተለይ ተማሪዎች አስቀድመው በአፍ መፍቻ ቋንቋ የለመዱት የስነልሳን አወቃቀር ወይም የሰዎስው ስርዓት በታላሚውን ቋንቋ መጻፍ ሲያስቡ ጣልቃ እየገባ ስህተት እንዲፈጸም የሚያደርገውን ተጽዕኖ ይመለከታል(Richards, 1974, 1990; Norrish, 1983,1992; Hasyim, 2002)። ሌላው Allen and corder(1974) እንደገለጹት፣ የአፍ መፍቻ ቋንቋ ጣልቃ ገብነት ስህተት የሚፈጸመው በሽግግር ሂደት ሲሆን፣ በሆሄያት፣ በቃላት፣ በሰዎስው፣ በአገባብ፣ በፍቺ፣ በእርባታና አወቃቀር ይንጸባረቃል።

2.2.2.2 የውስጠ ቋንቋ ተጽዕኖ

በውስጠ ቋንቋ ተጽዕኖ ምክንያት በተማሪዎች ጽሁፍ ወቅት የሚፈጸሙ ስህተቶች ከታላሚው ቋንቋ ውስጣዊ አወቃቀር እና አጠቃቀም ጋር ይያያዛል። ይህም ተማሪዎች የታላሚውን ቋንቋ የአወቃቀር ስርዓት ለማወቅና ተግባራዊ ለማድረግ በሚሞክሩበት ሂደት የሚፈጸም ስህተት ነው (Brown, 2000)። በውስጠ ቋንቋ ተጽዕኖ የሚፈጠሩ ስህተቶች ተማሪዎች የታላሚውን ቋንቋ የአወቃቀር ቅርጽ በመተው የራሳቸውን የትግበራ ስልት ወይም ይህን ክፍተት ለመሙላት ተግባቦታዊ ብልሃቶችን እንደአማራጭ መጠቀም ሲጀምሩ ነው(James, 2013)።

በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ በውስጠ ቋንቋ ተጽዕኖ የሚፈጸሙ ስህተቶችን በአራት ክፍሎ ማየት ይቻላል። እንደRichards(1974) ገለጻ፣ እነዚህ ስህተቶች የተጋነነ ማጠቃለል፣ የታላሚውን ቋንቋ የህግ ጽኑዕነት መተው፣ ያልተሟላ የህግ ትግበራ እና የተሳሳተ ግመታ ናቸው።

2.2.2.3 የክፍል ውስጥ የመማር አውድ

የክፍል ውስጥ የመማር አውድ በክፍል ውስጥ ተግባራዊ ከሚደረገው የመማር ማስተማር ሂደት እና ከማስተማሪያ መሳሪያዎች ጋር የሚያያዝ ነው(Norrish, 1983,1992; Brown, 2000):: የመምህራን ስልጠናና የማስተማሪያ መሳሪያ ዝግጅት ታላሚውን ቋንቋ ለማስተማር የማያበቃ ከሆነ በተማሪዎች ጽሁፍ ውስጥ ለሚፈጸሙ ስህተቶች ምንጭ ሊሆን ይችላል(Richards, 1974, 1990):: ምክንያቱም የቋንቋ ትምህርት በአፍ መፍቻ ቋንቋ እና በታላሚው ቋንቋ የአወቃቀር ስርዓት ተጽዕኖ ይደርስበታል(Norrish, 1983,1992; Brown, 2000):: ስለሆነም የማስተማሪያ መሳሪያ ዝግጅትና የመምህራን ስልጠና ትኩረት ሊሰጠው ይገባል::

2.2.2.4 የስነልቦናና ማህበራዊ ተጽዕኖዎች

ስነልቦናዊና ማህበራዊ ጉዳዮች በተማሪዎች የቋንቋ መማር ብሎም በጽሁፊት ወቅት ለሚፈጸሙ ስህተቶች በምክንያትነት ይጠቀሳሉ:: ምክንያቱም በክፍል ውስጥ ተግባራዊ የሚደረገው የመማር ማስተማር ሂደት ከተማሪዎች አመለካከት ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት ይኖረዋል:: በሌላ አባባል ማህበራዊ እና ስነልቦናዊ ጉዳዮች ተማሪዎች ለታላሚው ቋንቋ ካላቸው አመለካከትና አተያይ ጋር ይያያዛሉ:: ተማሪዎች ለትምህርትነት በቀረበው ታላሚ ቋንቋ፣ ማህበረሰብና ባህል ላይ ያላቸው አመለካከት አዎንታዊ ከሆነ ውጤታማ እንዲሆኑ የማድረግ ሚና አለው:: በአንጻሩ ያላቸው አመለካከትና አተያይ አሉታዊ ከሆነ ለስህተት ተጋላጭ እየሆኑ ይሄዳሉ:: ምክንያቱም መማር ስለማይፈልጉ የሚሰጡትም ትኩረት ዝቅተኛ ስለሚሆን በመጻፍ ወቅት ለሚፈጸሙ ስህተቶች ምንጭ ሊሆን ይችላል(Norrish, 1983,1992)::

ከላይ የተመለከትናቸው አራቱ ተላውጦዎች በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ለሚፈጸሙ ስህተቶች በምንጭነት የሚጠቀሱ ናቸው:: ስለሆነም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን በመማር ማስተማር ሂደት የእነዚህን ተላውጦዎች ተጽዕኖ ሊረዱና ተማሪዎችን ሊያግዙ ይገባል::

2.2.3 የስህተት ትንተና ምንነት

ተማሪዎች በመጻፍ ወቅት ስህተት ሲፈጽሙ፣ መጻፍ በመማር ሂደት የተሳሳተ መማር ወይም የታላሚው ቋንቋ የአጻጻፍ ስርዓት የማይፈቅደውን ተግባር እየፈጸሙ መሆናቸውን ያመለክታል:: የታላሚውን ቋንቋ የአጠቃቀም ስርዓት ካለመገንዘብ የሚፈጸም ስህተት

ከተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ ብቃት ማነስ ጋር ይያያዛል። እነዚህ ስህተቶች የሚለዩት በምልከታ፣ በመተንተን እና በአይነታቸው በመመደብ ነው። ስለዚህ ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ ሲጻፉ በሚፈጽሙት ስህተት ከቋንቋ አጻጻፍ እና የአጠቃቀም ስርዓት አኳያ ሊተነተኑ ይገባል (Owu-Ewie & Williams, 2017)።

የስህተት ትንተና ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ ሲጻፉ የሚፈጽሙትን የስህተት ድግግሞሽ፣ ባህሪ፣ ምክንያትና ተጽዕኖ የመግለጽ ሂደት ነው (James, 2013)። Hasyim(2002) የስህተት ትንተና በታላሚው ቋንቋ አፍ-ፊት ወይም ኢ-አፍ-ፊት የሆኑ ተማሪዎች ቋንቋውን ሲጠቀሙ ወይም ሲጻፉ የሚፈጽሙትን ስህተት የማጥናትና መረጃ የመስብሰብ ሂደት ነው። ይህም ሂደት ተማሪዎች ታላሚውን ቋንቋ እና የአጠቃቀም ስርዓቱን ምን ያህል እንዳወቁ፣ የመማር ማስተማሩ ሂደቱ እንዴት ተግባራዊ እየሆነ እንዳለና በትግበራ ሂደቱ የሚያጋጥሙ ችግሮች ምን እንደሆኑ በመለየት ተጨማሪ የማስተማሪያ መርጃ መሳሪያዎችን ለማቅረብ መረጃ ለማግኘት ይጠቅማል። ይህን ሃሳብ በማጠናከር Brown(2000) እንደገለጹት፣ የስህተት ትንተና በታላሚው ቋንቋ ኢ-አፍ-ፊት የሆኑ ተማሪዎች የታላሚውን ቋንቋ ህግ ተግባራዊ ሲያደርጉ የሚታዩትን ልዩነቶች መመልከት፣ መተንተን እና በአይነት የማስቀመጥ ሂደት ነው።

ከተነሱ ሃሳቦች መረዳት የሚቻለው የስህተት ትንተና ተማሪዎች በታላሚው ቋንቋ በመናገርና በመጻፍ ወቅት የሚፈጽሙትን ስህተቶች የመለየት፣ በአይነት የመመደብ እና የመተንተን ወይም የመግለጽ ተግባር መሆኑን ነው።

2.2.4 የስህተት ትንተና ደረጃዎች

በታላሚው ቋንቋ ኢ-አፍ-ፊት የሆኑ ተማሪዎች በመጻፍ ወቅት የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ስርዓታዊ እና ስርዓታዊ ያልሆኑ ተብለው ይከፈላሉ። እነዚህም ስህተቶች በራሳቸው በተማሪዎች ሊታረሙ የማይችሉ የመምህራንና የአቻ ተማሪዎችን እገዛ የሚጠይቁ ናቸው። ስለዚህ መምህራን በተማሪዎች የሚፈጸሙ ስህተቶችን ተገቢ በሆነ መንገድ ለማረም አስቀድመው የስህተቶችን ባህሪ እና ምንጫቸውን በመለየት መተንተን አለባቸው። ይህ ሂደት የስህተት ትንተና ይባላል (Corder, 1974)።

በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የሚፈጸሙ ስህተቶችን ለመተንተን መከተል ያለብን የትንተና ደረጃዎች አሉ። Corder(1974) እና James(2013) እንደገለጹት፣ ተማሪዎች በታላሚውን ቋንቋ ሲጻፉ የሚፈጽሟቸውን ስህተቶች ለመተንተን መከተል ያለብን የትግበራ ደረጃዎች ወይም

ዘዴዎች አሉ። እነዚህም የተፈጸሙ ስህተቶችን መሰብሰብ፣ መለየት፣ በአይነታቸው መመደብ፣ በቁጥር ማስቀመጥ፣ ማብራራት፣ መገምገም እና መፍትሔ ማስቀመጥ ናቸው።

2.2.4.1 ለስህተት ትንተና መረጃ የመሰብሰብ ደረጃ

ለስህተት ትንተናው መረጃ ያስፈልጋል። ይህም መረጃ የሚሰበሰበው በተማሪዎች ከተጻፈ ድርሰት ነው። ስለሆነም የመጀመሪያው የስህተት ትንተና ደረጃ ከተማሪዎች ጽሁፍ ውስጥ የታዩ ስህተቶችን መረጃ መሰብሰብ ነው። የሚሰበሰበው መረጃ የተማሪዎችን የቋንቋ አጠቃቀም እና የጽሁፍ ገጽታ ሊያሳዩን ይችላል። ይህም የስህተት ትንተናው ሂደት በቀላሉ ለማከናወን ያግዛል። ስለሆነም ለትንተናው ትክክለኛነት ከተማሪዎች ድርሰት የሚሰበሰቡ ስህተቶች ትክክለኛ ገጽታቸው ሊጠበቅ ይገባል(Corder, 1974)።

2.2.4.2 ስህተቶችን የመለየት ደረጃ

በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ስህተት ሊፈጸም ይችላል። ምክንያቱም ሲጽፉ የአፍ መፍቻ ቋንቋ ጣልቃ ገብለት፣ የውስጠ ቋንቋ ተጽዕኖ፣ የክፍል ውስጥ የማስተማር አውድ እና የተግባራት አውድ ተጽዕኖ ያደርጋሉ። ስለዚህ በተማሪዎች ጽሁፍ የተፈጸሙ ስህተቶችን ለይቶ ለማሳየት ይህ ደረጃ በጣም አስፈላጊው ደረጃ ነው። እንዲሁም ለተማሪዎች ስህተት እውቅና መስጠትና ለማረምም ይጠቅማል(Corder, 1974; James, 2013)።

2.2.4.3 ስህተቶችን በየፈርጃቸው የመመደብ ደረጃ

ይህ ደረጃ ስህተቶችን ከመለየት ቀጥሎ የሚመጣ ሲሆን፣ ስህተቶች በአይነታቸው የሚመደቡበት ነው። በዚህ ደረጃ በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የታዩ ስህተቶች ከሆሄያትና ከቃላት አጠቃቀም፣ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር(የቁጥር፣ የጾታና የመደብ)፣ ከስርዓተነጥብ አጠቃቀም፣ ከአንቀጽ አደረጃጀት(አንድነት፣ ተያያዥነት፣ ውህደት)... አኳያ ይመደባሉ(Corder, 1974; James, 2013)።

2.2.4.4 ስህተቶችን በቁጥር የማስቀመጥ ወይም የማብራራት ደረጃ

በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የተፈጸሙ ስህተቶች በአይነት ከተመደቡ በኋላ የሚቀጥለው በቁጥር የማስቀመጥ ወይም የማብራራት ደረጃ ነው። ይህም ስህተቶች በአይነታቸው

ሲመደቡ ቁጥራቸው ምን ያህል እንደሆነ የመግለጽ ሂደት ሲሆን፣ የሚያተኩረው በስህተት ምንጮች ላይ ነው(Corder, 1974; James, 2013)::

2.2.4.5 ስህተቶችን የመገምገም ደረጃ

የስህተት ግምገማ በተማሪዎች ድርሰት ስህተት ምን ያህል አስቸጋሪ እንደሆነ ወይም የሚያስድረውን ተጽዕኖ የመመዘን ደረጃ ነው። በሌላ አባባል የስህተት ግምገማ ቋንቋ በመማር ማስተማር ሂደት ስህተት ምን ያህል አስቸጋሪና በተማሪዎች የመጻፍ ክህሎት መዳበር ላይ ምን ያህል ተጽዕኖ እንደሚያደርግ በጥናት የተደገፈ ውጤት ማቅረብ ነው(Corder, 1974)::

2.2.4.6 ለስህተቶች መፍትሔ የማስቀመጥ ደረጃ

ለስህተቶች መፍትሔ ማስቀመጥ ማለት ከታላሚው ቋንቋ ስርዓት አኳያ የተማሪዎችን ስህተት የማረም ሂደት ነው። በሌላ አገላለጽ ለስህተቶች መፍትሔ መስጠት ማለት በተማሪዎች ጽሁፍ የተፈጸሙ ስህተቶችን መለየትና ማረም ነው። ስለሆነም በመጻፍ ወቅት ስህተት ለተማሪዎች የስኬት መንገድ ይሆናል። ምክንያቱም በቋንቋ የመማር ሂደት ያለ ስህተት ተማሪዎች ውጤታማ መሆን አይችሉም(Corder, 1974)::

በአጠቃላይ በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የተፈጸሙ ስህተቶችን ለመተንተን እነዚህን ተግባራዊ ደረጃዎችን መከተል አስፈላጊ ነው።

2.3 የቀደምት ጥናቶች ቅኝት

ይህ ክፍል ከዚህ ጥናት ጋር በርዕስ፣ በአላማ እና በውጤት ግንኙነት ያላቸው ጥናቶች የተከለሱበት ነው። የመጀመሪያው ማረው(1987) “በኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነፅሁፍ ትምህርት ክፍል በሁለተኛ ዓመት ተማሪዎች በግልና በቡድን የሚፃፉ በላል ድርሰቶች ንፅፅራዊ ግምገማ ጥናት” በሚል ርዕስ ለማስተርስ ድግሪ ማሟያነት ባደረጉት ጥናት ተማሪዎች ድርሰትን በተናጠል ከሚማሩ ይልቅ በቡድን ቢማሩ ይበልጥ ውጤታማ ሊሆኑ እንደሚችሉ ጠቁመዋል። ይህ ጥናት ከማረው(1987) ጥናት ጋር ተዛማጅነት ያለው በኢትዮጵያ መንገድ ሲሆን ተዛምዶውም በፅሁፈት ላይ ያተኮረ መሆኑ ነው። ልዩነት ደግሞ የማረው ጥናት ያተኮረው በግልና በቡድን የሚፃፉ ድርሰቶች ላይ ሲሆን ይህ ጥናት ደግሞ አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ

በተማሩ ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ላይ ነው። ከዚህ በተጨማሪ ጥናቶቹ በተጠኚዎቹ የክፍል ደረጃ፣ ጥናቱ በተደረገበት ጊዜና ቦታ ይለያያሉ።

ልዑልሰገድ(1997) በወላይትኛ እና በሲዳሞኛ ተናጋሪዎች በአማርኛ ድርሰት ውስጥ የታዩ ስህተቶችና የስህተት ምንጭ ትንተና” በሚል ርዕስ ባቀረቡት ጥናት ተጠኚዎቹ የአማርኛ ድርሰት ሲፅፉ በድምፅ፣ በቃላት፣ በሐረግና በዓረፍተነገር ደረጃ ስህተቶችን እንደሚፈፀሙ እና ለስህተቶቹ የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተፅዕኖ፣ የአማርኛ ቋንቋ ውስጣዊ ባህሪ ተፅዕኖ፣ የማስተማሪያ መሳሪያዎች እና የማስተማሪያ ዘዴ ተፅዕኖ የሚሉ ጉዳዮች ምንጭ እንደሆኑ ተጠቁሟል። የልዑልሰገድ ጥናትና ይህ ጥናት የሚዛመዱት ፅሕፈት ላይ በማተኮራቸውና፣ ተጠኚዎቻቸው በሁለት ቋንቋ ማለትም በወላይትኛና በሲዳሞኛ እንዲሁም በሀድይኛ እና በስልጥኛ አፋቸውን የፈቱ መሆናቸው ነው። የሚለያዩት ደግሞ የልዑልሰገድ ጥናት ተማሪዎች ድርሰት ሲፅፉ በሚፈፀሟቸው ስህተቶችና የስህተት ምንጮች ላይ ሲያተኩር ይህ ጥናት ደግሞ የፅህፈት ችሎታቸው ላይ ያተኩራል። ሌላው የልዑልሰገድ ጥናት የኮሌጅ ተማሪዎች ላይ በማተኮሩ፣ በተጠናበት ጊዜና ቦታ ከዚህ ጥናት ይለያያል።

ተክሌ(1989) “በቡታጅራ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት አፋውን በመስቃንኛ የፈቱ የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሚፈፀሟቸው ስህተቶች ጥናት” በሚል ርዕስ ለማስተርስ ድግሪ ማሟያነት ባቀረቡት ጥናት ተጠኚዎቹ በርከት ያለ ስነልሳናዊ ስህተቶችን እንደሚፈፀሙ በጥናቱ ውጤት ተገልጿል። ይህ ጥናት ከተክሌ ጥናት ጋር የሚዛመደው ፅህፈት ላይ እና ኢ-አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች ላይ በማተኮሩ ነው። ልዩነቱ ደግሞ የተክሌ ጥናት ትኩረት ተማሪዎቹ ድርሰት ሲፅፉ የሚፈፀሟቸው ስህተቶች ትንተና ላይ ሲሆን ይህ ጥናት ደግሞ በፅህፈት ችሎታ ላይ ያተኩራል። ከዚህ በተጨማሪ ጥናቶቹ በተጠነበት ጊዜና ቦታም ይለያያሉ።

በመጨረሻም የዮናስ(2002) “በሆሳዕና ከተማ የካቲት 25/67 ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት አማርኛ ቋንቋን እንደ አፍ መፍቻና እንደ ሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደ ዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ንፅፅራዊ ጥናት” በሚል ርዕስ ያጠነ-ትን ጥናት ነው። ጥናቱ በውጤቱ አፍ-ፈቶች ከኢ-አፍ-ፈቶች ይልቅ የፅሁፍ ችሎታቸው በአንጻራዊነት የተሻለ እንደሆነ አሳይቷል። ይህ ጥናት ከዮናስ ጥናት ጋር ከሌሎች ይልቅ በፅህፈት ችሎታ ላይ በማተኮሩ፣ በተጠኚዎች የክፍል ደረጃ እና ንፅፅራዊ ጥናት በመሆኑ በቀጥታ ይዛመዳል። የሚለየው ደግሞ የዮናስ ጥናት በአፍ-

ፈትና በኢ-አፍ-ፈት ተማሪዎች ላይ የሚያተኩር ሲሆን ይህ ጥናት ደግሞ በሁለት የተለያዩ ቋንቋዎች(በሀድይኛ እና በስልጥኛ) አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በተማሩ ተማሪዎች ላይ ያተኩራል። ሌላው ልዩነቱ ጥናቱ የተሰራበት ጊዜ እና ቦታ የተለያዩ መሆኑ ነው።

ምዕራፍ ሶስት

የጥናቱ ዘዴ

3.1 የጥናቱ ንድፍ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ እና የትኞቹ የተሻለ የፅህፈት ችሎታ እንዳላቸው በንፅፅር መመርመር ነው። ጥናቱም በሁለት ቡድኖች መካከል ያለውን የመጻፍ ችሎታ በንጽጽር ስለሚፈትሽ አወዳዳሪ ንድፍ ተግባራዊ ተደርጓል። ያለው(2009) አወዳዳሪ የጥናት ንድፍን በተመለከተ በሁለትና ከዚያ በላይ ሰዎች ወይም ቡድኖች መካከል በአንድ በተወሰነ ተለዋዋጭ ላይ ያላቸውን የባህሪ መመሳሰልና መለያየት ለማጥናት ያስችላል የሚል ብያኔ ሰጥተዋል። ጥናቱ መጠናቂም ሆነ አይነታዊ፣ ተግባራዊም ሆነ መሰረታዊ ወይም ገምጋሚ በጥናቱ ውስጥ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ ቡድኖች ወይም አንድ ቡድን ከተለያዩ መስፈርቶች አንፃር የሚወዳደሩበት ትረካ(ገለፃ) በአይነታዊ ዘዴ ወይም መጠንን በሚያመልክቱ የተለያዩ ስታትስቲካዊ ዘዴዎች በመጠቀም ሊሆን እንደሚችል ያስረዳሉ። ስለሆነም ጥናቱ መጠናቂ የምርምር ዘዴን ተጠቅሟል።

3.2. የንሞና አመራረጥ ዘዴ

3.2 .1 የትምህርት ቤት አመራረጥ

የትምህርት ቤት ንሞና የተካሄደው በዓላማ ተኮር የንሞና ዘዴ ነው። ምክንያቱም ደግሞ በሀዲያ ዞን በአንጮ ወረዳ ካሉ አምስት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋዎች አፍ-ፈት ሆነው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደ ዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተጠኚ ተማሪዎች በስፋት የሚገኙት በዚህ በአጫሞ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በመሆኑ ነው። በዚህም ምክንያት አጫሞ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት-ቤት በናሙናነት ተወስኗል። ይህም የጥናቱን ዓላማ ለማሳካት የሚረዳ በመሆኑ የተመረጠው በአላማ ተኮር የንሞና ዘዴ ነው።

3.2.2. የክፍል ምድቦች አመራረጥ

ከትምህርት ቤቱ እንደተገኘው መረጃ ሶስት የዘጠነኛ ክፍል ምድቦች ያሉ ሲሆን ፈረቃውም ከጠዋት ብቻ ነው። ከዚህ አንጻር ለጥናቱ በቂ መረጃ ለማግኘት ይረዳ ዘንድ ሁሉም የክፍል ምድቦች በጠቅላይ የንሞና ዘዴ ተመርጠዋል።

3.2.3. የተማሪዎች አመራረጥ

ከተመረጡት ሶስቱ የዘጠነኛ ክፍል ምድቦች ውስጥ አፋቸውን በሀድይኛ የፈቱ እና በስልጥኛ የፈቱ አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት የገቡ ተማሪዎች አንድ ላይ ተቀላቅለው ይማራሉ። እነዚህን ተማሪዎች ለጥናቱ በሚያመች መልኩ ለመለየት የተማሪዎችን የምደባ ዝርዝር ብዛት ከመዝገብ ቤት በመመልከትና ተማሪዎቹን በመጠየቅ ለመለየት ተችሏል። በአጠቃላይ በዘጠነኛ ክፍል ሶስቱ ምድቦች 125 ወንድ እና 89 ሴት በድምሩ 214 ተማሪዎች ያሉ ሲሆን፣ ከእነዚህ ተማሪዎች መካከል በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ የሀድይኛ እና ስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች ተለይተው በጥናቱ እንዲሳተፉ ተደርጓል። በዚህም መሠረት በእያንዳንዱ ምድብ የሚገኙ አፋቸውን በሀድይኛና በስልጥኛ ቋንቋ የፈቱና አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ የተማሩ 18 ተማሪዎች የጥናቱ ተሳታፊ ሲሆኑ፣ በጥቅሉ ከሶስቱም ምድቦች 108 ተማሪዎች የጥናቱ ተሳታፊ ሆነዋል። ከተመረጡት 108 ተማሪዎች ውስጥ 54ቱ በሀድይኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱና አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ የተማሩ ሲሆኑ የተቀሩት 54ቱ ደግሞ አፋቸውን በስልጥኛ ቋንቋ ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ የተማሩ ናቸው።

3.3. የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች

የዚህ ጥናት ዋና የመረጃ መሰብሰቢያ መሳሪያዎች ሁለት ናቸው። እነሱም የችሎታ መለኪያ የጽሁፍ ፈተና እና የፅሁፍ መጠይቆች ናቸው።

3.3.1. የችሎታ መለኪያ የጽሁፍ ፈተና

የዚህ ፈተና ዓላማ ተማሪዎች በቋንቋው ያላቸውን አጠቃላይ ብቃት ወይም ችሎት መለካት ነው(ዳዊት፣ 2008)። ይህ ጥናትም ተጠኚ ተማሪዎች የፅሁፍ ችሎታቸው ምን እንደሚመስል ለማወቅ የፅሁፍ ችሎታቸውን የሚያሳይ የችሎታ መለኪያ ፈተና(በተማሪዎች የተጻፈ

ድርሰት) ጥቅም ላይ ውሏል። ለዚህም በቁጥር አስር የሚሆኑ የመጻፊያ ርዕሶች የተዘጋጁ ሲሆን፤ እነዚህም በኮቪድ-19 (ኮሮና ቫይረስ)፣ ትምህርት ቤቱ፣ ስደት፣ ወጣትነት፣ የሀገር ፍቅር፣ የትምህርት ጥቅም፣ የጓደኛ ታማኝነት፣ መልካም ስነምግባር፣ የእናት ፍቅር እና ሰላም ላይ ያተኮሩ ናቸው። የመጻፊያ ርዕሶች በደረጃው መማሪያ መጽሐፍና መርሃ ትምህርት፣ የቀደመ የጽህፈት ልምድ፣ ተማሪዎች ያሉበትን ነባራዊ ሁኔታ እና የትምህርት ደረጃቸውን ያገናዘበ እንዲሆን ተደርጓል።

ከእነዚህም የመጻፊያ ርዕሶች ተማሪዎች አንዱን መርጠው በተሰጣቸው ጊዜ እንዲጽፉ ተደርጓል። በመረጡት ርዕስ ሲጽፉ መጠቀም ያለባቸው ቃላት ብዛት ከ150 እስከ 200 እና የተፈቀደላቸው ጊዜ ሁለት ሰዓት መሆኑ ተገልጿል። የተመረጡ ርዕሶች ለተማሪዎች ከመቅረባቸው በፊት በደረጃው በሚያስተምሩ መምህራንና በአማካሪ እንዲገመገሙ ተደርጓል። ይህም ለጽህፈት የተመረጡ ርዕሶች ተገቢ እና አስተማማኝ መሆናቸውን ለማረጋገጥ ተተግብሯል።

እንዲሁም የእያንዳንዱ ተማሪዎች ድርሰት በሶስት ኮፒ ተባዝቶ የእርማት ሂደቱ በሶስት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የተከናወነ ሲሆን፤ በሶስቱ መምህራን የተለዩ ስህተቶች በአማካይ ተወስደው ለንጽጽር ስራ ውለዋል። በተጨማሪ ለውጤት አተናተንና ግምገማ እንዲያመች በፈተና ወረቀቶቹ መጀመሪያ ገጽ ላይ ቦታ ተዘጋጅቶ ተማሪዎች በሀድይኛ ወይም በስልጥኛ አፍ-ፈት መሆናቸውን ለማረጋገጥ እንዲሞሉ ተደርጓል (አባሪ 6 ን ይመልከቱ)።

3.3.2. የጽሁፍ መጠይቅ

የፅሁፍ መጠይቁ በችሎታ መለኪያ ፈተና የተገኘውን መረጃ የበለጠ ለማረጋገጥ፣ ለማጠናከር እንዲሁም የተማሪዎችን ለመጻፍ ያላቸውን ፍላጎት በተመለከተ መረጃ ለማግኘት ታስቦ ተግባራዊ የሆነ ነው። የፅሁፍ መጠይቁ ሶስት ክፍሎች አሉት። የመጀመሪያው ክፍል ስለመጠይቁ መግለጫ፣ የሁለተኛው ክፍል መጠይቁን ስለሚሞላው ግለሰብ አስፈላጊ የሆኑ አጠቃላይ መረጃዎችን ለማግኘት የሚያስችል እና ክፍል ሶስት ደግሞ የፅሁፈት ትምህርትን በተመለከተ የቀረቡ ጥያቄዎችን ያካተተ ነው። ለጽሁፍ መጠይቁ አስተማማኝነትና ተገቢነት በደረጃው በሚያስተምሩ የሁለተኛ ዲግሪ ባላቸው መምህራን እና በጥናቱ አማካሪ እንዲገመገም ተደርጓል። የጽሁፍ መጠይቁ ዝግ ጥያቄዎችን የያዘ ሲሆን፤ አራት አማራጮች ተካተው ቀርበዋል። አማራጮች አራት የሆኑበት ምክንያት በንጽጽር ወቅት ተማሪዎች መወሰን እቸገራለሁ የሚል ቢሰጡ ውጤቱን ለመተንተን አዳጋች ያደርጋል። ምክንያቱም መስማማትን ወይም አለመስማማትን የማይገልጽ በመሆኑ ነው (አባሪ 1፣ 2፣ 3፣ 4 እና 5 ን ይመልከቱ)።

3.4. የመረጃ መተንተኛ ዘዴዎች

3.4.1. የችሎታ መለኪያ የጽሁፍ ፈተና የመረጃ ትንተና

የጽሁፍ ፈተና ወይም በተማሪዎች የተጻፉ ድርሰቶች በተዘጋጀው የማረጋገጫ መስፈርት መሰረት በሶስት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ከታረሙ በኋላ ስህተቶች እንዲሰበሰቡ ተደርጓል። የታዩ ስህተቶች ከሆሄያትና ቃላት አጠቃቀም፣ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር(ከቁጥር፣ከጾታ እና መደብ መስማማት)፣ከስርዓተ ነጥቦች እና ከአንቀጽ አወቃቀር አኳያ ሲሆኑ፣ ከእነዚህም ስህተቶች ውስጥ በሶስቱ መምህራን እርማት ወቅት የጋራ የሆኑ ስህተቶች በአማካይ ተወስደው በየምድባቸው ከተለዩ በኋላ እንዲተነተኑ ተደርጓል። የትንተና ሂደቱ በሀድይኛና በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ለመጻፍ የተጠቀሟቸው ቃላት ብዛት ከተቆጠረ በኋላ ለድርሰቶች ይካፈላል። በዚህም አንድ ተማሪ ድርሰት ለመጻፍ የተጠቀመው የቃላት ብዛት በአማካይ ያታወቃል። ከዚያም በአንድ ድርሰት ውስጥ የተፈጸሙ ስህተቶች በመቶኛ ስንት እንደሆኑ ለማወቅ አማካይ ስህተቱ ለአማካይ ቃላት ይካፈልና በ100 ተባዝቶ ተተንትኗል።

ለንጽጽራዊ ትንተና እንዲያመች በKroll(1990) ጥቅም ላይ የዋለውን የመተንተኛ ስልት በተማሪዎች ድርሰቶች ውስጥ ያለውን የቃላት አማካይ፣የስህተት አማካይ እና የስህተት ድግግሞሽ ለማሳየት ተግባራዊ ተደርጓል። በዚህ መሰረት የትንተናው ስሌት፡-

- ሀ. አማካይ የቃላት ብዛት ለማወቅ
 - አማካይ የቃላት ብዛት = $\frac{\text{አጠቃላይ የቃላት ብዛት}}{\text{ለድርሰት ብዛት}}$
- ለ. አማካይ የስህተት ብዛት ለማወቅ
 - አማካይ የስህተት ብዛት = $\frac{\text{አጠቃላይ የስህተት ብዛት}}{\text{ለድርሰት ብዛት}}$
- ሐ. አማካይ የስህተት ድግግሞሽ ለማወቅ
 - አማካይ የስህተት ድግግሞሽ መጠን = $\frac{\text{አማካይ የስህተት ብዛት} \times 100}{\text{ለአማካይ ቃላት ብዛት}}$

በአጠቃላይ በሀድይኛና በስልጥኛ አፍ-ፈት ሆነው አማርኛ የሚማሩ ተማሪዎች ያላቸውን የመጻፍ ችሎታ በንጽጽር ለመፈተሽ ከተማሪዎች የመጻፍ ችሎታ ፈተና(ከተማሪዎች ድርሰት) የተገኙ አይነታዊ እና መጠናዊ መረጃዎች በገለጻ ስልት እና በመቶኛ ተተንትነው ተብራርተዋል።

3.4.2. የጽሁፍ መጠይቅ መረጃ ትንተና

የጽሁፍ መጠይቁ አላማ በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የታዩ ስህተቶችን ከጽሁፍ መጠይቅ ምላሻቸው ጋር ማመሳከር ነው። የጽሁፍ መጠይቁ አራት አማራጮችን ያያዘ 12 ዝግ ጥያቄዎች የተካተቱበት ነው። የጽሁፍ መጠይቁ በሁለቱም ቋንቋ አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች የተሞላ ሲሆኑ፣ የተሰበሰበው መረጃ በመቶኛ ተተንትኖ ተብራርቷል።

ምዕራፍ አራት

የመረጃ ውጤት ትንተናና ማብራሪያ

4.1. የመረጃዎች ትንተና

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ እና የትኞቹ የተሻለ የፅህፈት ችሎታ እንዳላቸው በንፅፅር መመርመር ነው። የጥናቱ ጥያቄዎች በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሆሄያትና ቃላት አጠቃቀማቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የሀሳብ እና የአንቀፅ አደረጃጀታቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የቋንቋ ህጎችን ጠብቆ የመጻፍ ችሎታቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ችሎታቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች ለፅህፈት ክህሊት ያላቸው ፍላጎት የፅህፈት ችሎታቸው ላይ ያለው ተፅዕኖ ምንድነው? እና ተጠኚ ተማሪዎችን ለማብቃት የመምህራን ሚና ምን ይመስላል? የሚሉት ናቸው። የጥናቱን ጥያቄዎች ለመመለስ መረጃዎች በመጻፍ ችሎታ ፈተና(ከተማሪዎች ድርሰት) እና በጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡ ሲሆን፣ የትንተና ውጤቱን በማነጻጸር በገለጻና በመቶኛ ስልት እንዲብራራ ተደርጓል።

4.1.1 ከመጻፍ ችሎታ ፈተናና ከጽሁፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎች ትንተና

ሰንጠረዥ 1. ሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸው የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በጻፉት ድርሰት የመጻፍ ችሎታ ንጽጽራዊ የትንተና ውጤት

በሀድይኛ አፋቸው የሆኑ ተማሪዎች						በስልጥኛ አፋቸው የሆኑ ተማሪዎች					
የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ
54	8748	162	4754	88.04	54.35	54	9072	168	4513	83.57	49.74

በሰንጠረዥ 1. ከቀረበው መረጃ የምንረዳው በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በጻፉት 54ቱ ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 8748 ሲሆን፤ የስህተቶች ብዛት 4754 ሆኗል። እንዲሁም በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በጻፉት ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 9072 ሲሆን፤ የስህተት ብዛት 4513 ሆኗል። ከተመዘገበው ስህተት በመነሳት በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ለመጻፍ ባላቸው ችሎታ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች የተሻሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ ተችሏል። በአንድ ተማሪ ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት ሲታይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 162 ሲሆን፤ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 168 ሆኗል። በአንድ ድርሰት ውስጥ የተፈጸሙ ስህተቶች አማካይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 88.04 እና በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 83.57 ሆኗል። በተጨማሪ በአንድ ድርሰት ውስጥ የታየውን የስህተት ድግግሞሽ ለማረጋገጥ አማካይ ስህተቱን ለአማካይ ቃላት በማካፈል እና ለመቶ ተባዝቶ የተገኘው ውጤት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 54.35% ሲሆን፤ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 49.74% ሆኗል። ይህም ውጤት ከስህተት ብዛቱ አኳያ የሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት 54.35% እና የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት 49.74% ስለሆነ የስልጥኛ አፍ-ፈት ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ የተሻለ የመጻፍ ችሎታ አላቸው ከሚል ድምዳሜ ያደርሳል። ይሁን እንጂ ይህን የበለጠ ለማረጋገጥ ከሆሄያትና ቃላት አጠቃቀም፣ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር፣ ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም፣ ከአንቀጾች አወቃቀር እና ከተማሪዎች ፍላጎትና ልምድ አኳያ በዝርዝር እንመለከታለን።

4.1.1.1 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሆሄያት አጠቃቀማቸው በንጽጽር ትንተና

በዚህ ጥናት ምላሽ የሚሰጠው የመጀመሪያው ጥያቄ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሆሄያት አጠቃቀማቸው ምን ይመስላል? የሚል ሲሆን፤ ይህን ጥያቄ ለመመለስ ከመጻፍ ችሎታ ፈተና ወይም በተማሪዎች ከተጻፉ ድርሰቶች መረጃዎች በመሰብሰብ ተተንትኗል። እንደሚከተለው ይቀርባል።

ሰንጠረዥ 2. በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የሆሄያት አጠቃቀም

ችሎታ የተመለከተ የትንተና ውጤት

የስህተት አይነት	በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች						በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች					
የሆሄያት አጠቃቀም	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ
	54	8748	162	896	16.59	10.24	54	9072	168	662	12.26	7.3

በሰንጠረዥ 2. በቀረበው መረጃ መሰረት የተማሪዎችን የሆሄያት አጠቃቀም ስንመለከት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት 54ቱ ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 8748 ሲሆን፣ የሆሄያት ስህተት ብዛት 896 ሆኗል። እንዲሁም በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 9072 ሲሆን፣ የሆሄያት ስህተት ብዛት 662 ሆኗል። ከተመዘገበው ስህተት በመነሳት በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ከሆሄያት አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ የተሻሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ ተችሏል። በአንድ ተማሪ ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት ሲታይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 162 ሲሆን፣ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 168 ሆኗል። በእነዚህ ቃላት ውስጥ የተፈጸሙ የሆሄያት ስህተቶች አማካይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 16.59 እና በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 12.26 ሆኗል። በተጨማሪ በአንድ ድርሰት ውስጥ የታየውን የሆሄያት ስህተት ድግግሞሽ ለማረጋገጥ አማካይ ስህተቱን ለአማካይ ቃላት በማካፈል እና ለመቶ ተባብሮ የተገኘው ውጤት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 10.24% ሲሆን፣ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 7.3% ሆኗል። ይህም ውጤት ከስህተት ብዛቱ አኳያ የሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት 10.24% እና የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት 7.3% ስለሆነ የስልጥኛ አፍ-ፈት ተማሪዎች የተሻለ የሆሄያት አጠቃቀም ችሎታ ያላቸው መሆኑን ማረጋገጥ ተችሏል።

ከላይ የቀረበውን ውጤት ለማመሳከር ለተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ ቀርቦላቸው ምላሽ ሰጥተዋል። የውጤት ትንተናው ቀጥሎ ባለው ሰንጠረዥ ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 3. በስልጥኛ እና ሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የሆሄያትን አጠቃቀም

በተመለከተ ለቀረበላቸው የሰጡት ምላሽ የትንተና ውጤት

ጥያቄ 1.	አማራጮች	የመላሾች ብዛት		የተሰጠው ምላሽ በመቶኛ	የተሰጠው ምላሽ	
		ሀድይኛ ፈት	አፍ-ፈት		ስልጥኛ አፍ-ፈት	በመቶኛ
ድርሰት ስጽፍ የአማርኛ ቋንቋ ሆሄያትን በተገቢው መንገድ አጠቃቀሙ::	በጣም አስማማለሁ	10		18.52	18	33.33
	አስማማለሁ	38		70.37	32	59.26
	አልስማማም	6		11.11	4	7.41
	ፍጹም አልስማማም	-			-	

በሰንጠረዥ 3. የቀረበው መረጃ እንደሚያስረዳው በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 88.89 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት ሆሄያትን በተገቢው መንገድ የሚጠቀሙ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 11.11 በመቶው ደግሞ በተገቢው መንገድ እንደማይጠቀሙ ገልጸዋል። እንዲሁም በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 92.59 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት ሆሄያትን በተገቢው መንገድ የሚጠቀሙ ሲሆን፣ 7.41 ደግሞ በተገቢው መንገድ መጠቀም የማይችሉ መሆናቸውን ገልጸዋል። ይሁን እንጂ በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የተፈጸመው ስህተት ይህን አያረጋግጥም። ምክንያቱም በሆሄያት አጠቃቀም በርካታ ስህተቶች ታይተዋል። በአንጻሩ ደግሞ የትንተናውም ውጤት በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች ይልቅ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ድርሰት ሲጽፉ ሆሄያትን በተገቢው መንገድ የሚጠቀሙ መሆናቸውን ያመለክታል። ይህ ውጤት በድርሰት ውስጥ ከተፈጸመው የስህተት ትንተና ውጤት ጋር ሲነጻጸር የሚስማማ ሆኖ ተገኝቷል።

በአጠቃላይ በአማርኛ ድርሰት በመጻፍ ወቅት በሀድይኛ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች ይልቅ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የተሻለ የሆሄያት አጠቃቀም ችሎታ ያላቸው መሆኑን የትንተናው ውጤት አመለክቷል።

4.1.1.1.1 ሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የሆሄያት አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ

በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ ከሆሄያት አጠቃቀም አኳያ የተፈጸሙ ስህተቶችን በምሳሌ አስደግፈን እንመለከታለን።

ሀ. በሆሄያት ቅርጽ የታዩ ስህተቶች

- እነት መኖረ ከሁሉ ይበለጠል
- የእነት ፍቅር በማህንም ትበለጠለች
- ሰለም መኖረ ከሁሉም ይበለጠል
- ሰለም እን ጤን ማም ከመበለት ከማጠጠት ከሁሉምስፈለጋም...
- ማልክም ስነምግባር በጠመ ከበድ ነገር ነው። ማልክም ስነምግባር ከለን የትም ሄደን ማኖረ እንችለለን ማልክም ስነምግባር...
- ሰለም በለመኖር ያቡዙ ሰው ሕወት ልታጣ...

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ከጻፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የተወሰዱ ናቸው። በእነዚህ ምሳሌዎች ውስጥ የሚታዩ ስህተቶች በርካታ ቢሆኑም አቀራረባቸው በሆሄያት ቅርጽ መቀየር የታየውን ስህተት ለማሳየት ነው።

በመጀመሪያው ምሳሌ “እነት”፣“መኖረ” እና “ይበለጠል” ተብለው የተጻፉ ቃላት ትክክለኛ ቅርጻቸው እናት፣መኖር እና ይበልጣል ናቸው። “እነት” በሚለው ቃል ውስጥ ስህተቱ የተፈጸመው ራብዕ ሆሄ/ና/ ወደ ግዕዙ/ነ/ ቅርጽ በመቀየሩ ነው። “መኖረ” በሚለው ቃል ውስጥ ደግሞ የተፈጸመው ስህተት ሳድሱ/ር/ ወደግዕዙ/ረ/ መቀየሩ ሲሆን፣“ይበለጠል” በሚለው ቃል ውስጥ የሳድሱ/ል/ ወደግዕዙ/ለ/ እና ራብዕ/ጣ/ ወደግዕዙ/ጠ/ መቀየራቸው ነው። በቀሪዎቹ ምሳሌዎች “ሰለም” በሚለው ቃል ውስጥ ራብዕ/ላ/ ወደግዕዙ/ለ/፣ “ጤን” በሚለው ቃል ውስጥ ራብዕ/ና/ ወደ ግዕዙ/ነ/፣ “ከመበለት” በሚለው ቃል ውስጥ ሳድሱ/ብ/ ወደ ግዕዙ/በ/ እና የራብዕ/ላ/ ወደግዕዙ/ለ/፣ “ከማጠጠት” በሚለው ቃል የግዕዙ/መ/ ወደ ራብዕ/ማ/ እና ራብዕ/ጣ/ ወደ ግዕዙ/ጠ/፣“ማልክም” በሚለው ቃል ግዕዙ/መ/ ወደ ራብዕ/ማ/ እና ራብዕ/ካ/ ወደግዕዙ/ከ/፣ “ከሁሉ” በሚለው ካዕቡ/ሉ/ ወደግዕዙ/ለ/፣ “በጠም” በሚለው ቃል ራብዕ/ጣ/ ወደ ግዕዙ/ጠ/፣ “ከበድ”በሚለው ቃል ራብዕ/ባ/ ወደግዕዙ/በ/፣ “ስነምግባር” በሚለው ቃል ራብዕ/ባ/ ወደግዕዙ/በ/

እና “ያቡዙ” በዚህ ውስብስብ ቃል ውስጥ ደግሞ ግዕዙ/የ/ ወደራብዕ/ያ/ እና ሳድሱ/ብ/ ወደካዕቡ/ቡ/ መቀየር ለስህተቱ ምክንያት ሆኗል። በአጠቃላይ ከሆሄያት ቅርጽ አኳያ በአብዛኛው የታዩ ስህተቶች የሆሄያትን ቅርጽ ካለመለየት ጋር የሚያያዙ ናቸው።

ለ. ሆሄያትን በሌላ ሆሄ በመተካት የታዩ ስህተቶች

- ማልክም ስነምክባር ከለን የትም ሄደን ማኖረ እንችለለን ማልክም ስነምክባር...
- ትምህርት ብዙ ... አሉት () ትምህርት ስነማር በመንግስት ደሞስ...።
- ስለዝህ ሰለም በለማኖር ኢትዮጵያ በለፋው አማታት ብዙ ነገሮች ቤቶችን ንግረቶችን አጥተሃሌች የኢትዮጵያ ህዝብ ከልሰረ...

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች የተለያዩ ስህተቶች ያሉባቸው ሲሆን፣ ምሳሌነታቸው በሆሄያት መተካካት የተፈጸመውን ስህተት ለማሳየት ነው። በዚህ መሰረት በምሳሌ ለ. በቀረቡ ምሳሌዎች የተሰመረባቸው ቃላት በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ በሆሄያት መተካካት የተፈጸሙ ስህተቶች ያሉባቸው ናቸው። በመጀመሪያው ምሳሌ ስነምክባር ለሚለው ቃል ትክክለኛ አጻጻፍ “ስነምግባር” ሲሆን ለተፈጠረው ስህተት ምክንያቱ/ክ/ በ/ግ/ መተካቱ ነው። በሁለተኛው ምሳሌ ደሞስ በሚለው ቃል ውስጥ የ/ዝ/ በ/ስ/ መተካት ስህተት እንዲፈጠር አድርጓል። በምሳሌ ሶስት ውስጥ ኢትዮጵያ የሚለው ቃል ትክክለኛው አጻጻፍ “ኢትዮጵያ” ሲሆን፣ ለስህተቱ መፈጠር ምክንያቱ /ጵ/ በ/ጵ/ መተካት ነው። እንዲሁም ንግረቶችን ለሚለው ቃል ትክክለኛው አጻጻፍ “ንብረቶችን” የሚለው ሲሆን የስህተቱ መንስዔ የ/ብ/ በ/ግ/ መተካት ነው። ይህም የሚያመለክተው በሀድይኛ አፍ-ፊት የሆኑ ተማሪዎች ከሆሄያት አጠቃቀም አኳያ ያላቸውን የችሎታ ማነስ ነው። ስለሆነም የሆሄያትን ቅርጽ መለየት እንዲችሉ ከፍተኛ ጥረት ማድረግን ይጠይቃል።

ሐ. በሆሄያት ግድፈት የታዩ ስህተቶች

- እኛም ሀጋር ልገኝ ምክለክል ነጋር ዩለምን ስለዝ()ከስደት ይልቅ...
- ሰለም በለመኖር ያቡዙ ሰው ሕ()ወት ልታጣ...
- አንድ ሰው ከልተማራ ህውት ሙሉ ኖ() ለማለት ይከበዳል
- ትምህርት ለአለም ጥሩ አርአያ የምንሆንበት እጂግ አስፈላጊ መንገ() ነው።
- ሰለም የ()ለኩት ምክንያት በአንደ ህብረተሰብ ውስጥ ሰለም ከሌለ ...
- ሰለም በሀገሮችን በየኖር እ()ካ () እኛ መኖር አንችልም()

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች ትኩረታቸው በቃላት ውስጥ የተፈጸሙ የሆኑ የግድፈቶችን ማሳየት ነው። በመጀመሪያው ምሳሌ የተፈጸመው ስህተት “ስለዚህ” የሚለው ቃል ስለዚህ() ተብሎ መጻፉ ሲሆን፣ የስህተቱ ምክንያት የሳልሱ/ዚ/ ወደ/ዝ/ መቀየር እና የሳድሱ/ህ/ መጥፋት ነው። በሁለተኛው የተሰመረበት ቃል ከ() ወት ሲሆን የተፈጸመው ስህተት የከፊል አናባቢ/ይ/ መጥፋት ነው። ሶስተኛው ኖ() የሚለው ቃል ውስጥ የተፈጸመው ስህተት ነው። የዚህ ትክክለኛው አጻጻፍ “ነው” ሲሆን፣ የ/ነ/ ወደ/ኖ/ መቀየርና የ/ው/ መጥፋት ለስህተቱ መከሰት ምክንያት ሆኗል። አራተኛው ስህተት ያለበት ቃል መንገ() የሚለው ሲሆን፣ መንስዔው የ/ድ/ መጥፋት ነው። አምስተኛው የ() ለኩት በሚለው ቃል ውስጥ በ/ፈ/ መጥፋት ስህተት ተፈጽሟል። የመጨረሻው ስህተት የታየበት ቃል እ() ካ () ሲሆን፣ የ/ን/ መጥፋት እና የ/ካ/ ወደ /ካ/ መቀየር ለስህተቱ መፈጸም ምክንያት ሆነዋል። ስለዚህ ተማሪዎች በሚጻፉበት ወቅት ለሆኔያት አጠቃቀም ጥንቃቄ ማድረግ አለባቸው።

መ. በሆኔያት ጭመራ የታዩ ስህተቶች

- የእነት ፍቅር በማህንም እነት ትብብረት በጣም በጣም ትብብረት እነት እስ እድት እንዲህ ውለደቸ ያለሥህ ማንር አቸልም እነት በጣም በጣም ውደል እነት በትምርት በኤት እስከ ምኤድሆልንም ትዘግጃልት...
- አንድ ሰው ከታውለዳበት በኋላ (አንድ ሰው ከተወለደ በኋላ)

በሀድይኛ አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ከሆኔያት አጠቃቀም አኳያ የታየው ስህተት የሆኔያት ጭመራ ስህተት ነው። ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎችም የተለያዩ ስህተቶች አሉባቸው። ይሁን እንጂ በምሳሌነት የተመረጡት በሆኔያት ጭመራ የተፈጸሙ ስህተቶችን ለማሳየት ነው። በመጀመሪያው ምሳሌ በማህንም፣ያለሥህ፣በኤት እና እስከምኤድ በሚል የተገለጹ ቃላት ስህተት ያለባቸው ናቸው። ምሳሌው የሃሳብ አወቃቀር ችግር ያለበት ሲሆን የቃላት አገባብ “በማንም”፣ያለእሷ፣ቤት እና እስከሚሄድ የሚለውን ይወክላሉ። ነገር ግን በማህንም በሚለው ቃል ውስጥ የተጨመረው ሆህ/ህ/፣ያለሥህ በሚለው ቃል የ ሷ ቅርጽ ወደ/ሥ/ መቀየር፣ የ/እ/ መጥፋት እና የ/ህ/ መጨመር፣በኤት በሚለው ቃል የ/ቤ/ ቅርጽ ወደ /ቦ/ መቀየር እና የ/ኤ/ መጨመር እንዲሁም እስከምኤድ በሚለው ቃል ውስጥ የ/ኤ/ መጨመር ለምን አገልግሎት እንደዋሉ አይታወቅም። ስለሆነም የአጠቃቀም ስህተት እንዲፈጸም ምክንያት ሆኗል።

ፈ. በዲቃላ(ውስብስብ) ሆሄያት አጠቃቀም የታዩ ስህተቶች

- ስለም በማጠት... ቤት ንብርት ወድሞዋል (ወድሟል) ብዙ ታቆማት(ተቋማት) ወድሞል (ወድሟል)...
- በሰለም የጣችውን ሀብት ንብረት እንደገና ላማቆቆም(ለማቋቋም)ብዙ ጊዜንና ብዙ ገንዘብ...
- ስለም በሀገርችን በየኖር እ()ካ () (አንኳን) እኛ መኖር አንችልም

በሀድይኛ አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ከሆሄያት አጠቃቀም አኳያ ከታዩ ስህተቶች ሌላው የዲቃላ(ውስብስብ) ሆሄያት አጠቃቀም ነው። ከላይ በምሳሌ “ረ” ስር ከቀረቡ ምሳሌዎች በመጀመሪያው ውስጥ የተሰመረባቸው ቃላት ወድሞዋል እና ታቆማት የዲቃላ(ውስብስብ) ሆሄያት አጠቃቀም ስህተት ያለባቸው ናቸው። የእነዚህ ቃላት ትክክለኛ አጻጻፍ “ወድሟል” እና “ተቋማት” ይሆናል። ለስህተቱ መፈጸም መንስዔው የ/ሞ/ እና /ዋ/ እንዲሁም የ/ታ/ ቅርጽ መቀየር እና የ/ቆ/ ተገቢ ባልሆነ መንገድ መዋቀራቸው ነው።

በአጠቃላይ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጽፉ የነበራቸውን የሆሄያት አጠቃቀም ችሎታ በምሳሌዎች ለመመልከት ተሞክሯል። የውጤት ትንተናውም ተማሪዎች በሆሄያት አጠቃቀም ያላቸው ችሎታ ዝቅተኛ መሆኑን አረጋግጧል። ስለሆነም ትኩረት መስጠት እና ራሳቸውን እንደገና እንዲያዘጋጁ ማሳሰብ ያስፈልጋል።

4.1.1.1.2 በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የሆሄያት አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ

በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፏቸው ድርሰቶች ውስጥ ከታዩ የሆሄያት አጠቃቀም ስህተቶች በቅርጽ እና በግድፈት የተንጸባረቁ ናቸው። በተለያዩ በምሳሌዎች እንደሚከተለው እንመለከታለን።

ሀ. በሆሄያት ቅርጽ የታዩ ስህተቶች

- ስለም ማለት ያሁሉ ናጋር መጀማርያ ናው() ስለዝ ያለሰለም ምሆን ናጋርሲለሌል እኛ በቻልናው ያህል ስለምን እናስፉን።
- ስለዝ ሰው ሁሉ በለበትና በሆደበት ስለምን, ፍቅርን, መስፍፈት አለበት። ያለበለዚያ ስለምን()መናስፈፈ ከሆና ቡዙችግር ልያጋጥመን ይችላል።
- ሰው ታሰሰቶም ይሁን እውቆ...።

- እኛ ስለሰለም ያሆኑትና ያቻልናውን...::
- ትምህርት... አስፋላግ ከምንላቸው...::
- እኛ ለትውልዶች እራሱን ያቻለ ልዩ ድገፍም ማድረግ ማቻል አለብን::
- እኔም በርትቼ እና ጣንክሬ ተምሬ.....
- ሰለምን ከሁሉም ነገር ልነስቀድም ይገባል::
- እነት-ማማክያችንንት

ከላይ የተመለከትናቸው ምሳሌዎች የተለያዩ ስህተቶች አሉባቸው:: በዚህ አቀራረባቸው በሆሜያት አጠቃቀም ከቅርጽ አኳያ የታዩ ስህተቶችን ለመፈተሽ ተመርጠዋል:: የሆሜያት በተገቢው መንገድ መዋቀር ቀጥሎ የሚመጣው መዋቅር ተገቢ ትርጉም እንዲኖረው የማድረግ አቅም አላቸው:: ይሁን እንጂ በበርካታ የስልጥኛ አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ከሆሜያት ቅርጽ አኳያ ስህተቶች ታይተዋል:: እነዚህ ምሳሌዎቹ በሚከተለው የአጻጻፍ ቅርጽ ቢቀርቡ የተሟላ መልዕክት ሊያስተላልፉ ይችላሉ::

- ሰለም ማለት የሁሉ ነገር መጀመሪያ ነው:: ስለዚህ ያለሰለም ምንም ነገር ማድረግ ስለማይቻል ባገኘነው አጋጣሚ ሁሉ ሰለምን እናስፍን::
- ስለዚህ ሰው ሁሉ ባለበትና በሄደበት ሁሉ ሰለምንና ፍቅርን ማስፈን አለበት:: ያለዚያ ችግር ሊያጋጥመን ይችላል::
- ሰው ተሳስቶም ይሁን አውቆ...
- ትምህርት... አስፈላጊ ከምንላቸው...
- እኛ ለትውልድ አስፈላጊውን ድጋፍ ማድረግ አለብን::
- እኔም በርትቼ እና ጠንክሬ ተምሬ.....
- ለሰለም ቅድሚያ ልንሰጥ ይገባል::
- እናት መመኪያችን ናት::

ለ. በሆሜያት ግድፈት የታዩ ስህተቶች

- ስለዝ() ያለሰለም ምሆን ናጋር ሲለሌለ እኛ በቻልናው ያህል ሰለምን እናስፋን::
- እነት የህ()ወት መሰረት ነት
- አነቴን በጠም ነወ ያም()ደት
- በዝ()ን ግዜ(በዚያን ጊዜ) ትመልሳለህ ብሎ...
- ...በሰለም ጋቡታን አኖ()ጣም::

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች በቃላት ውስጥ የተገደፉ ሆሄያት ያሉባቸው ናቸው። የእነዚህ ሆሄያት ግድፈት በቃላት አማካይነት እንዲተላለፍ የተፈለገውን መልዕክት ከማስተላለፍ ሊያግዱ ይችላሉ። ስለዚህ በቃላት አወቃቀር ወቅት ለሆሄያት አጠቃቀም ተገቢውን ትኩረት መስጠት ያስፈልጋል። ይሁን እንጂ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ሲጽፉ በቃላት ውስጥ የሆሄያት ግድፈት ተፈጽሟል። እነዚህ ትክክለኛውን የአጻጻፍ ቅርጽ ቢይዙ ተገቢውን መልዕክት ሊያስተላፉ ይችላሉ። የሚከተለውን ቅርጽ እንመልከት።

- ስለዚህ ያለሰላም ምንም ነገር ማድረግ ስለማይቻል ባገኘነው አጋጣሚ ሁሉ ሰላምን እናስፍን።
- እናት የህይወት መሰረት ናት።
- እናቴን በጣም እወዳታለሁ።
- በዚያን ጊዜ ትመለሳለህ ብሎ...።
- ...በሰላም ገብተን አንወጣም።

በአጠቃላይ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ሲጽፉ የነበራቸውን የሆሄያት አጠቃቀም ችሎታ በምሳሌዎች ተመልክተናል። ከውጤት ትንተናው አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች ይልቅ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ የተሻለ የሆሄያት አጠቃቀም እንዳላቸው ተረጋግጧል። ምክንያቱም በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በሆሄያት አጠቃቀም ወቅት የቅርጽ መቀየር፣ በሌላ ሆሄ መተካት፣ መግደፍ፣ ጭመራ እና የዲቃላ(የውስብስብ) ሆሄያት አጠቃቀም ስህተት ታይቷል። በአንጻሩ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ሲጽፉ ጥቅም ላይ በዋሉ ቃላት ውስጥ የታዩ የሆሄያት ስህተቶች በቅርጽ መቀየርና ግድፈት ላይ ያተኮሩ ናቸው። ቢሆንም የውጤት ትንተናው የሚያመለክተው በሁለቱም ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ለሆሄያት አጠቃቀም ያላቸው ችሎታ ዝቅተኛ መሆኑን ነው።

4.1.1.2 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የቃላት አጠቃቀማቸው በንጽጽር ትንተና

ይህ ጥናት የሚመልሰው ሁለተኛው ጥያቄ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የቃላት አጠቃቀማቸው ምን ይመስላል? የሚል ነው። ይህን ጥያቄ ለመመለስ ከመጻፍ ችሎታ ፈተና ወይም በተማሪዎች ከተጻፉ ድርሰቶች መረጃዎች ተሰብስበው የተተነተኑ ሲሆን እንደሚከተለው ይቀርባሉ።

ሰንጠረዥ 4. ሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች የቃላት አጠቃቀም

ችሎታ የተመለከተ የትንተና ውጤት

የቃላት አጠቃቀም	በሀድይኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች						በስልጥኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች					
	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ
	54	8748	162	1029	19.06	11.77	54	9072	168	916	16.96	10.1

በሰንጠረዥ 4. በቀረበው መረጃ መሰረት የተማሪዎችን የቃላት አጠቃቀም ስንመለከት በሀድይኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት 54ቱ ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 8748 ሲሆን፤ በቃላት አጠቃቀም የታየው የስህተት ብዛት 1029 ሆኗል። እንዲሁም በስልጥኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 9072 ሲሆን፤ በቃላት አጠቃቀም የታየው የስህተት ብዛት 916 ሆኗል። ከተመዘገበው ስህተት በመነሳት በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች ከቃላት አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፋቸውን ከሆኑ የተሻሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ ተችሏል። በአንድ ተማሪ ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት ሲታይ በሀድይኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 162 ሲሆን፤ በስልጥኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 168 ሆኗል። በአንድ ድርሰት ውስጥ የተፈጸሙ ስህተቶች አማካይ በሀድይኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች 19.06 እና በስልጥኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች 16.96 ሆኗል። በተጨማሪ በአንድ ድርሰት ውስጥ የታየውን የስህተት ድግግሞሽ ለማረጋገጥ አማካይ ስህተቱን ለአማካይ ቃላት በማካፈል እና ለመቶ ተበዝቶ የተገኘው ውጤት በሀድይኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች 11.77% ሲሆን፤ በስልጥኛ አፋቸውን የሆኑ ተማሪዎች 10.1% ሆኗል። ይህም ውጤት የሀድይኛ ቋንቋ አፋቸውን ተማሪዎች በቃላት አጠቃቀም ወቅት የስህተት ብዛት

11.77% እና የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት 10.1% ስለሆነ የስልጥኛ አፍ-ፈት ተማሪዎች የተሻለ የቃላት አጠቃቀም ችሎታ ያላቸው መሆኑን አሳይቷል።

በሰንጠረዥ 4. የቀረበውን የቃላት አጠቃቀም የተመለከተውን የትንተና ውጤት ለማመሳከር በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ ቀርቦላቸው የሰጡት ምላሽ ቀጥሎ ባለው ሰንጠረዥ ተተንትኖ ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 5. በስልጥኛ እና ሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የቃላትን አጠቃቀም

በተመለከተ ለቀረበላቸው ጥያቄ የሰጡት ምላሽ የትንተና ውጤት

ጥያቄ 2.	አማራጮች	የመላሾች ብዛት	የተሰጠው ምላሽ በመቶኛ	የመላሾች ብዛት	የተሰጠው ምላሽ በመቶኛ
		ሀድይኛ አፍ-ፈት		ስልጥኛ አፍ-ፈት	
ድርሰትን ስጽፍ ለቃላት ምርጫና አጠቃቀም አልቸገርም።	በጣም እስማማለሁ	20	37.04	26	48.15
	እስማማለሁ	24	44.45	26	48.15
	አልስማማም	8	14.81	2	3.7
	ፍጹም አልስማማም	2	3.7	-	

በሰንጠረዥ 5. ከቀረበው መረጃ የምንረዳው በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 81.49 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት ለቃላት ምርጫና አጠቃቀም የሚቸገሩ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 18.51 በመቶው ደግሞ በቃላት ምርጫና አጠቃቀም የሚቸገሩ መሆናቸውን ገልጸዋል። እንዲሁም በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 96.3 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት ቃላትን የመምረጥ ወይም የመጠቀም ችግር የሌለባቸው መሆኑን ሲገልጹ፣ 3.7 በመቶ ደግሞ በቃላት ምርጫና አጠቃቀም የሚቸገሩ መሆናቸውን ገልጸዋል። ይሁን እንጂ በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ከቃላት አጠቃቀም አኳያ የታየው ስህተት የዚህ ውጤት ተቃራኒ ነው። ምክንያቱም በቃላት አጠቃቀም በሁለቱም ቋንቋ አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ በርካታ ስህተቶች ታይተዋል። ሆኖም የትንተናውም ውጤት እንዳመለከተው በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ሲጽፉ በቃላት ምርጫና አጠቃቀም በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች የተሻሉ ናቸው። ውጤቱም በተማሪዎች በተጻፉ ድርሰቶች ውስጥ ከተፈጸመው የስህተት ትንተና ውጤት ጋር ሲነጻጸር የሚስማማ ሆኗል።

4.1.1.2.1 ሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የቃላት አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ

በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጽፉ የታዩ የቃላት አጠቃቀም ስህተቶችን ቀጥለው በቀረቡ ምሳሌዎች እንመለከታለን።

ሀ. የቃላት ድግግሞሽ

- ሰዎች ማንቀስቀስ የሚችለው ወጥቶ መግባት የሚችለው ሰለም ሲኖር ብቻ ነው ()... ትምህርት መማር የሚችለው ሰለም ሲኖር ብቻ ነው ()... መስረት የምችለው ሰለም ሲኖር ብቻ ነው () መንኛውም ሃገር ማኖር የሚችለው ሰለም ሲኖር ብቻ ነው ()
- እነት ከሌለኝ ደግሞ ልጆች በትክክል አያድግም () በትክክል ደግሞ የሚያስፈልጋውን አያጋኝም ()
- ሰለም በሀገርችን በየኖር እካ እኛ መኖር አንችልም () ትምህርታችንንም መማር አንችልም () በአንድነት መኖር አንችልም ()
- ስደት ብቻ ወደደቡብ አፍርካ መሄድ ብቻ ሳይሆን...
- የኢትዮጵያ ወጠት ልጆች ወደተለያዩ አገራት በድህነት ምክንያት ወደተለያዩ አገሮች ይሄዳሉ።

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በጻፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የታዩ የቃላት ድግግሞሽ ስህተቶች ናቸው። ምሳሌዎቹ በርካታ ስህተቶች ያሉባቸው ቢሆንም በዚህ አቀራረባቸው ለቃላት ድግግሞሽ ብቻ ይነጻጸራሉ። ለቃላት የአጠቃቀም ስህተት በምሳሌነት የተመረጡ ስህተቶች ሲታዩ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ በቃላት ምርጫና አጠቃቀም የማይቸገሩ መሆናቸውን ከገለጹት ሃሳብ ጋር ይጋጫል። ምክንያቱም በአብዛኛው ተማሪ ድርሰት ውስጥ የቃላት ድረታ ተንጸባርቋል። ፖሊሲን ምሳሌዎች ለተሳካ ተግባራት እንደሚከተለው ማቅረብ ይቻላል።

- ሰላም ለሰዎች መማር፣ መስራት እና ወጥቶ መግባት አስፈላጊ ነገር ነው።
- ልጆች እናታቸውን ካጡ የሚያስፈልጋቸውን ነገር በትክክል ሊያገኙና ሊያድጉ አይችሉም።
- ሀገራችን ሰላም ባትሆን ኖሮ መማር እና በአንድነት መኖር አንችልም።

- ሰዎች ስደት የሚሄዱት ደቡብ አፍሪካ ብቻ ሳይሆን...።
- የሀገራችን ልጆች በድህነት ምክንያት ወደተለያዩ ሀገራት ይሰደዳሉ።

ለ. ኢ-መደበኛ ቃላት አጠቃቀም

- እነት ውስጤ ነት(ያልተለመደ አገላለጽ)
- የእድሜችን እስቴጅ(ደረጃ)

በሀድይኛ ቋንቋ አፈ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በጻፏቸው ድርሰቶች ውስጥ የታዩ የኢ-መደበኛ ቃላት አጠቃቀም ስህተቶች ናቸው። እነዚህም ቃላት በመደበኛነት የማንጠቀማቸው እና ባዕድ ቃላት ናቸው። ምናልባት የተግባቦትን ሂደት ሊያደናቅፉ ይችላሉ። ትክክለኛ ቅርጾቻቸው የሚከተለው ነው።

- እናቴ ሁሉ ነገረ ናት።
- የእድሜያችን ደረጃ...።

4.1.1.2.2 በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የቃላት አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌ ሲታዩ

በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጻፉ የታዩ የቃላት አጠቃቀም ስህተቶችን በምሳሌ እንመለከታለን።

ሀ. የቃላት ድግግሞሽ

- ሰለም ማለት ያሚኖር ቁልፉ ናት() ያሚኖር ቁልፉም ብቻ ሳይሆን የሀብትም ጭምር መሰልለ ናት።
- ትምህርት ማለት ስለ አንድ ነገር ማዋቅ ማለት ስሆን፡- ትምህርት ደግሞ አስፈላጊ ከምንለቸው ምግብ፣ ልብስ() መጠለያ ትምህርት በዝህ ዘመን አስፈላጊ ነገራቶች ማክከል አንዱ ነው።

ለቃላት ድግግሞሽ የተመረጡ ምሳሌዎች የተለያዩ ስህተቶች ያሉባቸው ሲሆን፣ ምሳሌነታቸው ለንዑስ ርዕሱ ብቻ ነው። የምሳሌዎቹ ትክክለኛ ቅርጽ የሚከተለው ነው።

- ሰለም የመኖር ህልውና ነው።
- ትምህርት ለሰው ልጅ ከልብስ፣ ምግብ እና መጠለያ ቀጥሎ እውቀትን ለመቅሰም አስፈላጊው ነገር ነው።

ለ. ኢ-መደበኛ ቃላት

- የእነት ፍቅር ሁሌም constant ነው።

በዚህ ምሳሌ ውስጥ የሚታይ ሌላ ስህተት ቢኖርም ምሳሌነቱ ለኢ,መደበኛ የቃላት አጠቃቀም ነው። ስለሆነም የዚህ ምሳሌ ትክክለኛ አጻጻፍ የሚከተለው ነው።

- የእናት ፍቅር ሁሌም ቋሚ ነው።

በአጠቃላይ ከቃላት አጠቃቀም አኳያ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ ከሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ በተሻለ ቃላትን ተጠቅመዋል።

4.1.1.3 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የአረፍተ ነገር አወቃቀር በጽጽር ትንተና

የጥናቱ ሶስተኛ ጥያቄ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የአረፍተ ነገር አወቃቀራቸው ምን ይመስላል? የሚል ነው። ይህን ጥያቄ ለመመለስ ከተማሪዎች ድርሰት እና ከጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡ መረጃዎች ትንተና ውጤት እንደሚከተለው ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 6. ሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችሎታ በተመለከተ የትንተና ውጤት

የስህተት አይነት	በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች						በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች					
	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ
የአረፍተ ነገር አወቃቀር	54	8748	162	1118	20.7	12.78	54	9072	168	1001	18.54	11.04

በሰንጠረዥ 6. በቀረበው መረጃ መሰረት የተማሪዎችን የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችሎታ ስንመለከት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት 54ቱ ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 8748 ሲሆን፣ በአረፍተ ነገር አወቃቀር የታየው የስህተት ብዛት 1118 ሆኗል። እንዲሁም በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 9072 ሲሆን፣ በአረፍተ ነገር አወቃቀር የታየው የስህተት ብዛት 1001 ሆኗል።

ከተመዘገበው የስህተት መጠን በመነሳት በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች ይልቅ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር አኳያ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የተሻለ የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችሎታ ያላቸው መሆኑን ማረጋገጥ ተችሏል። በአንድ ተማሪ ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት ሲታይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 162 ሲሆን፣ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 168 ሆኗል። በአንድ ድርሰት ውስጥ የተፈጸሙ ስህተቶች አማካይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 20.7 እና በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 18.54 ሆኗል። በተጨማሪ በአንድ ድርሰት ውስጥ የታየውን የስህተት ድግግሞሽ ለማረጋገጥ አማካይ ስህተቱን ለአማካይ ቃላት በማካፈል እና ለመቶ ተባዝቶ የተገኘው ውጤት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 12.78% ሲሆን፣ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 11.04% ሆኗል። ይህም ውጤት የሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች በአረፍተ ነገር አወቃቀር የስህተት ብዛት 12.78% እና የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት 11.04% መሆኑ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር አኳያ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ የተሻለ አረፍተ ነገር የማዋቀር ችሎታ ያላቸው መሆኑን አረጋግጧል።

ከላይ የቀረበውን የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችሎታ የውጤት የትንተና ለማመሳከር በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ለሆኑ ለተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ ቀርቦላቸው ምላሽ ሰጥተዋል። እንደሚከተለው ይቀርባል።

ሰንጠረዥ 7. ሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የአረፍተ ነገር አወቃቀርን በተመለከተ ለቀረበላቸው ጥያቄ የሰጡት ምላሽ የትንተና ውጤት

ጥያቄ 3.	አማራጮች	የመላሾች ብዛት	የተሰጠው ምላሽ	የመላሾች ብዛት	የተሰጠው ምላሽ
		ሀድይኛ አፍ-ፈት	በመቶኛ	ስልጥኛ አፍ-ፈት	በመቶኛ
በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ስጽፍ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ አጠቃቀማለሁ።።	በጣም እስማማለሁ	3	5.56	12	22.22
	እስማማለሁ	44	81.48	39	72.22
	አልስማማም	7	12.96	3	5.56
	ፍጹም አልስማማም			-	
ጥያቄ 4					
መምህራ የአረፍተ ነገር አወቃቀርን ስለሚያስተምሩ ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው አዋቅራለሁ።።	በጣም እስማማለሁ	7	12.96	22	40.74
	እስማማለሁ	38	70.37	29	53.70
	አልስማማም	9	16.67	3	5.56
	ፍጹም አልስማማም	-	-	-	-

በሰንጠረዥ 7. የቀረበው መረጃ ጥያቄ 3 የተማሪዎችን የሰዋስው አጠቃቀም ተገቢነት ይመለከታል። በትንተናው ውጤት መሰረት በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 87.04 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት ሰዋስውን በተገቢው መንገድ የሚጠቀሙ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 12.96 በመቶው ደግሞ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ የማይጠቀሙ መሆናቸውን ገልጸዋል። እንዲሁም በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 94.44 በመቶ የሚሆኑት በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት ሰዋስውን በተገቢው መንገድ የሚጠቀሙ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 5.56 በመቶ ደግሞ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ የማይጠቀሙ መሆናቸውን ገልጸዋል። ይሁን እንጂ በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ ከመጠቀም አኳያ የታየው ስህተት ከዚህ የትንተናው ውጤት ጋር ሲነጻጸር ልዩነት አለው። ምክንያቱም ሰዋስውን በተገቢው መንገድ ከመጠቀም አንጻር በሁለቱም ቋንቋዎች አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ በርካታ ስህተቶች ታይተዋል። ቢሆንም የትንተናው ውጤት እንዳመለከተው በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ሲጻፉ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ ለመጠቀም ያላቸው ችሎታ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ

ተማሪዎች የተሻሉ ናቸው። ይህም ውጤት በተማሪዎች በተጻፉ ድርሰቶች ውስጥ ከተፈጸመው የስህተት ትንተና ውጤት ጋር ይጣጣማል።

በዚህ ሰንጠረዥ ለተማሪዎች የቀረበው ጥያቄ4 መምህራን የአረፍተ ነገር አወቃቀር የሚያስተምሩ መሆናቸውንና ተማሪዎች ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው ማዋቀራቸውን የሚመለከት ነው። በትንተናው ውጤት መሰረት በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 83.33 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት መምህራን የአረፍተ ነገር አወቃቀር የሚያስተምሩ መሆናቸውንና ተማሪዎችም ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው የሚያዋቅሩ ሲገልጹ፣ 16.67 በመቶው ደግሞ መምህራን የአረፍተ ነገር አወቃቀር የማያስተምሩ መሆናቸውንና ተማሪዎችም ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው የማያዋቅሩ መሆናቸውን ገልጸዋል። እንዲሁም በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 94.44 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት መምህራን የአረፍተ ነገር አወቃቀር የሚያስተምሩ መሆናቸውንና ተማሪዎችም ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው የሚያዋቅሩ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 5.56 በመቶ ደግሞ መምህራን የአረፍተ ነገር አወቃቀር የማያስተምሩ መሆናቸውንና ተማሪዎችም ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው የማያዋቅሩ መሆናቸውን ገልጸዋል። ይሁን እንጂ በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ ከመጠቀም እና መምህራን የአረፍተ ነገር አወቃቀር የሚያስተምሩ መሆናቸውንና ተማሪዎችም ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው የሚያዋቅሩ መሆናቸውን መግለጻቸው በድርሰቶቻቸው ከታየው ስህተት አንጻር ሲታይ የትንተናው ውጤት ይቃረናል። ምክንያቱም ከአረፍተ ነገር አወቃቀርና ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው ከማዋቀር አኳያ የሁለቱም ቋንቋዎች አፍ-ፈት ተማሪዎች ከፍተኛ ችግር ያላባቸው መሆኑን ትንተናው አመለክቷል። ቢሆንም የትንተናውም ውጤት በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ሲጻፉ ከአረፍተ ነገር አወቃቀርና ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው ከማዋቀር አኳያ ያላቸው ችሎታ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች የተሻሉ መሆናቸውን ያረጋግጣል።

4.1.1.3.1 በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የአረፍተ ነገር አወቃቀር ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ

በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአረፍተ ነገር አወቃቀር ወቅት የፈጸሙት ስህተት ከቁጥር እና ጾታ ጋር የተያያዙ ናቸው። ቀጥለው በቀረቡ ምሳሌዎች እንመለከታለን።

ሀ. የቁጥር ስህተት

- ሰዎች መንቀሳቀስ የሚችለው () ወጥቶ መግባት የሚችለው ሰላም ስኖር ብቻ ነው ()
 - እነት ምስግንነት ለልጆቹ ጥሩ ስነምግባር ታላቅሎች () ቸሮች ናቸው ()
 - እነት ከሌሎች ደግሞ ልጆች በትክክል አያድግም () በትክክል ደግሞ የሚያስፈልጋቸውን አያጋኝም ()

ከላይ በቀረቡ ምሳሌዎች ውስጥ የስርዓተ ነጥብ፣ የቁጥር አለመስማማት እና የአወቃቀር ችግርም ያላባቸው ናቸው። ይሁን እንጂ በዚህ አቀራረብ የቁጥር ስህተት ለማመልከት ብቻ ተግባራዊ ተደርገዋል።

ከእነዚህ ምሳሌዎች የመጀመሪያው አረፍተ ነገር በብዙ ቁጥር “ሰዎች” ይጀምርና “የሚችለው” በነጠላ ቁጥር ይቀጥላል። ስለሆነም የዚህ አረፍተ ነገር ትክክለኛ ቅርጽ “ሰዎች መንቀሳቀስ፣ መስራት እና ወጥተው መግባት የሚችሉት ሰላም ሲኖር ነው።” ሊሆን ይችላል። ሁለተኛው “እናት” ብሎ ይጀምርና “ቸሮች” ብሎ ይቀጥላል። ይህ በነጠላ ቁጥር ይጀምርና በብዙ ቁጥር ለመጨረስ ይጓዛል። ሊሆን የሚገባው ትክክለኛ ቅርጽ “እናቶች... ቸር (ቸሮች) ናቸው፤” ወይም እናት... ቸር ናት፤ የሚለው ነው። የመጨረሻው... “ልጆች” ብሎ ይጀምርና “አያድግም”፤ ...“አያገኝም”፤ በሚል ይደመድማል። ስህተቱ በብዙ ቁጥር ይጀምርና በነጠላ ቁጥር መጨረሱ ነው። ስለዚህ ትክክለኛው ቅርጽ ... “ልጆች በትክክል አያድጉም፤ ... የሚያስፈልጋቸውን አያገኙም”፤ ሊሆን ይገባል።

በአጠቃላይ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ተመርጠው በምሳሌነት የቀረቡ አረፍተ ነገሮች በትክክለኛ ቅርጻቸው ወይም የአወቃቀር ስርዓታቸው ቢዋቀሩ እንዲተላለፍ የተፈለገውን መልዕክት ያለ ምንም እንቅፋት ማስተላለፍ ያስችላሉ።

ለ. የጾታ ስህተት

- እሱ(እናት) ከሌሎች፣ መግቢያ ማወጨማ ያሌማ (ጾታ)
- እሱ(እናት) ማለት ቁፋን መክፈት ነት (ጾታ)

በአረፍተ ነገር አወቃቀር ስር ከታዩ ስህተቶች ሌላኛው የጾታ ስህተት ነው። ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎችም በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ከጾታ አኳያ የታዩ ስህተቶች ናቸው። በመጀመሪያው አረፍተ ነገር የስህተቱ ምክንያት “እሱ” በሚለው ሶስተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር ተዕባታይ ጾታ

ጀምሮ፤ “ከሌለች” (እሷ) በሶስተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር አንስታይ ጾታ መቀጠሉ ነው። ስለሆነም ትክክለኛው የአጻጻፍ ቅርጽ “እሷ(እናት) ከሌለች መግቢያ መውጫም የለም፤” ሊሆን ይገባል። በሁለተኛውም ምሳሌ የስህተቱ ምክንያት “እሱ” በሚለው ሶስተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር ተዕባታይ ጾታ ጀምሮ፤ “ናት” (እሷ) በሚል በሶስተኛ መደብ ነጠላ ቁጥር አንስታይ ጾታ መጨረሱ ነው። ስለዚህ የአረፍተ ነገሩ ትክክለኛ ቅርጽ “እሷ (እናት)... መክፈቻ ናት፤” የሚል ሊሆን ይገባል።

ሐ. የቃላት ቅደምተከተል ስህተት

- ለሰዊ ልጆች አስፈላጊና ዋና የደስታ ምንጭ ሰለም ነው ()
- ሰለምበሀገርችን በየኖር እካ እኛ መኖር አንችልም ()
- ሀገርችንህብርተሰበችን ሰለም ሲሆን የፈለኩትን መድረግ በደስተ በፍቅር መደረግ የቻለል።
- ማልከም ስነምክብር ካለን ሁሉነገር እደራ መውሰድ ነው።(ግልጽነት የጎደለው ሃሳብ)

በአረፍተ ነገር ውስጥ የቃላት ቅደም ተከተል ችግር ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው ባለማስቀመጥ የሚፈጠር ነው። ከቃላት ቅደም ተከተላዊ ስህተት አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ በተጻፉት ድርሰት በርካታ ችግሮች ተስተውለዋል። ከእነዚያ በርካታ ስህተቶች መካከል ከላይ በምሳሌነት የቀረቡትን ብንመለከት እንኳን የሚታየው ስህተት ጥቂት አይደለም። የመጀመሪያው ምሳሌ “የሰላምን አስፈላጊነትና የደስታ ምንጭ” መሆኑን ለመግለጽ የተጻፈ ነው። ነገር ግን የቃላት ቅደም ተከተል ችግር ያለበት ነው። ሁለተኛው ምሳሌ “ሰላም በሀገራችን ባይኖር እንኳን እኛ መኖር አንችልም።” ለምን እንተጻፈ ግልጽ አይደለም። ሶስተኛው ምሳሌ ሰላም እንዲሆን ከመመኘት ጋር የተያያዘ ሃሳብ ነው። ነገር የቃላት ቅደም ተከተላዊ አደራደር የተበታታነ መሆኑ መልዕክቱ በግልጽ እንዳይተላለፍ አግዷል። አራተኛው ምሳሌ በመልካም ሰነምግባር መታነጽን ከኃላፊነት መውሰድ ጋር ሊያያዝ የታሰበ ሃሳብ ይመስላል። ነገር ግን የቃላት ቅደም ተከተላዊ አቀማመጥ ግልጽነት የጎደለው ነው። በአጠቃላይ ከላይ በተመለከትናቸው ምሳሌዎች የታየው የቃላት አደራደር በጽሁፍ ቀርቶ በንግግርም ለመግባባት የማያስችል አስቸጋሪ አወቃቀር ነው።

4.1.1.3.2 በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የአረፍተ ነገር አወቃቀር ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ

በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ በጻፉት ድርሰት ውስጥ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር አኳያ ከቁጥር እና መደብ አኳያ ስህተቶች አልታዩም። ነገር ግን ከአረፍተ ነገር አወቃቀር አኳያ ስህተት የታዩት አብዛኛዎቹ ስህተቶች ከቃላት ቅደም ተከተላዊ አደራደር እና ካልተቋጨ ሃሳብ ጋር የተያያዙ ናቸው።

ሀ. የቃላት ቅደም ተከተል ስህተት

- ሰለም ለሀገራችን ይጠቅማል ሁሉ ነገር አለ።
- ሰለም ከሌለ ሀገራችን ረብሻ ይመጡብናል ሰለም ለራሳችን።
- ይጠቅማል ሰለም ከሌ እትዮጵያም ታድጋለች።
- ሰለም ከሌለ ዬትም ማንቀሰቀስ አንችልም ሰለም ከሌለ።
- ለሰው ልጅ ትምህት ማኖር መላት ህወታ ላይ ቀጥ ብሎ አንደ ማንዝ እነ ብርሃን ላይ መንገድ ላይ እንደመሆደ ነውና ()
- በአሁን (በአሁን-ር) አቀፍ ሰንወሰድ ደግሞ በአሰቀቅ ሁኔታ በደቡብ አፍሪካና በሞሮኮ ውስጥ በአሰቀቅ እያታያበቸው ይገኛል።

በአረፍተ ነገር ውስጥ ቃላት በተገቢው ስርዓት የማይዋቀሩ ከሆነ የተግባቦት ሂደት ይደናቀፋል። ስለዚህ ቃላት የታላሚው ቋንቋ የአሰዳደር ህግ በሚፈቅደው መንገድ ሊዋቀሩ ይገባል። ይሁን እንጂ ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎችን ስንመለከት የቃላት ቅደምተከተላዊ አወቃቀር ችግር ያለበት ነው። ይህም የአወቃቀር ሂደት እንዲተላለፍ የተፈለገው መልዕክት በተሟላ መልኩ እንዳይተላለፍ ከማገዱም በላይ የቋንቋውን የአወቃቀር ሂደት የጣሰ ነው። ይህም ስህተት ተማሪዎች ከአረፍተ ነገር አወቃቀርና ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው ከማዋቀር አኳያ በጽሁፍ መጠይቁ ለቀረበላቸው ጥያቄ ከሰጡት ምላሽ ጋር የሚቃረን ሆኗል። ስለዚህ ተማሪዎች በአረፍተ ነገር አወቃቀር ወቅት ለቃላት አደራደር ትኩረት እንዲሰጡ ማስተማር ተገቢ ነው።

ለ. ያልተቋጩ ሃሳቦች ስህተት

- አንድ ሰው ተምሮው ለ ብለን ምንለነው የመጀመር ደረጃ እራሱን ማቀየር ስችል ብቻ (.....)
- በሀገራችን ላይ ትልቅ ቦታ የደረሱ ሰውች ትምህርተቸው በትክክል ስለ ተማሩ ብቻ (.....)
- ወጣትነት ለብዙ ነገር የገለግለል ምክኒያም (.....)

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች የተለየ ስህተቶች ያሉባቸው ናቸው። ይህ አቀራረባቸው ላልተቋጩ ሃሳቦች ስህተት በምሳሌነት ነው። እነዚህ ምሳሌዎች ተጀምረው ያላለቁ በመሆናቸው እንዲተላለፍ የተፈለገው ሃሳብ በተሟላ መልኩ እንዳይተላለፍ እንቅፋት ሆነዋል። ስለዚህ በተማሪዎች ድርሰት የሚስተዋሉ እነዚህ ስህተቶች በጥንቃቄ ሊታረሙ እና በትምህርት ሊቃኑ ይገባል።

በአጠቃላይ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሁኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር አኳያ ከቁጥር፣ከመደብ እና ጾታ መስማማት አኳያ የጎላ ስህተት ያልታየባቸው መሆኑ የተሻለ ችሎታ ያላቸው መሆኑን ያመለክታል። ይሁን እንጂ ከቃላት ቅደም ተከተላዊ አደራደር እና የተጀመሩ ሃሳቦችን አጠቃለው ከማቅረብ አኳያ በርካታ ስህተት ተስተውለውባቸዋል። ስለዚህ በአማርኛ ቋንቋ መምህራን ሊታገዙ ይገባል።

4.1.1.4 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም በንጽጽር ትንተና

የጥናቱ አራተኛ ጥያቄ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ምን ይመስላል? የሚል ነው። ይህን ጥያቄ ለመመለስ ከተማሪዎች ድርሰት እና ከጽሁፍ መጠይቅ የተሰበሰቡ መረጃዎች ትንተና ውጤት እንደሚከተለው ቀርቦዋል።

ሰንጠረዥ 8. በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥቦችን

አጠቃቀም ችሎታ በተመለከተ የትንተና ውጤት

የስህተት አይነት	በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች						በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች					
	ድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ	ድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ
ድርሰት ስጽፍ ስርዓተ ነጥቦችን በትክክል አጠቃቀሙ::	54	8748	162	988	18.3	11.3	54	9072	168	1208	22.37	13.32

በሰንጠረዥ 8. በቀረበው መረጃ መሰረት የተማሪዎችን የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ችሎታ ስንመለከት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጸፉት 54ቱ ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 8748 ሲሆን፣ በስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም የታየው የስህተት ብዛት 988 ሆኗል። እንዲሁም በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጸፉት ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 9072 ሲሆን፣ በስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም የታየው የስህተት ብዛት 1208 ሆኗል። ከተመዘገበው የስህተት መጠን በመነሳት በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች የተሻለ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ችሎታ ያላቸው መሆኑን ማረጋገጥ ተችሏል። በአንድ ተማሪ ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት ሲታይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጸፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 162 ሲሆን፣ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጸፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 168 ሆኗል። በአንድ ድርሰት ውስጥ የተፈጸሙ ስህተቶች አማካይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 18.3 እና በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 22.37 ሆኗል። በተጨማሪ በአንድ ድርሰት ውስጥ የታየውን የስህተት ድግግሞሽ ለማረጋገጥ አማካይ ስህተቱን ለአማካይ ቃላት በማካፈል እና በመቶ በማባዛት የተገኘው ውጤት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 11.3 % ሲሆን፣ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 13.32% ሆኗል። ይህም ውጤት የሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች በስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ወቅት የስህተት ብዛት 11.3 % እና የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት 13.32 % መሆኑ ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ የተሻለ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ችሎታ ያላቸው መሆኑን አረጋግጧል።

ከላይ የቀረበውን የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ችሎታ የውጤት ትንተና ለማመሳከር በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ለሆኑ ለተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ ቀርቦላቸው ምላሽ ሰጥተዋል። እንደሚከተለው ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 9. ሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥቦችን

አጠቃቀም በተመለከተ ለቀረበላቸው ጥያቄ የሰጡት ምላሽ የትንተና ውጤት

ጥያቄ 5.	አማራጮች	የመላሾች ብዛት	የተሰጠው ምላሽ በመቶኛ	የመላሾች ብዛት	የተሰጠው ምላሽ በመቶኛ
		ሀድይኛ አፍ-ፈት		ስልጥኛ አፍ-ፈት	
ድርሰት ስጽፍ ስርዓተ ነጥቦችን በትክክል እጠቀማለሁ።	በጣም እስማማለሁ	22	40.74	43	79.63
	እስማማለሁ	29	53.7	8	14.81
	አልስማማም	1	1.86	2	3.7
	ፍጹም አልስማማም	2	3.7	1	1.86

በሰንጠረዥ 9. የቀረበው መረጃ ጥያቄ5 ተማሪዎች ድርሰት ሲጽፉ ያላቸውን የስርዓተ ነጥቦችን አጠቃቀም ይመለከታል። በትንተናው ውጤት መሰረት በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 94.44 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው የሚጠቀሙ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 5.56 በመቶው ደግሞ ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው የማይጠቀሙ መሆናቸውን ገልጸዋል። እንዲሁም በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 94.44 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው የሚጠቀሙ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 5.56 በመቶ ደግሞ ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው የማይጠቀሙ መሆናቸውን ገልጸዋል። ይሁን እንጂ በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው ከመጠቀም አኳያ የታየው ስህተት ከዚህ የትንተናው ውጤት ጋር ይቃረናል። ምክንያቱም ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው ከመጠቀም አንጻር በሁለቱም ቋንቋዎች አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ በርካታ ስህተቶች ተፈጽመዋል። ቢሆንም የትንተናውም ውጤት እንዳመለከተው በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ሲጽፉ ስርዓተ ነጥቦችን በተገቢ ቦታቸው ለመጠቀም ያላቸው ችሎታ ተመሳሳይ ነው። ይህም ውጤት በተማሪዎች በተጻፉ ድርሰቶች ውስጥ ከተፈጸመው የስህተት ትንተና ውጤት ጋር ይጣራል። ምክንያቱም በድርሰት ውስጥ

ከተፈጸሙ ስህተቶች ላይ የተደረገው ስህተት ትንተና ውጤት በስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ላይ የተሻለ ችሎታ እንዳላቸው አረጋግጧል።

4.1.1.4.1 በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ

በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጻፉት ድርሰት ውስጥ በስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም የተፈጸሙት ስህተቶች ከአራት ነጥብ፣ነጠላ ሰረዝ፣ድርብ ሰረዝ፣ከጥያቄ ምልክት እና ከእንግሊዝኛኮማ አጠቃቀም ጋር የተያያዙ ናቸው። ቀጥለው በቀረቡ ምሳሌዎች እንመለከታለን።

ሀ. የአራት ነጥብ አጠቃቀም ስህተት

- ሰዎች ማንቀስቀስ የሚችለው ወጥቶ መግበት የሚችለው ሰለም ሲኖር ብቻ ነው()
- ትምህርት መማር የሚችለው ሰለም ሲኖር ብቻ ነው()
- መስረት የምችለው ሰለም ሲኖር ብቻ ነው()
- መንኛውም ሃገር ማኖር የሚችለው ሰለም ሲኖር ብቻ ነው()
- እሱ ከሌለች መግበያ ማወጨማ ያሌማ()
- እሱ ማለት ቁፋን መከፈች ነት()

በእነዚህ ምሳሌዎች መጨረሻ በቅንፍ የተቀመጠው ቦታ የአራት ነጥብ ቦታ ነው። ነገር ግን በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ስለአራት ነጥብ አጠቃቀም ያላቸው እውቀት ዝቅተኛ ከመሆኑ የተነሳ በተገቢው መንገድ አልተጠቀሙትም። ይህም ስህተት ትኩረት ሰጥቶ ማረምን ይሻል።

ለ. የነጠላ ሰረዝ አጠቃቀም ስህተት

- እሱ ከሌለች(፣)መግበያ ማወጨማ ያሌማ (ያልተገባ የነጠላ ሰረዝ አጠቃቀም)
- ሰለም የለኩት ምክንያት በአንደ ህብረተሰብ ውስጥ ሰለም ከሌለ መታሰብ(,)መቻቻል (እና) ከአብሮነት መኖር ስለመያዘር ነው(።)ሰለምን የመረጥኩት።(በቅንፍ የተተው ቦታ የነጠላ ሰረዝ ቦታ ነው)

በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ሲጻፉ ከፈጸሙት የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አንዱ ነጠላ ሰረዝ ነው። ከላይ በቀረቡ ምሳሌዎች ውስጥ የተለያዩ ስህተቶች ቢኖሩበትም የማብራሪያው ትኩረት በነጠላ ሰረዝ ስህተት ላይ ነው። ከምሳሌዎች

የመጀመሪያው ያልተገባ የነጠላ ሰረዝ አጠቃቀም ያለበት ነው። ለዚህ ዋነኛው ምክንያት ስለነጠላ ሰረዝ አጠቃቀም ያላቸው እውቀት እና ግንዛቤ አነስተኛ መሆኑን ያመለክታል። በሁለተኛው ምሳሌ ደግሞ ተማሪዎች በነጠላ ሰረዝ ቦታ ላይ የእንግሊዝኛውን ኮማ መጠቀሚያውን እንመለከታለን። ለዚህ ስህተት መፈጸም መንስኤው የተማሪዎች የአፍ-መፍቻ ቋንቋ የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ተጽዕኖ ነው። ምክንያቱም ተማሪዎች በአፍ-መፍቻ ቋንቋቸው ስርዓተ ነጥቦችን ሲማሩ ነጠላ ሰረዝን የሚተካላቸው የእንግሊዝኛው ኮማ ነው። ይህን እውቀት ወደ ታላሚው ቋንቋ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ለማሸጋገር በሚያደርጉት ጥረት ስህተት ተፈጽሟል።

ሐ. የድርብ ሰረዝ አጠቃቀም ስህተት

- ትምህርት ውንድ ቤት አይለይም()ሀብተም ድሀ አይለይም
- ለሰዊ ልጆች አስፈላጊና ዋና የደስታ ምንጭ ሰለም ነው()ሰላም ከሌለ በህይወት መኖር ረሱ አይቻልም()ሰዎች መንቀሳቀስ የሚችለው()ወጥቶ መግባት የሚችለው ሰላም ስኖር ብቻ ነው
- ሰለም በሀገርችን በየኖር እካ እኛ መኖር አንችልም()ትምህርተችንንም መመረ አንችልም ()በአንድነት መኖር አንችልም

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች በራሳቸው የተሟላ ሃሳብ የያዙ አረፍተ ነገሮች ናቸው። በራሳቸው የተሟላ ሃሳብ የያዙ አረፍተ ነገሮች ተያይዘው መጻፍ ካለባቸው በድርብ ሰረዝ መለያየት አለባቸው። ነገር ግን በአብዛኛው ተማሪ ድርሰት ውስጥ ድርብ ሰረዝ ከመጠቀም አኳያ ስህተቶች ታይተዋል። ለስህተቱ ዋነኛው ምክንያት ተማሪዎች ለድርብ ሰረዝ አጠቃቀም ያላቸው የእውቀት ማነስ ነው። ከላይ በምሳሌነት በቀረቡ አረፍተ ነገሮች ውስጥ በቅንፍ ክፍት የተተዉ ቦታዎች የድርብ ሰረዝ ቦታዎች መሆናቸው ለዚህ በቂ ማረጋገጫዎች ናቸው።

መ. የጥያቄ ምልክት አጠቃቀም

- ሰለም ለሀገርችን,ለሀብተሰቦችን, የሁንልን ??(ያተገባ የጥያቄ ምልክት አጠቃቀም)

በዚህ ምሳሌ ውስጥ ያልተገባ የእንግሊዝኛው ኮማ እና የጥያቄ ምልክት አጠቃቀም እንመለከታለን። በዚህ ስር ትኩረታችን በጥያቄ ምልክት አጠቃቀም ላይ ነው። በምሳሌነት በቀረበው አረፍተ ነገር መጨረሻ ጥቅም ላይ የዋለው ጥያቄ ምልክት ቦታው አይደለም።

ተማሪዎች አንዳንድ ጊዜ ሳያስተውሉ ወይም ግንዛቤ በማጣት እንዲህ አይነት ስህተት ይሰራሉ። ይህም የተግባር ሂደቱን የሚያደናቅፍ ስለሆነ ትኩረት መስጠት ይጠይቃል።

ሠ. የእንግሊዝኛ ኮማ አጠቃቀም ስህተት

- ሰለም የለኩት ምክንያት በአንደ ህብረተሰብ ውስጥ ሰለም ከሌለ መታሰብ(,) መቻቻል() ከአብሮነት መኖር ስለመያዘት ነው() ሰለምን የመረጥኩት።
- ሰለም ከሌለ ሀገርችን ሃዘን(,) ድህነት የኖርል() ስለዚህ ሰለም ከለ ሁለ የኖርል። (ችግር አለበት)
- ሰለም ለሀገርችን(,) ለህብተሰቦችን(,) የሁንልን

ከእንግሊዝኛ የኮማ አጠቃቀም ጋር ተያይዞ የተፈጸሙ ስህተቶች በምሳሌ “ለ” ለመግለጽ እንደተሞከረው የአማርኛውን ነጠላ ሰረዝ ለመተካት በመጠቀማቸው ነው። ለዚህም ዋናው ምክንያት የአፍ-መፍቻ ቋንቋ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም እውቀት ነው። ተማሪዎች በአፍ-መፍቻ ቋንቋቸው ስርዓተ ነጥቦችን ሲማሩ ነጠላ ሰረዝን የሚተካላቸው የእንግሊዝኛው ኮማ ነው። ይህን እውቀት ወደታላሚው ቋንቋ በማሸጋገር በነጠላ ሰረዝ ቦታ በመጠቀማቸው ስህተት እንዲፈጸም አድርጓል። ስለዚህ ትኩረት መስጠትና ተማሪዎችን መርዳት ይጠይቃል።

በአጠቃላይ ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች የታየባቸውን ስህተት በከፊል ምሳሌዎችን በማቅረብ ለመተንተን ተሞክሯል። የትንተናውም ውጤት በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች ይልቅ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም የተሻለ ችሎታ ያላቸው መሆኑን ያረጋግጣል።

4.1.1.4.2 በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ስህተቶች በምሳሌዎች ሲታዩ

በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በድርሰቶቻቸው ውስጥ ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ የተፈጸሙት ስህተቶች ከአራት ነጥብ፣ ነጠላ ሰረዝ፣ ድርብ ሰረዝ እና ከእንግሊዝኛ ኮማ አጠቃቀም ጋር የተያያዙ ናቸው። ማብራሪያቸውን እንደሚከተለው እንመለከታለን።

ሀ. የአራት ነጥብ አጠቃቀም ስህተት

- እንደገናም ትምህርት በፕሎትካውም ሆነ በአኮኖምው ዘርፍ እራሱን ያቻለ ትልቅ ሚና አለው()
- በእርግጥ ስለ እነት ፍቅር በጣም ብዙ ነገር መለት ወይም ብዙ መብረረት ይቻላል()
- ሰለም እኮ እነት በሆደ የያዘችውን ለመውለድ - ሃኪሞች ሰዎችን ለማከም - ዳኛች በፈርድቤት ፍትሃዊ የሆነ ውሳኔ ለመስጠት - ምርታማነት ለመጨመር - ሰዎች ያለፍርሃትና ያለስጋት እንዲኖሩ ለማድረግ ያሚያስፈልገው ወሳኝ የሆነ ሚና ያለው ጉዳይ ነው()
- መልካም ስነምግባር መለት መልካም ምንላቸውን ነገሮች ሁሉ ሰብስቦ የምይዝ የመል ካምነት መገነጨ ነው()

በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ከጻፏቸው ድርሰቶች ውስጥ ለአራት ነጥብ ስህተት የተመረጡ ምሳሌዎች መጨረሻ ላይ በቅንፍ ውስጥ የተተዉ ክፍት ቦታዎች የአራት ነጥብ አገልግሎት የሚያስፈልጋቸው ናቸው። ነገር ግን በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ስለአራት ነጥብ አጠቃቀም ያላቸው እውቀትና ግንዛቤያቸው አናሳ በመሆኑ በተገቢው መንገድ አልተጠቀሙትም። ይህንም ስህተት ለማረም ትኩረት ሰጥቶ ማስተማር ያስፈልጋል።

ለ. የነጠላ ሰረዝ አጠቃቀም ስህተት

- ሰለም ከሌ ረሃብ()ጥማት()ሃዘን()ክፈት()ፍረሀት ዬለም()ሁልጊዜ በደስታ() በሰቅ()በፍቅር ወጥታ ትገበለህ
- ሰለም ከሌለ ግን ሁልጊዜ ፍርሃት(,)ረሃብ(,)ጭንቀት እና አልፎ ታርፎ አርፉ እንቅል ራሱ አንታኛም() ስለዝህ ሰለምን እንመኝ()
- እኛ ስለ ሰለም ያሆቅናውና ያቻልናውን ያክል ለቤተሰቦቻችን(,)ለጎረቤታችን(,) ለአከባቢያችን(,)አልፎ ታርፎ ለሃገራችንም ጭምር እንንገር።
- እናት ስለ ልጆችዋ የምትጨነቅ(,)የምትረረ(,)የምትሞት(,)የምትታመም(,)

ከላይ በቀረቡ ምሳሌዎች ውስጥ የተለያዩ ስህተቶች ቢኖሩበትም የማብራሪያው ትኩረት በነጠላ ሰረዝ ስህተት ላይ ሲሆን በቅንፍ ውስጥ ክፍት የተተዉና የእንግሊዝኛው ኮማ የሚታይባቸው ቦታዎች የነጠላ ሰረዝ ቦታዎች ናቸው። በመጀመሪያው ምሳሌ የሚታዩ በቅንፍ ውስጥ የተተዉ ክፍት ቦታዎች ተማሪዎች ነጠላ ሰረዝ መጠቀም ሲገባቸው ሳይጠቀሙ የተረሱ ናቸው። ለዚህ

ዋነኛው ምክንያት ስለነጠላ ሰረዝ አጠቃቀም ያላቸው እውቀት እና ግንዛቤ አነስተኛ መሆኑን ያመለክታል። በሁለተኛው፣ ሶስተኛ እና አራተኛው ምሳሌ ደግሞ ተማሪዎች በነጠላ ሰረዝ ቦታ ላይ የእንግሊዝኛውን ኮማ መጠቀማቸውን እንመለከታለን። በእነዚህ ምሳሌዎች ኮማ የተደረገባቸው ቦታዎች በሙሉ የነጠላ ሰረዝ ቦታዎች ናቸው። ለስህተቱ መፈጸም ዋነኛ ምክንያት የሚሆነው የአፍ-መፍቻ ቋንቋ የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ተጽዕኖ ነው። ምክንያቱም ተማሪዎች በአፍ-መፍቻ ቋንቋቸው ስርዓተ ነጥቦችን ሲማሩ ነጠላ ሰረዝን የሚተካላቸው የእንግሊዝኛው ኮማ ነው። ይህን እውቀት ወደ ታላሚው ቋንቋ የሰርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ለማሸጋገር በሚያደርጉት ጥረት ስህተት ተፈጽሟል።

ሐ. የድርብ ሰረዝ አጠቃቀም ስህተት

- ሰለም እኮ እነት በሆደ የያዘቸውን ለመውለድ()ሃኪሞች ሰዎችን ለማከም()ዳኛች በፈርድቤት ፍትሃዊ የሆነ ውሳኔ ለመስጠት()ምርታማነት ለመጨመር()ሰዎች ያለፍርሃትና ያለስጋት እንዲኖሩ ለማድረግ ያሚያስፈልግ ወሳኝ የሆነ ሚና ያለው ጉዳይ ነው
- ሰለም ከሌለ የሀገር ፈቅር አይኖርም()መከበበር አይኖርም()የቤተሰብ ፈቅር ይቀንሳል() የአከበቢ እርስ በርስ መጠለት መሰደደብ መቀየየም ይመጠል()ስለዚህ ሰለም ከምንም ነገር አስፈለጊ እነ ወሰኝ ነገር ነው።
- ሰላም ማለት ያሁሉ ናገር መጀማሪያ ናው()ትክክለኛው አጻጻፍ ሰላም የሁሉ ነገር መጀመሪያ ነው።
- ያለበለዚያ ሰላምን መናስፈፈ ከሆነ ቡዙ ችግር ልያጋጥመን ይችላል()ትክክለኛው ሰላምን የማናስፋፋ ከሆነ ብዙ ችግር ሊያጋጥመን ይችላል።
- ሰለም ማለት ያሚኖር ቁልፉ ናት()ያሚኖር ቁልፉም ብቻ ሳይሆን የሀብትም ጭምር መሰልል ናት--

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች በውስጣቸው በርካታ ስህተቶችን አካተው ይዘዋል። ነገር ግን የማብራሪያው ትኩረት በድርብ ሰረዞች ላይ ብቻ ነው። በምሳሌነት የተወሰዱ አረፍተ ነገሮች በራሳቸው ተያያዝነት ያላቸውን የተሟሉ ሃሳቦችን የያዙ ናቸው። በየራሳቸው የተሟላ ሃሳባ የያዙ አረፍተ ነገሮች ተያይዘው መጻፍ ካለባቸው በድርብ ሰረዝ መለያየት አለባቸው። ነገር በአብዛኛው ተማሪ ድርሰት ውስጥ ድርብ ሰረዝ ከመጠቀም አኳያ ስህተቶች ታይተዋል። በምሳሌነት በቀረቡ አረፍተ ነገሮች ውስጥ በቅንፍ ክፍት የተተዉ ቦታዎች የድርብ ሰረዝ

አገልግሎት የሚሹ ናቸው። ነገር ግን ተረስተዋል። ለስህተቱ ዋነኛው ምክንያት ተማሪዎች ለድርብ ሰረዝ አጠቃቀም ያላቸው የእውቀት ማነስ ነው። ስለዚህ ተማሪዎች ከመምህራን እገዛ ያስፈልጋቸዋል።

መ. የእንግሊዝኛ ኮማ አጠቃቀም ስህተት

- ሰለም ከሌለ ግን ሁልጊዜ ፍርሃት(,)ረሃብ(,)ጭንቀት እና አልፎ ታርፎ አርፉ እንቅል ራሱ አንታኛም--ሰለዝህ ሰለምን እንመኝ-
- እኛ ስለ ሰለም ያሆኑትና ያቻልናውን ያክል ለቤተሰቦቻችን(,)ለጎረቤታችን(,) ለአከባቢያችን(,) አልፎ ታርፎ ለሃገራችንም ጭምር እንንገር።
- እናት ስለ ልጆቻቸው የምትጨነቅ(,)የምትረድ(,)የምትሞት(,)የምትታመም(,)

ከላይ የቀረቡ ምሳሌዎች በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት በሆኑ ተማሪዎች ድርሰቶች ውስጥ የታዩ ያልተገባ የእንግሊዝኛ ኮማ አጠቃቀም ስህተቶች ናቸው። ለዚህም ዋነኛው ምክንያት የአፍ-መፍቻ ቋንቋ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም እውቀት ነው። ተማሪዎች በአፍ-መፍቻ ቋንቋቸው ስርዓተ ነጥቦችን ሲማሩ ነጠላ ሰረዝን የሚተካላቸው የእንግሊዝኛው ኮማ ነው። ይህን እውቀት ወደ ታላሚው ቋንቋ በማሸጋገር በነጠላ ሰረዝ ቦታ በመጠቀማቸው ስህተት እንዲፈጸም አድርጓል። ይህ ተጽዕኖ ሊቀረፍ የሚቻለው በመምህራን ተከታታይ በሆነ እገዛ ነው።

በአጠቃላይ ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች የታየባቸውን ስህተት በከፊል ምሳሌዎችን በማቅረብ ለመተንተን ተሞክሯል።

4.1.1.5 በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የአንቀጽ አወቃቀር በንጽጽር ትንተና

ይህ ጥናት የሚመልሰው አምስተኛው ጥያቄ በሀድይኛ እና ስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የአንቀጽ አወቃቀር ምን ይመስላል? የሚል ነው። ይህን ጥያቄ ለመመለስ ከተማሪዎች ድርሰት እና የጽሁፍ መጠይቅ የተገኙ መረጃዎችን ተማሪዎች ከአንቀጽ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት አኳያ ያላቸውን ችሎታ በንጽጽር እንመለከታለን። የመረጃዎች ትንተና እንደሚከተለው ቀርቧል።

ሰንጠረዥ 10. በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የአንቀጽ አደረጃጀት ችሎታ በተመለከተ የትንተና ውጤት

የስህተት አይነት	በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች						በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች					
	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ	የድርሰት ብዛት	የቃላት ብዛት	አማካይ ቃላት	የስህተት ብዛት	አማካይ ስህተት	ስህተት በመቶኛ
የአረፍተ ነገር አወቃቀር	54	8748	162	723	13.39	8.27	54	9072	168	762	14.11	8.4

በሰንጠረዥ 10. በቀረበው መረጃ መሰረት የተማሪዎችን የአንቀጽ አደረጃጀት ችሎታ ስንመለከት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጸፉት 54ቱ ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 8748 ሲሆን፤ በአንቀጽ አደረጃጀት የታየው የስህተት ብዛት 723 ሆኗል። እንዲሁም በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጸፉት ድርሰት ውስጥ የተጠቀሟቸው የቃላት ብዛት 9072 ሲሆን፤ በአንቀጽ አደረጃጀት የታየው የስህተት ብዛት 762 ሆኗል። ከተመዘገበው የስህተት መጠን በመነሳት በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአንቀጽ አደረጃጀት አኳያ በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች የተሻለ የአንቀጽ አደረጃጀት ችሎታ ያላቸው መሆኑን ማረጋገጥ ተችሏል። በአንድ ተማሪ ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት ሲታይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጸፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 162 ሲሆን፤ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በጸፉት ድርሰት ውስጥ አማካይ የቃላት ብዛት 168 ሆኗል። በአንድ ድርሰት ውስጥ የተፈጸሙ ስህተቶች አማካይ በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 13.39 እና በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 14.11 ሆኗል። በተጨማሪ በአንድ ድርሰት ውስጥ የታየውን የስህተት ድግግሞሽ ለማረጋገጥ አማካይ ስህተቱን ለአማካይ ቃላት በማካፈል እና ለመቶ ተበዝቶ የተገኘው ውጤት በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 8.27 % ሲሆን፤ በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች 8.4% ሆኗል። ይህም ውጤት የሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች በስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ወቅት የስህተት ብዛት 8.27 % እና የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት 8.4% መሆኑ ከአንቀጽ አደረጃጀት ችሎታ አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፉ የተሻለ የአንቀጽ አደረጃጀት ችሎታ ያላቸው መሆኑን አረጋግጧል።

ከላይ የቀረበውን የአንቀጽ አደረጃጀት ችሎታ የውጤት የትንተና ለማመሳከር በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ለሆኑ ለተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ ቀርቦላቸው ምላሽ ሰጥተዋል። እንደሚከተለው ይቀርባል።

ሰንጠረዥ 11. በሀድይኛ እና በልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የአንቀጽ አደረጃጀት

ችሎታ በተመለከተ ለቀረበላቸው ጥያቄ የሰጡት ምላሽ የትንተና ውጤት

ጥያቄ 10.	አማራጮች	የመላሾች ብዛት	የተሰጠው ምላሽ	የመላሾች ብዛት	የተሰጠው ምላሽ
		ሀድይኛ አፍ-ፈት	በመቶኛ	በልጥኛ አፍ-ፈት	በመቶኛ
ድርሰት ስጽፍ በአንቀፅ ውስጥ የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት ጠብቂ እጽፋለሁ።	በጣም እስማማለሁ	12	22.22	7	12.95
	እስማማለሁ	31	57.41	25	46.3
	አልስማማም	9	16.67	19	35.19
	ፍጹም አልስማማም	2	3.7	3	5.56

በሰንጠረዥ 11. የቀረበው መረጃ ጥያቄ 10 በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የአንቀጽ አደረጃጀት

ችሎታን ይመለከታል። በትንተናው ውጤት መሰረት በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 79.63 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት የአንቀጾችን የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት ጠብቀው የሚያዋቅሩ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 20.37 በመቶው ደግሞ የአንቀጾች የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት ጠብቀው የማያዋቅሩ መሆናቸውን ገልጸዋል። እንዲሁም በልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች 59.25 በመቶ የሚሆኑ በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት በመጻፍ ወቅት የአንቀጾችን የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት ጠብቀው የሚያዋቅሩ መሆናቸውን ሲገልጹ፣ 40.75 በመቶ ደግሞ የአንቀጾችን የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት ጠብቀው የማያዋቅሩ መሆናቸውን ገልጸዋል። ይሁን እንጂ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የአንቀጾች የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት ጠብቀው ከመዋቀር አኳያ የታየው ስህተት ከዚህ የትንተናው ውጤት ጋር ይቃረናል። በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የአንቀጾች የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት ጠብቀው ከመዋቀር አኳያ የታየው ስህተት ከዚህ የትንተናው ውጤት ጋር ይስማማል። ሆኖም በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የአንቀጾች የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህደት ጠብቀው ከመዋቀር አኳያ በልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ከሆኑ ተማሪዎች የተሻሉ መሆናቸው ተመላክቷል።

በአጠቃላይ ከአንቀጽ አደረጃጀት አኳያ በሁለቱም ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ከፍተኛ ችግር እንዳለባቸው የጥናቱ ውጤት አመለካከቷል። ስለዚህ ተማሪዎችን ለመርዳት ከፍተኛ ትኩረት መሰጠት ይጠይቃል።

4.2 የውጤት ማብራሪያ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈትን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ እና የትኞቹ የተሻለ የፅህፈት ችሎታ እንዳላቸው በንፅፅር መመርመር ነው። የጥናቱ ጥያቄዎች በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈትን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሆሄያትና ቃላት አጠቃቀማቸው ምን ይመስላል?፣ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈትን የፈቱ ተማሪዎች የሀሳብ እና የአንቀፅ አደረጃጀታቸው ምን ይመስላል?፣ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈትን የፈቱ ተማሪዎች የቋንቋ ህጎችን ጠብቆ የመጻፍ ችሎታቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈትን የፈቱ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ችሎታቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈትን የፈቱ ተማሪዎች ለፅህፈት ክህሎት ያላቸው ፍላጎት የፅህፈት ችሎታቸው ላይ ያላቸውን ተፅእኖ ምንድነው? እና ተጠኚ ተማሪዎችን ለማብቃት የመምህራን ሚና ምን ይመስላል? የሚሉት ናቸው። የጥናቱን ጥያቄዎች ለመመለስ መረጃዎች በመጻፍ ችሎታ ፈተና(ከተማሪዎች ድርሰት) እና በጽሑፍ መጠይቅ የተሰበሰቡ ሲሆን፣ የትንተና ውጤቱን በማነጻጸር በገለጸና በመቶኛ ስልት እንዲብራራ ተደርጓል።

የጥናቱም ውጤት በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የተለያዩ ችሎታ ያላቸው መሆኑን አመለካከቷል። ከጥናቱ ጥያቄዎች በሁለቱ(ከሆሄያትና ቃላት አጠቃቀም) አኳያ የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች የተሻሉ ሲሆኑ፣ ከአረፍተ ነገር አወቃቀር እና ከአንቀጽ አደረጃጀት አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ተሻለው መገኘታቸውን የጥናቱ ውጤት አረጋግጧል። ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ተመሳሳይ ችሎታ ያላቸው መሆኑን አመለካከቷል። ስለሆነም ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ለመጻፍ ያላቸው ፍላጎትና ችሎታቸው የተቀራረበ ነው። በመጨረሻም መምህራን ተማሪዎችን በአማርኛ ድርሰት በመጻፍ ሂደት ለማብቃት ያላቸው ሚና መካከለኛ መሆኑን ተረጋግጧል።

ከዚህ ጥናት ግኝት ጋር የሚደጋገፉ ጥናቶች ተክሌ(1989) እና ልዑልሰገድ(1997) ናቸው። ልዑልሰገድ(1997) “በወላይትኛ እና በሲዳሞኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ውስጥ የታዩ ስህተቶችና የስህተት ምንጭ ትንተና” በሚል ጥናት አድርገዋል። ንጽጽራቸውም በድርሰት ውስጥ በአማርኛ ድርሰት ሲፅፉ በድምፅ፣ በቃላትና በዓረፍተነገር ደረጃ የተፈጸሙ ስህተቶች መሆናቸውንና ለአንዳንድ ስህተቶች የአፍ መፍቻ ቋንቋ ተፅዕኖ መንስዔ መሆኑን በመግለፅ ከድምዳሜ ደርሷል። በዚህም ጥናት በሀድይኛ እና ስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ያላቸውን የመጻፍ ችሎታ ለማነጻጸር የሆሄያትና የቃላት አጠቃቀም፣ የአረፍተ ነገርና የአንቀጽ አወቃቀር እንዲሁም የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ተተክሮባቸዋል። ከውጤቱም አኳያ ተማሪዎች ያላቸው ችሎታ ደካማ መሆኑንና ተጨማሪ እገዛ የሚያስፈልጋቸው መሆኑ በጥናቱ ተጠቁሟል። ስለሆነም ከውጤቱ አኳያ ይደጋገፋሉ።

ተክሌ(1989) “በቡታጅራ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት አፋውን በመስቃንኛ የፈቱ የአስረኛ ክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሚፈፀሟቸው ስህተቶች ጥናት” በሚል ርዕስ የተጠና ጥናትነው። ጥናቱም በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ድርሰት ሲጽፉ የሚፈጽሟቸውን ስህተት የተነተነ ሲሆን፣ ውጤቱም ተጠኝዎቹ በርከት ያለ ስነልሳናዊ ስህተቶችን እንደሚፈፀሙ በጥናቱ ውጤት ተገልጿል። ይህ ጥናት ደግሞ በሀድይኛ እና ስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎችን የፅህፈት ችሎታ በንጽጽር ተመልክቷል። ለንጽጽር ስራው የሆሄያትና የቃላት አጠቃቀም፣ የአረፍተ ነገርና የአንቀጽ አወቃቀር እንዲሁም የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ትኩረት ተደርጎባቸዋል። ከእነዚህ መስፈርቶች አኳያ የጥናቱ ውጤት ተማሪዎች ያላቸው ችሎታ ደካማ መሆኑን አመለክቷል። ስለሆነም ከውጤቱ አኳያ ይደጋገፋሉ።

ምዕራፍ አምስት

ማጠቃለያና የመፍትሔ ሃሳብ

5.1. ማጠቃለያ

የዚህ ጥናት ዋና ዓላማ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደ ዘጠነኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የፅህፈት ችሎታ ምን ደረጃ ላይ እንደሚገኝ እና የትኞቹ የተሻለ የፅህፈት ችሎታ እንዳላቸው በንፅፅር መመርመር ነው። የጥናቱ ጥያቄዎች በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሆሄያትና ቃላት አጠቃቀማቸው ምን ይመስላል?፣ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የሀሳብ እና የአንቀፅ አደረጃጀታቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የቋንቋ ህጎችን ጠብቆ የመጻፍ ችሎታቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ችሎታቸው ምን ይመስላል? በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፋቸውን የፈቱ ተማሪዎች ለፅህፈት ክህሎት ያላቸው ፍላጎት የፅህፈት ችሎታቸው ላይ ያላቸውን ተፅእኖ ምንድነው? እና ተጠኚ ተማሪዎችን ለማብቃት የመምህራን ሚና ምን ይመስላል? የሚሉት ናቸው። የጥናቱን ጥያቄዎች ለመመለስ መረጃዎች በመጻፍ ችሎታ ፈተና(ከተማሪዎች ድርሰት) እና በጽሑፍ መጠይቅ የተሰበሰቡ ሲሆን፣ የትንተና ውጤቱን በማነጻጸር በገለጻና በመቶኛ ስልት እንዲብራራ ተደርጓል።

የጥናቱም ውጤት በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የተለያዩ ችሎታ ያላቸው መሆኑን አመለካከቷል። የጥናቱ የመጀመሪያ ጥያቄ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጻፉ ያላቸውን የሆሄያት አጠቃቀም ችሎታ እና ሁለተኛው ጥያቄ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጻፉ ያላቸውን የቃላት አጠቃቀም ችሎታ ላይ አተኩሯል። ጥያቄዎችን ለመመለስ መረጃዎች በመጻፍ ችሎታ ፈተና(ከተማሪዎች ድርሰት) እና በጽሑፍ መጠይቅ የተሰበሰቡ ሲሆን፣ የትንተና ውጤቱን ሲነጻጸር ከሆሄያትና ቃላት አጠቃቀም አኳያ የስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት ተማሪዎች የተሻሉ ሆነው ተገኝተዋል።

የዚህ ጥናት ሰነድ ጥያቄ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጽፉ ያላቸውን የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችሎታ እና አምስተኛው ጥያቄ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጽፉ ባላቸውን የአንቀጽ አደረጃጀት ላይ አትኩሯል። የጥናቱም ውጤት ከአረፍተ ነገር አወቃቀር እና ከአንቀጽ አደረጃጀት አኳያ በሀድይኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ተሽለው መገኘታቸውን አረጋግጧል። እንዲሁም የጥናቱ አራተኛው ጥያቄ ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ያላቸውን ችሎታ መፈተሽ ላይ ያተኮረ ነበር። የጥናቱም ውጤት ከስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች ያላቸውን ችሎታ ተመሳሳይ መሆኑን አመለክቷል።

የጥናቱ ስድስተኛው ጥያቄ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ለመጻፍ ያላቸው ፍላጎት የሚመለከት ሲሆን ያላቸው ፍላጎት ተቀራራቢ መሆኑን የጥናቱ ውጤት አረጋግጧል። በመጨረሻም መምህራን ተማሪዎችን በአማርኛ ድርሰት በመጻፍ ሂደት ለማብቃት ያላቸው ሚና መካከለኛ መሆኑ ተረጋግጧል።

በአጠቃላይ የጥናቱ ውጤት በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ቋንቋ ለመጻፍ ያላቸው ችሎታ ደካማ መሆኑን አመለክቷል። ይህም ለአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተጨማሪ ስራ ያላቸው መሆኑን የሚያሳስብ ነው።

5.2. አስተያየት

ከጥናቱ ውጤት ማጠቃለያ በመነሳት የሚከተለው አስተያየት ተሰጥቷል።

- በአማርኛ ቋንቋ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ (በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች) በአማርኛ ድርሰት ሲጻፉ ከሆሄያት አጠቃቀም አንጻር በርካታ ስህተቶች ታይተውባቸዋል። ይህ ደግሞ ተማሪዎቹ የአማርኛ ሆሄያትን ገና ለይተው ያልጨረሱ መሆናቸውን ያሳያል። ስለዚህ የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ተማሪዎች የተሻለ ድርሰት እንዲጽፉ ሆሄያትን የማስለየት ስራ ላይ ትኩረት ሰጥተው ቢሰሩ የሚፈለገውን ውጤት ማምጣት ይቻላል።
- ከቃላት አጠቃቀም አኳያ በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጻፉ፣ ቃላት ሲደጋግሙ እና ባዕድ ቃላትን ሲጠቀሙ ተስተውለዋል።

እንዲሁም ቃላትን በተገቢ ቦታቸው ከመሰደር አኳያ በርካታ ችግሮች አሉባቸው። እነዚህ ችግሮች ሊቀረፉ የሚችሉት የአማርኛ ቋንቋ መምህራን ለቃላት ትምህርት በሚሰጡት ትኩረት ነው።

- በሀድይኛ እና በስልጥኛ ቋንቋ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች በአማርኛ ድርሰት ሲጽፉ ያላቸውን የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችሎታ ሳንካ የበዛበት መሆኑን የጥናቱ ውጤት አመልክቷል። እነዚህም በአረፍተ ነገር ውስጥ ከቁጥርና ከጾታ አለመስማማት ጋር የተያያዙ ችግሮች ሲሆኑ፣ የአማርኛ መምህራንን ትኩረት ይሻሉ።
- ሌላው ተማሪዎች ከሀሳብ እና አንቀፅ አደረጃጀት ጋር በተያያዘ ያላቸው ግንዛቤ ያለበት ደረጃ አሳሳቢ መሆን ነው። በተማሪዎች ድርሰት ውስጥ የሚጻፉ ሃሳቦች ከአንቀጽ ቅርጽ ወጥተው በአረፍተ ነገር ቅርጽ የቀረቡ ናቸው። ይህም ለአንቀጽ አጻጻፍ ያላቸው እውቀት አነስተኛ መሆኑን አሳይቷል። ስለዚህ ተማሪዎች አንቀጽ እንዴት መጻፍና መስፋፋት እንዳለበት መማር አለባቸው።
- የተማሪዎች የስርዓተ ነጥብ አጠቃቀም ችሎታቸው በጣም ደካማ ነው። ይህም በጽሁፍ የሚያስተላልፉት መልዕክት እንዲደናቀፍ አድርጓል። በርካታ ተማሪዎች በጽሁፋቸው ውስጥ ስርዓተ ነጥቦችን አልተጠቀሙም። ይህም በመማሪያ ክፍል ውስጥ የመምህራን ክትትል አነስተኛ መሆኑን ያሳያል። ስለዚህ መምህራን ተማሪዎች የተሻለ የስርዓተ ነጥቦች አጠቃቀም ችሎታ እንዲኖራቸው ትኩረት ቢሰጡ ማሻሻል ይቻላል።
- በተለይ ተማሪዎች ለፅሁፈት ክህሎት ያላቸው ፍላጎት እና ተማሪዎችን ለማብቃት ያላቸው የመምህራን ሚና በመጻፍ ትምህርት ሂደት ከፍተኛውን ድርሻ ሊይዝ ይችላል። ስለሆነም የአማርኛ ቋንቋ መምህራን የክፍል ውስጥ የመማር ማስተማር ሂደት ሳቢና ተማሪዎችን ለመጻፍ የሚያነሳሳ እንዲሆን የተለያዩ የትግበራ ሂደቶችን ተግባራዊ ቢያደርጉ ጥሩ ነው።
- የሚመለከታቸው አካላትም በአማርኛ ኢ-አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎችን የመጻፍ ችሎታ ማሻሻል የሚያስችሉ የስልጠና ሂደቶችን በመፍጠር የአማርኛ ቋንቋ መምህራንን አቅም ማሳደግ ቢቻል የበለጠ ውጤታማ መሆን ይቻላል።

ዋቢ መጻሕፍት

ልዑል ሰገድ አሰፋ፡፡ (1997)፡፡ “በወላይትኛና በሲዳሞኛ ተናጋሪዎች የአማርኛ ድርሰት ውስጥ የታዩ ስህተቶችና የስህተት ምንጭ ትንተና”(የሁለተኛ ዲግሪ መመሪያ ጥናት ያልታተመ)፡፡ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ፡፡

ማረው አለሙ፡፡ (1987)፡፡ “የኢትዮጵያ ቋንቋዎችና ስነ ጽሁፍ ትምህርት ክፍል በሁለተኛ አመት ተማሪዎች በግልና በቡድን በሚጻፉ በሳል ድርሰቶች ንጽጽራዊ ግምገማ” (ያልታተመ ሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)፡፡ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ፡፡

ማረው ዓለሙ፡፡ (2007)፡፡ ዘመናዊ ያማርኛ ቋንቋ ማስተማሪያ ዘዴ (ሦስተኛ እትም)፡፡ አዲስ አበባ፣ አልፋ አሳታሚዎች፡፡

ባዩ ይማም፡፡ (2009)፡፡ የአማርኛ ሰዋስው (ሶስተኛ እትም)፡፡ አዲስ አበባ፣ ት.መ.ማ.ማ.ድ፡፡

ተክሌ አስፋው፡፡ (1989)፡፡ “በቡታጅራ ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት አፋቸውን በመስቃንኛ የፈቱ የአስረኛክፍል ተማሪዎች በአማርኛ ሲፅፉ የሚፈጽሟቸው ስህተቶች ጥናት” (ያልታተመ ሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)፡፡ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ፡፡

ትምህርት ሚኒስቴር፡፡ (2004)፡፡ አማርኛ የተማሪ መጽሐፍ 9ኛ ክፍል፡፡ የአል-ጉሬር አታሚና አሳታሚ ድርጅት ከኩራዝ ኢንተርናሽናል አሳታሚ ኃ/የተ/የግ/ማህበር ጋር በመተባበር የታተመ፡፡

አማራ ተሾሙ፡፡ (2010)፡፡ “ተግባር ተኮር የማስተማር ዘዴ የተማሪዎችን የመጻፍ ክህሎት ተነሳሽነት ለማሻሻል ያለው ተጽዕኖ፣ በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ የተካሄደ ሙከራዊ ጥናት” (ለፍልስፍና ዶክትሬት ማሟያ የቀረበ ጥናት ያልታተመ)፡፡ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ፡፡

የአምላክ ሥራ ሕይወት፡፡ (2008)፡፡ “የአማርኛ አፍ-ፊት ተማሪዎች በአማርኛ ጽሑፍ ላይ የሚፈፀሟቸው ስህተቶች እና የስህተት ምንጭ ትንተና፣ በአዲስ አበባ ከተማ በተመረጡ ሁለት ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች

ተተካሪነት” (ያልታተመ የሁለተኛ ዲግሪ ማሟያ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣አዲስ አበባ።

ያለው እንዳወቀ። (2009)። የምርምር መሰረታዊ መርሆዎችና አተገባበር። ተፈራ ማተሚያ ቤት።

ዮናስ አባተ። (2002)። “በሆሳዕና ከተማ የካቲት 25/67 ሁለተኛ ደረጃ ት/ቤት አማርኛ ቋንቋን እንደአፍመፍቻና እንደሁለተኛ ቋንቋ ተምረው ወደ 9ኛ ክፍል የገቡ ተማሪዎች የጽህፈት ችሎታ ንጽጽራዊ ጥናት” (ያልታተመ ለሁለተኛ ዲግሪ ማሟያነት የቀረበ ጥናት)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

ዳዊት ፍሬህይወት። (2008)። “የመምህር-ተማሪ ምክክር(Conferencing) እና የመምህር የጽሁፍ ምጋቤ ምላሽ (written facebook) በተማሪዎች የመጻፍ ክህሎት ላይ ያላቸው ተፅዕኖ” (ለዶክትሬት ድግሪ ማሟያ የቀረበ ጥናት ያልታተመ)። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ፣ አዲስ አበባ።

ጌታሁን አማረ። (2011)። የአማርኛ ሰዋሰው በቀላል አቀራረብ። አዲስ አበባ። አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ማተሚያ ቤት።

Abdul Rohim (2018). “Ananalysis of Student’s Paragraph Writing”. Syntax Literature: *Journal Ilmiah Indonesia*. Abdul Rohm Universities, Muhammadiyah Tangerang, Vol. 3, No 3.

Allwright.D and K.M.Balley (1991). Focus on the Language classroom Research for Language Teachers. Cambridge: Cambridge University Press.

Allen, Jlp.and Corder SP (1974). Error analysis and second language Aquisition. Acadamy Publication Retirieved from [www.acadanypublication .com/issues/past/tpts /vob2 /05/22 .pdf](http://www.acadanypublication.com/issues/past/tpts/vob2/05/22.pdf).

Alnufaie, M. (2012). “EFL Sudents Writing Strategiesin Saudi Arabian ESP Writting Classes: Perspectives on Learning Strategies in Self-Language Learning”. *SiSAI Journal*, 407.

American University, Academic Support Center, Writing Lab, updated (2009).

- Badger, R. and white, G. (2000). "Aprocess Genre Approach to teachning writing". *ELT Journal*, 54(2): 15-60.
- Brown. D. (1994). Principles of Language Learning and Teaching. New Jersey: Prentice Hall.
- Brown, H. D. (2000). Principles of language learning and teaching (Vol. 4). Longman New York.
- Burhansyah and Masrizal (2021). "A Review of the Effectiveness of Product-Based Approach in the Teaching of Writing". *Proceedings of The 11th Annual International Conference (AIC) on Social Sciences*, Universitas Syiah Kuala, Banda Aceh, Indonesia.
- Byrne, D. (1988). Teaching writing skills.singapore. Longman group (UK) Ltd.Cambridge university press.
- Byrne, D.(1991). Teaching writing skills. London: Longman: Limited.
- Cavkaytar, S. (2010). "Benefitting from writing process method to improve written expression skills in primary education". *The Journal of International Social Research*, 3(10), 133-139.sRetrievedfromhttp://www.sosyalarastirmalar.com/cilt3/sayi10pdf/cavkaytar_serap.pdf.
- Corder, s.pit (1981). Error analysis and interlanguage, Oxford: Oxford...Retrieved from <https://www.utpjournals.press/dol/abs/10.3138/cmlr.404.649>.
- Flower, L. S., & Hayes, J. R. (1977). "Problem-Solving Strategies and the Writing Process. College English", 39(4), 449-461. <https://doi.org/10.2307/375768>.
- Flower, L., & Hayes, J. R. (1981). "A Cognitive Process Theory of Writing. College Composition and Communication", 32(4), 365-387. .
- Grabe, W., & Kaplan, R. B. (2014). Theory and Practice of Writing: An Applied Linguistic Perspective.London & New York: Routledge.
- Harmer, J. (1991). The practice of English Language Teaching.Newyork:LongmanPublishing.
- Harmer, J. (1998). How to teach English; an introduction to the practice of English language teaching. Edinburgh Gate, Harlow, England: Addison Longman.

- Harmer, J. (2007). How to teach writing. Print in Malaysia.
- Hasan, M. K., & Akhand, M. M. (2010). "Approaches to writing in EFL/ESL context: Balancing product and process in writing class at tertiary level". *Journal of NELTA*, 15(1-2), 77-88.
- Heaton, J. B. (1990). Writing English Language Tests. (3rd Edition). London: Longman Group, UK limited.
- Heaton, J.B. (1991). Writing English Language Test. New York: Edinburg Gate.
- Hedge, T. (1988). Writing. Oxford: oxford university press.
- Husna, A., & Multazim, A. (2019). "Students' Difficulties in Writing Recount Text At Inclusion Classes". *LET: Linguistics, Literature and English Teaching Journal*, 9(1), 52. <https://doi.org/10.18592/let.v9i1.3077>
- Hyland, K: (2003). Second Language writing. Cambridge: cambridge university press.
- Ika Nuriyanti & Fitrah Yuliawati (2017). "THE STUDY OF THE STUDENTS' ABILITY TO USE PUNCTUATION IN WRITING SKILL". *Journal Pemikiran, Penelitian Pendidikan*. Vol. 5, No. 2, Islamic University Of Malang.
- Jacobs, M. (2020). English grammar rules & mistakes: learn all of the essentials: writing, speaking, literature and punctuation rules complete with 10 key skills and over 200 common error examples. UK: Independently publisher (Jacobs, Melony).
- James, C. (2013). Errors in language learning and use: Exploring error analysis. Routledge.
- Jesus Perry L. Caudilla (2019). "Errors in Written Composition of Students in English: Inputs for a Development of Modules in Writing". *International Journal of Social Science and Humanities Research*. Vol. Seven, Issue 3, pp: (146-151), University of Makati; Philippines.
- Kroll, B. (1990). Second Language Writing. Cambridge: Cambridge University press.
- Kroll, B. (Ed.). (1990). Second language writing: Research insights for the classroom. Cambridge: Cambridge University Press.

- Kwoon, S.-H. (2009). "Lexical Richness in L2 Writing: How Much Vocabulary do L2 Learners Need to Use". *English Teaching*, 3.
- Latif, M. M. (2011). "What do we know and what do we need to know about Arab Gulf EFL/ESL student's writing". *Feature article one reviews*, 1.
- Luo, J., & Huang, T. (2015). "Genre-based analysis of American tourism brochure". *Open Journal of Social Sciences*, 3(09), 200-208.
- Mercer, C.D& Mercer, A.R. (1989). Teaching Student with learning problems. Columbus, OH; Merrill.
- Meshal Alfaqiri (2018). "English Second Language Writing Difficulties and Challenges among Saudi Arabian Language Learners". *Journal for the Study of English Linguistics*, Vol. 6, No. 1.
- Mojgan Rashtchi, Reza Porkar, and Seyyede Fateme Ghazi Mir Saeed (2019). "Product-Based, Process-Based, and Genre-Based Instructions in Expository Writing: Focusing On Efl Learners' Performance and Strategy Use". *European Journal of Education Studies*, Volume 6, Issue 6.
- Neupane Pramila (2016). "Approaches To Teaching English Writing": A Research Note.
- Norrish, J.(1983).Language Learners and their errors.Hongkong:Macmillanpublisher Ltd.
----- (1992). Language Learners and Their Errors. London and Basingstoke McMillan Publishers Ltd.
- Nunan, D. (1989). Designing Task for the communicative classroom.Cambridge: Cambridge university press.
- Nunan, D. (1991). Language teaching methodology: A textbook for teachers. Edinburgh, Harlow, England: Longman.
- Oshima, A., & Hogue, A. (1999). Writing Academic English (Third Edition). New York: Pearson Education

- Owu-Ewie, C., & Williams, M. R. (2017). "Grammatical and lexical errors in students' English composition writing: The case of three senior high schools (SHS) in the central region of Ghana". *Sino-US English Teaching*, 14(8), 463–482.
- Pincas, A. (1982). *Teaching English writing*. London: Macmillan.
- Raimes, A. (1983). *Techniques in teaching writing*. Oxford: Oxford university press.
- Rajatanuml, K. (1988). *A refresher course in writing*. Bangkok, TH: Thammasat University Press.
- Richards, J.C. (1974). *Error Analysis Perspectives on Second Language Acquisition*. London and New York: Longman Group Ltd.
- (1990). *Error Analysis: Perspective on Second Language Acquisition*: Longman .Group UK LTD.
- (1990). *The Language Teaching Matrix*. Cambridge: Cambridge university press.
- Richrds J. C, and Rodgers, T. S. (2002). *Approaces and language teaching*(2nd ed.). University of Hawaii monua.
- Rugh, A. W. (2002). "Education in Saudi Arabia: Choices and constraints". *Middle East Policy*, IX(2), 40-55. <https://doi.org/10.1111/1475-4967.00056>
- Safari, S., & Bagheri, B. (2017). "A comparative study of strategy instrument through process vs. product writing on IELTS writing performance of Iranian EFL learners". *Journal of Teaching English Language Studies*, 5(3), 18-33.
- Sattayatham, A., & Ratanapinyowong, P. (2008). "Analysis of errors in paragraph writing in English by first year medical students from the four medical schools at Mahidol University". *Silpakorn University International Journal*, 8, 17-38.
- Silva, T.(1990). SecondLanguage CompositionInstructionDevelopment, Issues andDirections.InB.Kroll(ed).*ESLSecondLanguageWriting* (11-23).Cambridge,Cambridge University Press.
- Silva, T.(1994). SecondLanguage CompositionInstructionDevelopment, Issues andDirections.InB.Kroll(ed).*ESLSecondLanguageWriting* (11-23).Cambridge,Cambridge University Press.
- Steele, V. (1992). *Product and Process writing: A comparison*. Rowley: Newbury House.

- Sunardi Hasyim (2002). "Error Analysis in the Teaching of English". *Jornal*, Kristen Petra University. Volume 4, Number 1, pp. 42 – 50.
- Sun, C., & Feng, G. (2009). "Process approach to teaching writing applied in different teaching models". *English Language Teaching*, 2(1), 150-155.
- Torres-Gouzerh, R. (2019). Practice Makes Perfect: Intermediate English Grammar for ESL Learners. UK: McGraw-Hill Education
- White, E. (1994). Teaching and assessing writing: Recent advances in understanding, Evaluating and improving student performance. Jossey-Boss publishers, Sanfrancisco.
- (1991). Language Teaching Methodology atextbook for Teachers. Newyork: prentice Hall Inc.
- Winnie Jeptoo Sirma (2019). "Comparative Study of Errors in Writing English among Learners; A Caes of Gatimu and Koros Secondary School".University Of Nairobi.

ክባሪዎቻችን

አባሪ 1. በዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የሚሞላ የጽሁፍ መጠይቅ

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂውማኒቲስ የቋንቋዎች ጥናት የጋዜጠኝነት እና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ስነፅሁፍ ፎክሎር ክፍለ ትምህርት

የድህረ ምረቃ መረጃ-ግብር

ክፍል አንድ

ውድ ተማሪዎች፡- ይህ መጠይቅ ዓላማው በሀዲያ ዞን በአንሌሞ ወረዳ በአጫሞ ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በሚማሩ አፋቸውን እና በሀዲያ በስልጥኛ ፈትተው አማርኛን እንደሁለተኛ ቋንቋ በሚማሩ ተማሪዎች ላይ በማተኮር በፅሁፈት ክህል ችሎታ የትኞቹ ተሸለው እንደሚገኙ በማነጻጸር ለመለየት የሚያስችል መረጃ ለማሰባሰብ፣ በተማሪዎቹ መካከልም የፅሁፈት ችሎታ ልዩነት ካለም የልዩነቱን መንስኤ ለመለየትና የመፍትሔ ሃሳብ ለማቅረብ፣ ተማሪዎቹም በቀጣይ የመማር ተግባራቸው በራሳቸው ላይ የሚታይባቸውን ችግር መቅረፍ እንዲችሉ የሚያደርጋቸውን መንገድ መጠቀም ነው።

ስለዚህ ውድ ተማሪዎች መጠይቁን በጥንቃቄ አንብባችሁ ተገቢውን መልስ በመመለስ በቅንነት እንድትተባበሩኝ ስል በትህትና እጠይቃችኋለሁ። እንዲሁም ውድ ጊዜያችሁን ሰውታችሁ መረጃ በመሙላት ስለምታደርጉልኝ ቀና ትብብር ከፍ ያለ ምስጋናዬን ከወዲሁ ላቀርብ እወዳለሁ።

ማሳሰቢያ 1. በፅሁፍ መጠይቁ ላይ ስማችሁን መፃፍ አይጠበቅባችሁም።

2. መጠይቁን ከንደኛ ጋር ተመካክሮ መሙላት የጥናቱን ውጤት ስለሚያዛባ

የተከለከለ ነው።

ክፍል ሁለት

የተጠኚዎች አጠቃላይ መረጃ

መመሪያ:- ከዚህ ቀጥሎ የቀረቡትን ጥያቄዎች በማንበብ ባዶ ቦታዎችን ሙሉ።

- 1. ፆታ -----
- 2. የትምህርት ደረጃ -----
- 3. የክፍል ደረጃ -----
- 4. የአፍ መፍቻ ቋንቋ -----

ክፍል ሶስት

መመሪያ:- ከዚህ በታች በሰጠረዥ የቀሩት ጥያቄዎች አምስት አማራጮች ይዘዋል።

ለእያንዳንዱ ጥያቄ የሚመረጠው መልስ ከአምስቱ አንዱ ብቻ ነው። ጥያቄዎቹን በጥንቃቄ በማንበብ የምታምንበት (የምታምኒበትን) መልስ መርመህ /ሽ በሳጥኑ ውስጥ የ"X" ምልክት በማድረግ መልስ/ሽ

- 1) በፍፁም አልስማማም
- 2) አልስማማም
- 3) እስማማለው
- 4) በጣም እስማማለው

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	4	3	2	1
1	ድርሰት ሲጽፍ የአማርኛ ቋንቋ ሆሄያትን በተገቢው መንገድ እጠቀማለሁ።				
2	ድርሰትን ሲጽፍ ለቃላት ምርጫና አጠቃቀም አልቸገረም።				
3	በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፍ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ እጠቀማለሁ።				
4	በመምህራ የአረፍተ ነገር አወቃቀር ስለሚያስተምሩ ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው አዋቅራለሁ።				
5	ድርሰት ሲጽፍ ስርዓተ ነጥቦችን በትክክል እጠቀማለሁ።				
6	መምህራ የድርሰት ስራዬን ሲያርሙ የስርዓተ ነጥቦች የአጠቃቀም ችግር እንዳለብኝ ይነግሩኛል።				
7	መምህራ ዕህፈትን ለማስተማር የሚሰጡኝን መልመጃዎች በየጊዜው ተከታትለው ያርማሉ።				
8	የዕህፈት ትምህርት ስማር ድርሰት ለመጻፍ ርዕስ የሚመርጡልኝ መምህራን ናቸው።				
9	መምህራ በጻፍኩት ድርሰት ውስጥ የሚታዩ የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችግር በየጊዜው ያርማሉ።				
10	ድርሰት ሲጽፍ በአንቀፅ ውስጥ የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህድት ጠብቄ እጽፋለሁ።				
11	በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ለመጻፍ ፍላጎት አለኝ።				
12	በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለ ጊዜ ሁልጊዜ እገኛለሁ።				

አባሪ 2. በስልጥኛ አፍ-ፈት በሆኑ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የተሞላ የጽሁፍ መጠይቅ ውጤት

በስልጥኛ አፍ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎች የተሰራጨ ጽሁፍ መጠይቅ ውጤት

ተ.ቁ.	ለ ጥያቄዎቹ የተሰጠውጠቅ											
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12
01	3	4	3	4	2	3	2	4	4	2	3	4
02	3	4	3	3	4	1	3	2	3	3	4	4
03	4	4	4	3	4	4	4	2	2	2	4	4
04	4	4	3	3	4	3	4	1	2	2	4	4
05	3	4	4	4	4	2	2	2	4	3	2	4
06	2	4	3	3	4	4	3	3	4	3	4	4
07	3	4	4	4	4	4	3	2	4	2	4	4
08	4	3	3	4	4	4	4	3	2	2	4	4
09	2	3	3	3	3	3	3	2	2	2	4	4
10	4	3	4	4	4	3	4	3	3	4	4	4
11	3	3	3	3	2	4	2	2	4	4	3	4
12	3	4	3	3	3	3	4	2	3	3	4	4
13	3	2	3	2	4	2	4	1	2	2	4	4
14	4	3	2	3	4	4	3	2	3	2	3	4
15	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	4	4
16	3	4	3	3	4	4	4	3	4	2	3	3
17	4	3	3	4	4	3	4	4	4	2	4	4
18	3	3	4	4	4	4	3	3	4	1	4	4
19	4	3	3	2	4	4	4	2	2	4	4	4
20	3	3	3	3	4	3	3	4	2	2	4	3
21	4	3	3	4	4	4	3	2	2	3	4	4
22	3	2	2	3	4	4	4	2	2	3	4	4
23	4	3	3	4	4	3	3	2	3	2	4	4
24	2	3	3	4	4	3	4	1	2	3	3	4
25	4	3	3	4	4	3	3	4	4	3	4	4
26	3	4	3	3	4	3	3	2	1	3	4	4
27	3	3	3	4	4	3	3	3	2	2	3	3

28	4	3	3	3	4	3	3	4	2	3	4	4
29	3	4	4	2	4	3	4	3	3	3	3	3
30	4	4	3	4	4	4	4	3	4	3	4	4
31	4	4	4	4	3	3	4	4	3	4	4	4
32	3	4	3	3	4	1	4	3	1	3	4	4
33	3	3	2	3	4	4	3	2	3	2	3	4
34	4	4	4	4	3	2	3	2	3	2	4	3
35	3	3	3	3	3	2	3	2	4	3	4	4
36	3	4	3	4	4	4	4	3	4	4	4	4
37	3	4	3	4	3	3	3	4	4	3	4	4
38	2	3	3	3	4	3	4	3	4	3	3	3
39	3	3	4	4	4	4	4	3	3	2	4	3
40	4	4	3	3	3	4	3	4	3	2	4	4
41	3	4	3	4	4	4	3	4	2	3	3	4
42	3	4	4	4	3	4	4	4	2	4	4	3
43	3	3	3	3	4	4	3	3	3	3	4	4
44	4	4	3	4	4	4	4	3	4	4	3	3
45	3	4	3	3	4	4	4	1	2	3	4	4
46	3	3	3	3	4	3	4	3	3	2	4	4
47	3	4	3	3	1	3	4	1	1	3	4	4
48	4	4	3	3	4	4	2	2	3	3	4	4
49	3	4	4	4	4	3	4	3	1	2	4	4
50	3	4	3	3	4	4	4	1	1	3	4	4
51	3	3	3	3	4	4	3	1	4	3	4	4
52	3	3	4	3	4	1	4	2	3	3	4	4
53	4	3	3	3	4	1	1	2	2	1	3	4
54	3	3	3	3	4	2	2	3	4	3	4	4
አ ማካይ												

አባሪ 3. በስልጥኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ ውጤት የተጠቃለለ

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	4	3	2	1
1	ድርሰት ሲጽፍ የአማርኛ ቋንቋ ሆሄያትን በተገቢው መንገድ እጠቀማለሁ።	18	32	4	-
2	ድርሰትን ሲጽፍ ለቃላት ምርጫና አጠቃቀም አልቸገረም።	26	26	2	-
3	በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፍ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ እጠቀማለሁ።	12	39	3	-
4	በመምህራ የአረፍተ ነገር አወቃቀር ስለሚያስተምሩ ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው አዋቅራለሁ።	22	29	3	-
5	ድርሰት ሲጽፍ ስርዓተ ነጥቦችን በትክክል እጠቀማለሁ።	43	8	2	1
6	መምህራ የድርሰት ስራዬን ሲያርሙ የስርዓተ ነጥቦች የአጠቃቀም ችግር እንዳለብኝ ይነግሩኛል፡	25	20	5	4
7	መምህራ ፅሁፈትን ለማስተማር የሚሰጡኝን መልመጃዎች በየጊዜው ተከታትለው ያርማሉ።	26	22	5	1
8	የፅሁፈት ትምህርት ስማር ድርሰት ለመጻፍ ርዕስ የሚመርጡልኝ መምህራን ናቸው።	10	18	19	7
9	መምህራ በጻፍኩት ድርሰት ውስጥ የሚታዩ የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችግር በየጊዜው ያርማሉ።	17	16	16	5
10	ድርሰት ሲጽፍ በአንቀፅ ውስጥ የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህድት ጠብቄ እጽፋለሁ።	7	25	19	3
11	በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ለመጻፍ ፍላጎት አለኝ።	41	12	1	-
12	በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለ ጊዜ ሁልጊዜ እገኛለሁ።	46	8	-	-

አባሪ 4. በሀድይኛ አፍ-ፈት በሆኑ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የተሞላ የጽሁፍ መጠይቅ-ውጤት
 በሀድይኛ አፍ-ፈት ለሆኑ ተማሪዎች የተሰራጨ ጽሁፍ መጠይቅ ውጤት

ተ.ቁ.	ለ ጥያቄዎቹ የተሰጠ ውጤት											
	Q1	Q2	Q3	Q4	Q5	Q6	Q7	Q8	Q9	Q10	Q11	Q12
01	3	3	3	4	4	4	3	4	3	3	4	4
02	3	4	3	3	4	4	2	3	4	2	3	4
03	3	4	4	3	3	2	2	4	2	2	4	3
04	3	4	3	3	3	3	4	4	4	3	4	4
05	4	3	3	3	4	3	4	1	2	2	4	3
06	3	3	3	4	3	3	3	3	2	2	3	4
07	3	4	3	3	3	4	3	3	2	1	4	4
08	4	3	3	4	3	3	3	3	3	3	4	4
09	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3	4
10	3	3	3	3	1	1	1	1	3	2	3	1
11	3	2	3	2	3	1	1	4	2	3	3	3
12	4	3	3	3	3	3	4	4	2	3	4	3
13	3	3	3	3	4	4	3	3	4	4	4	4
14	3	3	3	3	4	4	4	3	4	4	4	4
15	3	4	3	4	4	1	1	4	1	4	4	4
16	2	3	4	3	3	4	3	3	3	4	4	4
17	3	3	3	4	3	3	3	4	1	4	4	4
18	3	2	3	3	4	3	4	1	2	3	4	4
19	3	4	3	3	3	3	3	2	2	3	4	4
20	3	3	2	3	3	4	4	4	3	4	4	3
21	4	4	3	3	3	4	4	2	4	3	4	3
22	3	4	3	3	3	4	3	1	2	4	4	4
23	3	3	3	3	4	3	2	2	2	3	4	4
24	3	3	4	3	3	4	3	3	2	3	3	4
25	4	4	3	3	4	4	3	4	1	4	4	3
26	3	4	3	3	3	4	3	3	4	3	4	4

27	4	4	3	4	3	3	4	4	2	3	4	2
28	3	3	3	3	3	4	3	3	2	3	4	4
29	3	2	2	2	3	2	2	2	3	3	2	3
30	4	3	3	2	4	4	3	1	3	3	4	4
31	3	3	2	2	4	3	4	2	4	4	3	3
32	4	2	3	2	1	1	4	1	3	3	2	3
33	3	1	2	3	4	1	1	1	4	3	1	4
34	3	2	3	3	3	3	2	3	3	2	4	4
35	3	2	3	2	2	2	3	3	2	3	3	4
36	2	2	2	3	4	4	4	1	1	3	4	4
37	4	3	3	3	4	1	4	3	3	3	4	4
38	3	1	2	3	3	3	4	2	4	4	3	4
39	3	4	3	3	3	4	4	3	4	2	3	3
40	3	4	3	2	3	3	4	1	3	3	3	4
41	2	4	3	3	3	3	4	1	3	3	3	4
42	3	4	3	3	4	3	3	2	2	3	4	4
43	3	3	3	2	3	3	2	3	4	4	3	3
44	4	3	3	3	3	4	3	2	3	4	4	4
45	3	3	3	3	4	3	3	2	3	3	4	4
46	2	4	3	3	4	4	4	2	2	3	4	4
47	3	3	3	3	3	4	3	4	3	3	4	4
48	3	4	3	3	4	2	4	1	1	3	4	4
49	3	4	3	3	4	4	2	3	2	1	2	4
50	2	2	2	2	3	2	3	2	2	3	3	3
51	3	3	3	3	4	1	3	4	1	3	4	4
52	3	4	3	3	4	4	4	1	1	3	4	4
53	3	4	3	3	4	1	3	1	1	2	4	3
54	2	3	3	3	3	2	3	3	2	3	4	4
አ ማካይ												

አባሪ 5. በሀድይኛ አፍ-ፈት የሆኑ ተማሪዎች የጽሁፍ መጠይቅ የተጠቃለለ ውጤት

ተ.ቁ	ጥያቄዎች	4	3	2	1
1	ድርሰት ሲጽፍ የአማርኛ ቋንቋ ሆሄያትን በተገቢው መንገድ አጠቀማለሁ።	10	38	6	-
2	ድርሰትን ሲጽፍ ለቃላት ምርጫና አጠቃቀም አልቸገረም።	20	24	8	2
3	በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ሲጽፍ ሰዋስውን በተገቢው መንገድ አጠቀማለሁ።	3	44	7	-
4	በመምህራ የአረፍተ ነገር አወቃቀር ስለሚያስተምሩ ተዋቃሪዎችን በተገቢ ቦታቸው አዋቅራለሁ።	7	38	9	-
5	ድርሰት ሲጽፍ ስርዓተ ነጥቦችን በትክክል አጠቀማለሁ።	22	29	1	2
6	መምህራ የድርሰት ስራዩን ሲያርሙ የስርዓተ ነጥቦች የአጠቃቀም ችግር እንዳለብኝ ይነግሩኛል።	21	19	6	8
7	መምህራ ፅሁፈትን ለማስተማር የሚሰጡኝን መልመጃዎች በየጊዜው ተከታትለው ያርማሉ።	19	24	7	4
8	የፅሁፈት ትምህርት ስማር ድርሰት ለመጻፍ ርዕስ የሚመርጡልኝ መምህራን ናቸው።	12	18	11	13
9	መምህራ በጻፍኩት ድርሰት ውስጥ የሚታዩ የአረፍተ ነገር አወቃቀር ችግር በየጊዜው ይርማሉ።	11	15	20	8
10	ድርሰት ሲጽፍ በአንቀፅ ውስጥ የሃሳብ አንድነት፣ ተያያዥነት እና ውህድት ጠብቄ እጽፋለሁ።	12	31	9	2
11	በአማርኛ ቋንቋ ድርሰት ለመጻፍ ፍላጎት አለኝ።	36	14	3	1
12	በአማርኛ ቋንቋ ትምህርት ክፍለ ጊዜ ሁልጊዜ እገኛለሁ።	38	14	1	1

አባሪ 6. ለዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች የተዘጋጁ የድርሰት መጻፊያ ርዕሶች

አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ

የሂውማኒቲስ የቋንቋዎች ጥናት የጋዜጠኝነት እና ኮሚዩኒኬሽን ኮሌጅ

የአማርኛ ቋንቋ ስነፅሑፍ ፎክሎር ክፍለ ትምህርት

የድህረ ምረቃ መረሃ-ግብር

ክፍል አንድ

ውድ ተማሪዎች

ይህ የምትፀፉት ድርሰት በአጫም ሁለተኛ ደረጃ ትምህርት ቤት በስልጥኛ ወይም አፋቸውን ፈትተው አማርኛን እንደ ሁለተኛ ቋንቋ የተማሩ ሀዲይኛ የዘጠነኛ ክፍል ተማሪዎች ላይ በማተኮር በፅህፈት ክህሉ የትኞቹ ተሸለው እንዲሟገኙ በማነፃፀር ለመለየት መረጃ ለመሰብሰብ እና ችግሩን በመለየትም የመፍትሔ ሀሳብ ለማቅረብ የሚረዳ ነው። ስለዚህ ይህንን ድርሰት በጥንቃቄ እንድትፀፉ በትህትና እጠይቃለሁ።

ከዚህ በተጨማሪ ይህ ድርሰት የመረጃ ምንጭ በመሆን ብቻ ያገለግላል እንጂ ሌላ አገልግሎት የለውም። ይህ ማለት ይህ ድርሰት በክፍል ውስጥ ከምትማሩት ትምህርት ተከታታይ ምዘና ጋር ጠተያያዘ ስላልሆነ ውጤቱ አይያዝም ወይም ከተፈተናችሁትም ሆነ ወደፊት ከምትፈተኑት ውጤት ጋር ተጨምሮ አይያዝም። ስለዚህ ካለምንም ስጋት ነፃ ሆናችሁ እንዲትጽፉ ሲጠይቅ፣ ስለ መልካም ትብብራችሁ ከወዲሁ ላመሰግናችሁ እወዳለሁ።

ማሳሰቢያ

- 1) በድርሰት መፃፍያው ወረቀት ላይ ስም አይፃፍም።
- 2) መጠየቁን ከሌላ ሰው ጋር ተመካክሮ መሙላት የጥናቱን ውጤት ስለሚያዛባ ተመካክሮ መሙላት አይፈቀድም።

የተጠኚ ተማሪዎች አጠቃላይ መረጃ

ክፍል ሁለት

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥሎ የቀረቡትን ጥያቄዎች በማንበብ ባዶ ቦታዎችን ሙሉ።

- 1) ፆታ -----
- 2) የትምህርት ደረጃ -----
- 3) የክፍል ምድብ -----
- 4) የአፍመፍቻ ቋንቋ -----

ክፍል ሶስት

መመሪያ፡- ከዚህ ቀጥሎ አስር የድርሰት መጻፊያ ርዕሶች ቀርቦታል። በአስሩ ርዕሶች ውስጥ ይበልጥ ሀሳባችሁን ለመግለፅ የሚያስችላችሁን አንድን ርዕስ በመምረጥ ከ150-200 በሚደርሱ ቃላት ድርሰት ፃፉ።

ድርሰት መጻፊያ ርዕሶች

1) ኮቪድ -19(ኮሮና ቫይረስ)	6) የትምህርት ጥቃም
2) ትምህርት ቤቱ	7) የጓደኛ ታማኝነት
3) ስደት	8) መልካም ስነምግባር
4) ወጣትነት	9) የእናት ፍቅር
5) የሀገር ፍቅር	10) ሰላም

①

1. Adaptation - Survival - Reproduction
 2. Survival - Reproduction - Adaptation
 3. Reproduction - Adaptation - Survival
 4. Adaptation - Reproduction - Survival
 5. Survival - Adaptation - Reproduction
 6. Reproduction - Survival - Adaptation
 7. Adaptation - Survival - Reproduction
 8. Survival - Reproduction - Adaptation
 9. Reproduction - Adaptation - Survival
 10. Adaptation - Reproduction - Survival

(1) Survival - Reproduction - Adaptation
 (2) Adaptation - Survival - Reproduction
 (3) Reproduction - Adaptation - Survival

